

א. עמ"ד

ת ח א ש

ענף היסטוריה ובטחון שוטף
מסמך זה מכיל.....עמודים
עוחק מס'...מחוך...עוחקים

תחקיר בד" 599, חט" 421.

ה-סמ"ד: אני עמי מורג, ה-סמ"ד יהודה טל. מ"פ מפקדה גדעון שיפוני, מ"פ ו' בתחילת הקרבות- סגן רוני קריב, עכשיו זה ירון מרון. מ"פ ז' סרן מיקי שחר, עכשיו זה אמנון עמיקם. מ"פ ח' היה שרגא בר ניסן. עכשיו זה צביקה. מ"פ היה בתחילת הקרבות. יונה דיאמנט ועכשיו זה צומצן רם. ה-קמב"צ יחיאל עומר. ק.קשר-אודי. ה-קמ"ג-שלמה רוט לוי, השליש יאיר גלר שנפצע ועכשיו זה משה חלמי. ה-ד"ר- ד"ר מיכאל תנצברג. מ"פ נוסף של פל"ח שנהרג זה יוחאי גלעד. ה-קש"א של ה-גד' זה נדב סער.

ש. נתחיל מחקופת הגיוס.

ת. אני הגעתי לשרה תימן בשבת. ב-1600. עד אז אני מציע שה-סמ"ד יתאר.

ה-סמ"ד: זמן רב לא הספקתי להיות שם. נקראתי מהבית ב-1300. הגעתי לשרה תימן ב-1400.

ה-מח"ס אמר לי שהחלה מלחמה וצריך לארגן את ה-גד'. קיבלתי אח 18 הטנקים הראשונים ביננו הודיעו לי ש-3 יהיו של ה-מפח"ס.

קיבלנו גם את הזחל"מים. למעשה כמעט לא היו אנשים. מצאחי שם את מיקי, מ"פ ז', את אודי

ק.הקשר, וירון. אח"כ היה ד"ר שאף ועוד. הקצינים עם החילים החלו לזרוד את הטנקים. אח"כ

הגיע צונץ עם מס' חילים והם החלו בזיורד ה-זחל"מים. השיטה היתה שלפני הטנקים היה פרוס הזיורד

והחברה העמיסו את הזיורד עם הציוד האישי של החילים. ה-חרמ"ש נגשו עם הזחלים למחסנים,

והעמיסו על כל זחל את הזיורד והציוד האישי ל-10 חילים, וחזרו למקום הריכוז. חילים הגיעו

יותר מאוחר. הגיוס היה מבולגן מבחינת ההסעות וסדר הגעת האנשים.

ש. מתי בערך היו מזוודים כל 18 הטנקים?

ת. ב-0430 הם היו מוכנים ליציאה כמו שיצאנו, לאחר שמשכנו חמושת מהמצבור והכנסנו אותה.

אבל היו מספר הופגים די קריטיים בטנקים שעמי יעמוד עליהם בפרוט.

ה-סמ"ד: פתחנו את המחסנים בלי חתימות, כשלקחו מה שהיה צריך מבחינת זיורד, והכניסו לטנקים

במהירות. הראשונים זורדו ע"י הקצינים שהגיעו ומס' חילים שהגיעו והחלו לעבוד עוד לפני

שחזילו. ב-0430 היינו מוכנים לצאת. ב-070500 יצאנו משדה תימן כשהרכב ה-גד' היה כזה: פל'

ו' היתה עם 8 טנקים, פל' ז' עם 10 טנקים, ואני עם אחד סמ"פ ח', הלל מעוז ז"ל, נסע ל-ב.מ.ב.

ב-2400 להביא 6 טנקים מ-ב.מ.ב, והם התארגנו ויצאו יותר מאוחר עם ה-סמ"ד.

חוסרים עקריים היול: לאף טנק לא היה מקלע מפקד. היו כנוח שלא התאימו לבסיסים שהיו על

הטנקים. היה מחסור במקלע 0.3 ובמשקפות. היו לכל ה-גד' 3 משקפות. לכל טנק היה מקלע מי

עוֹתָק מִסְׁמָׁח...מִתּוֹךְ...עוֹתָקִים

אחד בלבד. היו כמה סנקים שהיה להם יוחר.

זחל"מים היו לנו כ-7, שארגן אותם צונץ.

_____ : לקראת בוקר היו לנו יוחר. היו לנו, עם המרגמוח, 13 זחלים.

ה-מג"ד: ל-ד"ר היו עוד שני זחלים.

_____ : גם במטה היו שנים.

ש. חחמושת היה לכם מספיק?

ת. לא הכל. היתה לנו כל התחמושת הכבדה והקלה למקלעים. חסרו רימונים, תחמושת עוזי וזיקוקים.

ה-סמג"ד ארגן משאית שרצה אחרי ה-גד" עם רימונים ותחמושת 9 מ"מ וכל טיפול בשהיה המשאית חילקה

למספר סנקים. וכך בשלבים מאוחרים יותר של הקרב על "חמוטל" היה לנו תחמושת עוזי לירות ב-

חי"ר כי מקלעי צריח לא היו.

ש. איזה פקודה קיבלת לפני היציאה?

ת. אמרו לי להתארגן במהירות ולרוץ לכוון רפידיס בציר באר-שבע-שבטה-ניצנה-ג'בל לבני ורפידיס.

אני מציע לחזור לאמנון, ירון, צונץ וה-ד"ר שיגידו מספר מילים על ההתארגנות.

ירון: אין הרבה מה להוסיף. רוב הציוד היה מוכן לפני הסנקים. מקלעים לא היו והיינו צריכים

למשוך ממחסן. היה מקלע וחצי לטנק. קנים רזרוזים היו כמה. אקדחי זיקוקים לא היו בכלל. מצפנים

היו 3 ב-גד". התחמושת עכבה אותנו כי היא הגיעה רק מסוג מסוים. הגיעו הרבה מעיפים וח"שים לא

הגיעו. והתעכבנו בגלל זה שעתיים. בין 0100-0300.

כשאני הגעתי הגיע איתי עוד איש צוות, והלל מעוז ז"ל. התחלנו לזווד סנקים לבד. ל-פל"ח עוד

לא היו סנקים. עד שהגיעו צוותים אירגנו כ-5 סנקים, כולל גם סנקים של מפק"ה-גד". אח"כ לקחו

אח הסנקים הללו ל-פל". בסביבות 1900(2000 הגיעו הצוותים, כשהצוות מלא היה בערך ב-0300. זה

לא היה לפי דיווח קרבי אלא לפי איך שהגיעו. ניסינו להשלים ציוד אורגני אבל היתה בעיה של

צפוניים שהגיעו רק בסביבות 0500, כשיצאנו.

ש. הכלים היו אורגנים שלכם?

ת. לא הכרנו אותם מקודם. אלו כלים חדשים שהגיעו מ-כ.מ.ב. היתה בעיה רצינית של תאום כוונות,

שפתרנו אותה באופן חפשי. לא עשינו שום תאום כוונות. עשינו איכשהו בשטח.

צונץ: מבחינת ההתארגנות בין 1530-2000 זיוודנו 8-10 זחל"מים. שני זחל"מי המרגמות לא זוודו,

ועד היום חסר להם זיווד. בעיקר החקנו כינון, מבחינת מקלעים חסרו מק"כים כ-פל". היה גם זחל

20 מ"מ בלי תותח. בעיקר חסר נשק נ"ט. לא היתה אף בזוקה, ואף רכנ"ט, שלא לדבר על טילי נ"ט ו-

כו". יצאנו רק עם תחמושת קלה ובערך 5 מקלעי 0.5.

האחרונים שבאנשים הגיעו בבוקר. הרוב הגיע ב-2300-2400. עד אז היינו כ-8 אנשים ב-פל".

בסביבות 0600 היינו מוכנים ליציאה.

עוֹתָק מִסָּׁמֶת...מִתּוֹךְ...עוֹתָקִים

ה-ד"ר: מחקן של 4 זחל"מים, שני פינוי ו-2 אחידים, היו לנו רק שני זחל"מי פינוי. אחד לא תקין. התארגנו לכן רק על 2 זחל"מים במקום 4. אחד אורגני שלי ואחד שהחרמתי מצונן, והוא אצלי עד היום.

מבחינת ציוד- הציוד הרפואי היה במלואו, אבל ציוד משקי של האג"ד, בעיקר אלונקות ושמיכות היה חוסר חמור ביותר שהושלם רק כעבור כשבוע.

חובשים- עד היציאה (ב-1100) הגיעו 80%. להפתעתי אנשים שחמיד היו שייכים לי לא הופיעו. התברר שהם משובצים ב-גד' אחרים. זה קרה גם באימונים וגם במלחמה.

אבי פרץ: הגעתי בשבת ב-1400. ה-מג"ד הורה לי להתלבש על הכלים. התחלתי לבדוק את ה-זחל"מים בגרירה.

הכלים הכבדים היו כשירים כי רק הגיעו מ-ב.מ.ב. בנושא כלים עבור ה-חט"ג. היה לי זחל"מ אחד בלבד איתו נעתי. אח"כ קיבלו בבסיס האם זחל"מ ל-פל' ה-חרמ"ש.

הלקי חילוץ לא היו לי. בדרך נכנסתי ל-מצל"ח בבאר שבע והצטיידתי בחלפים לטנקים. אנשי ה-רק"מ הגיעו בלילה. יצאתי עם מעט אנשי רכב ב', שהם לא מקצועיים לדעתי. בטסה נפגשתי עם אנשי הטנקים.

ה-קמב"ש: אני באתי יותר מאוחר, אז כבר לא נשארו לי זחל"מים. היתה שם כנראה חטיפה של ה-חרמ"ש וה-ד"ר.

מצאנו באיזה ואדי שם שני זחל"מים לא תקינים. סידרנו אותם. זינוד לזחל כבר נשאר ועד היום אין לא לנו. ציוד מבצעי, פרט לשני ארגזי בסחון לא היו בכלל.

ק.קשר: באחי בערך ב-1230. היו רק שני קצינים, וכל המחסנים היו סגורים. התארגנות ה-זחל"מים לדעתי לא היתה טובה, כי כשארגנו את זחל"מי ה-חט"ב במקום אחד. ואז לפחות זחלים של שני גד' היו מעורבבים. בשעה זו רק החלו להוציא את הזינוד לטנקים וחילקו אותם. יתר המחסנים היו סגורים ונפתחו רק בסביבות 1500 כי לא היו אנשים שצריכים לפתוח ולא הרשו לפרוץ את המחסנים. מבחינת ציוד קשר התחלתי לעבוד איתו בערך ב-1600. קיבלתי משאית (שנהג ק.חימוש) והוצאנו ציוד ראשוני לטנקים. בהתחלה זינודנו את כל הטנקים. ב-חט"ב אמרו בהתחלה שה-זחל"מים ממוחקנים וצריך רק לשים את המכשירים. גילינו שחלקם הגדול לא ממותקן. היו זחל"מים עם 12 וולט שלא ידענו עליהם בכלל. לכן הצטיידות ה-חרמ"ש נמשכה עד למחרת הבוקר. עם הטנקים גמרנו במסביבות 2400. מחסן הקשר לדעתי לא היה מאורגן. הציוד הרזרוי לא היה במחסן אלא במחסן ה-חט"ב.

האנטנות וציוד הטנקים לא היו מאורגנים והיה צריך לאספם ממחסני ה-חט"ב, דבר שעיקב את ההצטיידות. ציוד ה-חרמ"ש גם הוא לא היה מאורגן ולא ספור כך שהרבה זחל"מים בהתחלה נשארו בלי ציוד והיה צריך לקחת ממה שנני גד' אחרים.

בסה"כ המחסן היה מאוד לא מסודר, וזה עיכב את ההתארגנות ב-5-6 שעות.

עוֹתָק מִסֵּ"מ...מִחוּךְ...עוֹתָקִים

ש. כשיצאתם כל הקשר היה תקיין?

ת. כן, פרט לחקלה אחת בנושא הוראות קשר. קיבלנו פקודה להופיע כ-גד³. אחרי היציאה הייתה הוראה להחלפת התדריס. דבר שגרם לבלבול בין שני גד³ בערך יום וחצי. הקשר היה תקיין פרט למכשיר ה-אס.אס.בי. (יש רק אחד כזה בכל גד³). קיבלנו מהמחסן מכשיר לא תקיין. נראה לי שהמחסנאים ידעו שהוא לא תקיין, הרכיבו אותו, ורק אחרי שבוע קיבלנו מכשיר תקיין, וזה עניין חמור.

ה-ד"ר: בערך ב-1600 טרם יכולנו להצטייד כי רוב המחסנים היו סגורים. ואז הופיע אריק שרון והורה לפרוץ אותם ולהצטייד במהירות.

ה-מג"ד: מכהינת ה-כ"א הסנקיסטים הגיעו בקבוצות קטנות ומאוחר בלילה. לכן ארגנו את הקליטה עם השליש ו-ק. הקשור כך שכל פעם שהגיע סנקיסט יש לו עדיפות על שאר האנשים. זה גרם ש-פל⁴ מפק⁴ התארגנה אחרונה.

מ"פ מפקדה: שנים רבות הייתי ב-חש"א אחרת. כשהחל יום כיפור ראיתי שמהו באויר לא בסדר. כשהייתי ב-חש"א 37 (179 היום) תמיד קראו לי ראשון. פה לא קראו לי. התקשרתי לסגן שלי שגר צא ברעננה, סרן מנחם, ושאלתי אותו אם קראו לו. הוא אמר שלא. הכנתי שזו מלחמה מוגבלת ולא קוראים ל-גד³ שלנו. רק ב-2110 בערב קראו לי. כלומר האחראי על הגיוס צריך להעניש. כי הוא לא עבד בסדר. בחצות הגעתי לשדה תימן. ראיתי אי סדר גדול. ה-מג"ד אמר שנתנו עדיפות לצוותי סנקיס, אבל גם לי נתנו עדיפות וקלטו אותי מיד. נפגשתי עם ה-מג"ד וה-סמג"ד בזמן ההתארגנות. ה-מג"ד אמר לי לגשת לקבוצת פקודות אצל ה-סמח"ט. קיבלתי רשימת חוסרים, הקריטס בניהם היה מקלעים. הייתי עם ה-סמח"ט ב-קבוצת פקודות. מסרתי לו על החוסרים. נאמר לי מיד למשוך תחמושת ודלק מ-ב"ש. שלחתי את רס"ל דגני כאחראי על 7-8 משאיות שיסעו לתדלק ב-ב"ש. הן תדלקו. הוריתי להם להמתין לנו ביציאה מ-ב"ש, לכוון מחנה נתן, ושם יאספו אותם. שלא יחזרו לשדה תימן. ה-מג"ד הורה לי לדאוג לקבל מקלעים ולנוע לכוון ססה עם השיריה, שם להפגש איתו. ה-סמג"ד יצא כשעתים לפני. שלחתי איתו רץ שלי לבדוק אם הוא לוקח את הדלקים והתחמושת שהצטיידו. זה כבר ביום א'. הוא חזר והודיע שהסמג"ד קיבל את האנשים ביציאה מ-ב"ש ופשך אותם אחריו לטסה. המתנתי עד 1600, כל הזמן טיפלתי בעניין המקלעים, מצפנים ומשקפות, שלא הגיעו ב-1600 החלטתי שאני זו לטסה. זחתי עם שחי משאיות סולר, בנזין קצת מזון אבל לא מספיק לכל ה-גד³, והרבה מסכות אב"כ ל-גד³. נענו כל הלילה עד שהגענו לטסה בציר ב"ש ניצננה. הגענו לטסה בלילה. לסגן שלי, שהשארתי בשדה תימן, הוריתי לחכות עד 2000 למקלעים, ואם לא יגיעו לצאת. וכך זה היה.

ה-מג"ד: יצאנו ב-0500 משדה תימן. חצינו את ב"ש ובאזור 302, מדרום למחנה נתן, עשינו טיפול

בשהיה ראשון של 30 דקות. שם עברה

עותק מס'...מתוך...עותקים

על פנינו שיירת הזחל"מים של ה-אוג'. המשכנו בנסיעה לג'בל לבני. הגענו בערך ב-2130, טיפלנו פעם שניה בשהיה, והוריתי שם לעשות "היכוך לירי" בסנקים כי לא ידענו בדיוק היכן האויב, ולבצע תאום כוונות מאולתר על שיחים ונקודות חצפית שנמצאים בערך ב-1,200. ניסוי כלים לא בצענו שם כי לא היה אישור. נענו עד רפידים. בצומח רפידים ושיג אותנו ה-מח"ט. דיברתי איתו קצת, והוא נסע קדימה להתעדכן אצל ס.מ.ה-אוג'. לא ידענו בדיוק היכן האויב ומה עם המלחמה.

ש. מה ההוראה שקיבלת לפני היציאה?

ת. לנוע במהירות לרפידים. לא קיבלנו עדכון היכן האויב. ישבתי עם ה-מח"ט במהלך ההתארגנות כמה פעמים. היו כל מיני ידיעות אבל לא ידיעות מאומחות על מצב האויב, ומה קורה בסיני. נסענו עד רפידים. ברפידים הורו לנו להמשיך לצומח ססה, ויחכן ששם נאסוף יותר אינפורמציה. נענו לצומח ססה, ואחד הסנקים שלנו נתקע ברפידים עם תקלה במזקו"מ. התגברו על התקלה והוא הצטרף די מהר. בצומח ססה נתקע הכלי של יוחאי ז"ל, והוא החליף כלי עם יצחק רוט שעלה על הסנק שלו. ומאז אבדנו קשר עם הצוות של יוחאי וה-מח"ט יצחק רוט, עד לרגע זה. כרגע אנו יודעים שהוא ב-בסל"ש, והצוות שלו הוא בחזקת נעדר. הגענו עד צומח ססה. שם פגשתי שוב ב-מח"ט, וקיבלנו פקודה להגיע לאזור צומח "מבדיל"-ספונטני.

ש. מה היה המצב בצירים?

ת. לא היה עומס רציני. רוב הזמן נסענו מהר על הכביש. בסביבות 1330-1400 היינו בצומח ססה.

ירון: אין לי להוסיף לגבי התנועה. הייתי אז סמ"פ ונעתי בסוף ה-גד'. מאחורי משכתי את המשאית שהזכיר ה-מג"ד של הזיקוקים, רימונים ו-כו'. לא היו בעיות בתנועה. הסנקים שנתקעו זה שני סנקים מה-פל' שלי. לאחד מהם, ליד צומח ביר גפגפה עפו הבוגיסים, כנראה עקב סיפון לא נכון של הצוות בטיפול בשהיה, שלא בדקו ולא חיזקו. הסנק הזה הצטרף אלינו למחרת מתוקן.

הפקודה הראשונה שקיבלתי בשטח היחה בצומח "כרטיסן"-ספונטני. עד אז לא ידעתי כלום. לא היכן אויב, לא היכן כוחותינו, שום דבר.

אמנון: ה-פל' שלנו נעה עם 10 סנקים. היינו באמצע השירה, אחרי פל' ו'. ח' היחה בסוף. יצאנו עם 10 סנקים והגענו בלי בעיות טכניות. תאום כוונות, בהתאם למה שה-מג"ד אמר, ה-מח' שלי אז לא בצעה את זה (אני הייתי מ"מ). לא היו לנו משקפות ולא עצמים בשטח ב-1200 מ'. לא ביצענו, ולפי הידוע לי שום סנק אחר ב-פל' לא בצע את זה. מבחינת עדכון לגבי מה שקורה היחה הפקודה הקצרה של "הכוך לירי" בין ג'בל לבני לרפידים. והחברה הכניסו את הפגזים. הבעיה היחה חוסר מידע מוחלט בכל מה שקורה בשטח. ומחברר שזה הגיע אפילו לדרגים יותר גבוהים מאשר ה-מג"ד. אני זוכר שנגשנו ל-מ"פ שנפצע אח"כ, מיקי שחר, ו-מג"ד עצמו, ושאלנו מה קורה ממול. היינו באזור רפידים אז. ולא היו שום ידיעות מעודכנות.

עוֹתָק מִסֵּפֶר... מִתּוֹךְ... עוֹתָקִים

ה-מג"ד: יהודה, ספר מה עשית עד יום א' ב-0200.

ה-סמב"ד: אחרי שעמי יצא עם הסנקים המשכנו לארגן את פל' ה-חרמ"ש. יונה בא אלי ואמר שהופיעו עוד אנשים שנראים כלוחמים יותר רציניים מאלה שיש לו. ונעשתה החלפה ב-פל'. אבי החל לארגן את מח' החימוש שלו, ה-חט"ג. עד אז לא היה לנו מ"מ חט"ג, ואבי, בנוסף לתפקידו כ-ק, חימוש היה גם מ"מ החוליה.

טיפוני "התלבש" על נושא הרכב ומשיכת ה-אפט' שכללה תחמושת, דלק, ומזון במידה והשיג. הוריתי ליונה דיאמנט, מ"פ החרמ"ש, שהכי מאוחר ב-2400 נזוז מסדה תימן. גם למיכאל וליחיאל (ה-קמב"צ) שה-מפק' העיקרית תזוז איתנו. לאבי אמרתי שיזוז עם הזחלים שלו ועם שתי משאיות עליהן היה צריך לארגן את החלפים. בסביבות 2400 יצאנו עם כל השיירה לכוון ב"ש. ב-מפק' ה-גד' עדין חסר לנו זחל 10-א' שהרביבו עליו א.ס.א.ס.ב.י. והוא לא היה מוכן. היו ב-מפק' ה-גד' שני זחלים במקום שלוש. יצאנו ל-ב"ש. השיירה עברה את ב"ש, וליד מחנה נתן נעצרה, כשפני עם הג'יפ שהיה לנו נכנסתי לבסיס הדלק וניסיתי לזרז את ההעמסה. שיפוני טעה, שלחנו רק 4 משאיות דלק. מתוכן אחת לקחה ה-חט"ו-3 אנו לקחנו. ארגנו את משאיות הדלק כך שהיו לנו חביות סולר ובנזין על אחת עם שמנים. השניה היתה עם ג'ריקנים ושלישית עם שמנים, גז ועוד דברים שלא שייכים ממש לדלק.

אז הכבישים כבר היו עמוסים עם החברה של נדב, עם ה-תומ"חים, ושיירות אספ'. העקיפה היתה די קשה כשניסו לשמור על השיירה ולא לאבד כלי רכב. נסענו ועברנו את שבטה, שם פגשנו לראשונה את שני ה-גד' האחרים שלנו. עשינו שם טיפול קצר בשהיה, כ-10 דקות, עקפנו אותם והמשכנו עד אחרי ניצנה. באזור הזה נכנסנו לטיפול בשהיה שלקח קרוב לשעה. חדלקנו את ה-זחל"מים שכמעט ביו בלי דלק, גרזנו אותם, הוספנו שמנים למי שצריך היה. זה היה בסביבות 1600. שם השיג אותנו גד' 1. גזרא בא אלי וביקש ממני עזרה בסולר, כי לא היה לו. הם יצאו עם סנקים מ-בסל"ש בלי דלק. הבטחתי לו להריץ אחרי משאית עם סולר, בחקוה שהיא תשיג אותו באזור אבו עזילה שם הוא התכוון לעצור. המשכנו מניצנה, והחלטנו לנסות למשוך את ה-זחל"מים עד רפידים בג'בל לבני נחקענו, בסביבות 2030, קרוב לשעה עד שה-נפ"קים נחנו לנו לעבור. גם השדרה קצח התפצלה. הגענו עם השיירה בסביבות 0200 לצומת רפידים, שם נכנסנו לחניון וחלוק.

ה-מג"ד: הגענו בסביבות 0130 לצומת טסה. קיבלתי פקודה מה-מח"ט בקשר לנוע ל"כרטיסן"-ספונטני.

נענו צפונה לאורך "כרטיסן". הגענו לצומת והחלטנו להערך עם שתי פל' בצומת ו-פל' אחת קדימה כאשר ני' פננה יושבת על "ספונטני"-42, 2½ ק"מ מערבית לכביש הרחוב. החללנו להתארגן שם. ידענו שאנו נערכים כאן ויתכן שלפנינו יש שרידים של גד' 196 של מיצנע שחוזרים מהקרב שנערך שם ביום באזור "הברגה". לא הצלחנו להתארגן שם, והגיע חיים עדיני עם פל', גם הוא במשימה לחסום את "ספונטני" עם פל'. לאחר החלפת ידיעות הוא זז מהמקום. בערך ב-1630-1700 קיבלנו פקודה לנוע על "ספונטני" על הצומת עם דרך ה-חח"מ באזור "הברגה". נענו עם דמדומים לכוון

עותק מס'...מחוך...עותקים

הזה, ונכנסנו מעל צומת "הברגה" לחניון לילה. עשינו חניון די צפוף. לא ידענו היכן האויב, מי לפנינו, היכן שרידי גד' 196 וכו'. ונתקלנו בעדות הראשונה של המלחמה, מגח שרוף שעמד ב"ספונטני". נכנסנו לחניון, היינו כולנו ערים. ידענו שאנו לא מלאים מבחינת ההצטיידות חסרו לנו אמצעי א"א, מה עוד שלא היו לנו הקסנונים, ולא שפנפים בטנקים. לעומת זה ידענו שלטנקים המצריים יש את כל מיתקני ה-א"א. לא ידענו שיש להם אס.אל.אס. נכנסנו שם לחניון. בערך ב-2200-2300 הקמתי קשר עם שרגא. הוא דווח שהוא נע על הציר. הכנסתי אותו לחניון איתנו, קרוב ל"ספונטני". בחצות הגיע ה-מח"ט, קרא לי לקבוצת פקודות קצרה ואמר לי שעם אור ראשון נבצע פריצה למעוזי הפירדן ("חזיון"), למעוז הדרומי ("חזיון-ב") ומחלצים משם את החברה הנצורים. לא ידענו איזה אויב יש שם. ידענו רק שיש הרבה מאוד אויב שערך למנוע מאיתנו פריצה לכוון. אספתי את ה-מ"פים ונתתי קבוצת פקודות קצרה. הכוונה היתה שרוני עם פל' ו' ינוע ראשון, יתפוס את הסנפירים שעל ציר אצבע-2, קרוב לכביש התעלה, יתפרס בכוון צפון-דרום מזרחית ל"לכסיקון" ויתן חיפוי חזק באש. מיקי יפרוץ דרכו עם כל ה-פל' כאשר שתי מח' הוא יפרוס מדרום לציר שנכנס ל"חזיון" ועם מח' עם טנק מ"פ ו-3 נגמ"שים (שהיינו צריכים לקבל ת"פ) להכנס למעוז ולחלץ את האנשים. שרגא קיבל פקודה לנוע אחרי מיקי ולפרוס מצפון לציר שנכנס ל"חזיון" ולחפות על האגף הצפוני. ובכך רציתי ליצור מעין שדרת טנקים משני צידי הציר, שמייצרת אש, כדי שנוכל להוציא את האנשים. נתתי את קבוצת הפקודות הזו בלילה, ה-מ"פים הלכו ל-פל', וכל אחד נתן קב' פקודות. החכונו לקראת אור ראשון לנוע, והתקבל ביטול ונשארו במקום.

סגן עממי אליהו יספר על גלגולי ה-פל' בקצרה מאז שהוא נקלט ועד שיצר קשר עם הסנקים שהגיעו מב.מ.ב., את התנועה שלהם ואת החבירה איתנו ב"חזיון". הם נעו אחרינו כי הם יצאו יותר מאוחר משדה תימן. אח"כ נחזור לירון ועמיקם שיספרו את הכנותיהם בלילה.

סגן עממי אליהו, מ"מ ב-פל' ח': באו לקחת אותי לשדה תימן מהבית ב-1115. ב-1500 הגעתי לשדה תימן. סנקים עוד לא היו ל-פל' בכלל. הם הגיעו לפנוח בוקר, כבר היה אור. אח"כ חיכינו לזיוד הוא הגיע ואיתו רק 6 סנקים. זיודנו, חחמשנו, וב-1300 יצאנו 6 סנקים על זחלים ובלילה הגענו לשאר ה-גד'. היו חוסרים רציניים. לא היו לנו מקלעים ולא אפיסקופים. אז עברנו ולקחנו מכל סנק אפיסקופ ומקלע, כדי שיהיה לפחות מקלע אחד ואפיסקופ אחד בכל סנק. את המקלע הכנסנו במקביל. לכנות מפקד לא היו אפילו מתקונים.

ש. מהי חברתם ל-גד'?

ת. יצאנו ב-1300, ובערך ב-2200-2230 הם חברו ל-גד', בלילה של יום א'.

ה-סמב"ר: שכחתי להזכיר קודם שקיבלתי מה-סמח"ט פקודה לנוע עד צומת טסה, שם להכנס שני ק"מ דרומה ולמצוא את ה-חט'. זה היה בלילה לפני שיצאתי. זה מוכיח שהיתה אי ידיעה ברורה היכן כל העסק מתרחש.

עוהק מס... מחוך... עוהקים

ירון, מ"פ נ': לגבי ההמשך הגענו לצומח "כרטיסן"-ספונטני". ה-מג"ד הורה לי להשאר עם מח' בצומח לחסימה. לא ידעתי איזה חסימה ואיזה אויב, הוא אמר לי שיש כוחות שלנו שעלולים להגיע. היחה שם עוד פל' מ-חפ" 204 שפחאום נעה. אז חפסתי את הצומח לכד. במקום הזה עשינו את ניסוי הכלים הראשון שלנו לכוון מזרח. שאר ה-גד" נע מערבה, ו-אח"כ קיבלנו פקודה להצטרף אליו. בשלב זה הגיע לאזור גד" 3 שהיחה לו אותה רשת קשר. הם קראו לנו באותן רשתות והיה "ברדק" די רציני. עד שהורו לנו לעבור לרשת ה-פל', ורשת ה-גד" שלנו. לאחר שנחנה פקודה ל-מ"פ"ים, רוני קריב נתן פקודה ל-פל' לגבי התקפת המעוזים. התארגנו פרוסים על איזה רכס די בצפיפות. ה-מג"ד: יש פה תיקון למה שאמרתי קודם. הכוונה היחה שמיקי עם מח' אחת יתפוס את "ספונטני"-36. ההתארגנות שלנו בלילה היחה מדרום ל"ספונטני"-32.

אמנון: ה-פל' שלנו היחה צמודה ל-מג"ד. נענו איתו בחנועה מבצעת, שנים לפני. עלינו על כל רכס לתצפית וכל הקשור בזה. לא ידענו מה יש בשטח הסמוך. בלילה הגענו, כמו פל' ו', ולא הסתדרנו בחניון אלא עמדנו פרוסים לכוון מערב די בצפיפות על רכס. נתנה הוראה לא לישון. מיקי שחר בא ואמר שאני עתיד לנוע עם ה-מח' מוקדם בבוקר, ולחלץ את האנשים שבמעוז הדרומי בפירדניס. דומני שהוא אמר שיהיו לי ת"פ 5 סנקים, והוא יהיה איתנו. זה היה כח החילוץ הנצורים בפירדניס. התכנית הזו לא בוטלה בשעות הבוקר המוקדמות אלא כבר ב-0200-0230. ואז ה-מ"פ אמר לי להתארגן לחנועה מערבה עם שחר.

ש. לגבי חניון הלילה היו הוראות ברורות?

ה-מג"ד: ההוראה היחה לפרוס כל פל' באזור שקבעתי לה, בפריסה צפופה בהתאם לתנאי הראות של אותו לילה. לא רצינו להכנס לחניון לילה כי לא ידענו מה הולך לקרות ולא רציני שנהיה מסודרים בשורות אלא פרוסים במבנה שאנו יכולים לבלום כל כח שינוע על "חביבה" וינסה לעלות על "ספונטני" מזרחה. בבוקר קיבלנו פקודה לנוע ולתפוס את "הברגה". תפסנו באזור החעוז, מדרומו היה מיקי ושלט על "אביביח"-30 אני הייתי במרכז עם הסנק שלי ושל ה-קש"א. רוני היה מצפון לי, ויותר צפונה היה שרגא. ביום התחלנו לקבל ארט'. זיהינו בשטח מסרות נעות. ירו עלינו מ-1-2 ק"מ מערבית ל"ערוב"-31. השמדנו שם מספר מסרות. היינו על הגבעה הזו עד שעות הצהריים המוקדמות, ואז הורו לנו לנוע למיחלה.

ש. את החנועה הראשונה בצעתם בלילה?

ת. לא. באור ראשון.

ירון: היינו פרוסים כמו שה-מג"ד אמר. מח' 1 היחה מדרום ל-מג"ד. ה-מח' הצפונית היחה בטוחים של 3600. הם ירו, לא זיהיתי על מה היו שם כלים שהסתובבו.

דומני שגעו ב-3 כלים. חטפנו ארט' וקטיושות. לא ידענו בדיוק על מה אנו יורים ומה קורה שם. נענו לאחור והיינו בעמדות המתנה. הפסקנו קצת לירות וקיבלנו אח"כ פקודה לנוע לגזרה הדרומית.

עוהק מס'...מתוך...עוהקים

אמנון: עמדנו כמו שה-מג"ד תאר. לפי הזכור לי ה-פל" לא ירחח אף פגז אז. עמדנו על רכסיס די גבוהים. השטח של הפירדנים היה בראות מצוינת ובטוחים רחוקים, מעבר לטווח התותחים שלנו. וצפינו במחזה. היו שם סנקים בטוחים רחוקים. פטונים שלנו ו-טי שלהם. וקשה היה לזהות מי יורה על מה, ומי נפגע. ארט" היתה שם די צפופה. היינו מדלגים מידי פעם באזור, והטיווח רדף אחרינו. אני חושב שפגנו שני מסחי קטיושות די רצינית, גם כן בטיווח מצוינ. המטח היה צפוף ונפל כ-50 מ' לפני הסנקים הראשונים של ה-פל". אבל ה-פל" לא ירחח בכלל.

_____ : אנהנו היינו ה-פל" הצפונית. עמדנו בטוחים של כ-4000 ירינו רוב הזמן, והשמדנו מס' מטרת ב-ח"שים.

ש.היתה לך משקפת?

ת. אז עוד לא, אבל התוחחן זיהה עם הפריטלסקופ את הקטיושות זיהיתי עוד לפני שירו עלינו, ודווחתי לשרגא שאני מזהה משאיות, כנראה קטיושות. בדיוק אז הגיע אלי נגמ"ש עם מח"ט השוטיש שמצפון לנו, ואמר לה "חדל ירי, תודיע לכל ה-פל", הכלים שלי עוברים לפניכם".

ה-מג"ד: זה היה גבי אמיר.

_____ : ובאמת ראיתי את השוטים יורדים במורדות שלפנינו. לא יכולנו לראוח. כמה דקות אח"כ חטפנו מסח קטיושות ראשון. דילגנו קצח הצידה, אחורה, וחזרנו, ובזבז נגמר הירי.

ה-מג"ד: כשעמדנו על "הברגה" הצטרף אלינו ה-קש"א, נדב הוא קיבל את הסנק של ברגר מ-פל" ח", והצטרף אלינו על הגבעה. ושם החחלנו ללמוד, בהדרכת ה-קש"א, לדלג ימינה ושמאלה מפני ה-ארט" שטווחה עלינו. באזור "ערוב" אני זוכר כמעט בודאות 4 מטרות שהשמדנו. אחת מהן זה סנק שהסנק שלי השמיד ב-3800 עם ח"ש. והיו עוד שני סנקים ששרגא או רוני ירו בהם. אחד מהם התפרק לרסיסים. ראינו בברור מהגבעה בשטח כח סנקים, שחשבנו ששייך לנו, נע מדרום לצפון. אח"כ ראינו את הסנקים של חט" בי"ס נעים מדרום לצפון. לי הם נראו שהם מסתובבים מבלי לדעת מה קורה. הם הסתובבו צפונה ודרומה, ונראה לנו שהם נעים ללא מטרה. היו שם סנקים בוערים רבים שלא זיהיתי למי הם שייכים. דומני גם שראיתי סנקי שוט עם נגמ"שים שלנו פורצים ל"חזיון". ביקשתי מה-מח"ט כמה פעמים, ושמעתי גם את גיורא מבקש, לרוץ ל"חזיון" כדי לתפוס את קו המים. כי ראינו שאנו שולטים שם בשטח עם הרבה סנקים שלנו, ועלינו לרדת מהגבעות, לרוץ קדימה, לתפוס את קו המים ולירות על צד שני. לא ידענו בדיוק מה מחרש מחוץ לגזרה שלנו, ולא קיבלנו ידיעה על זה פרט לפקודה פחאומית שקיבלנו בקשר לנוע המהירות למיתלה.

נעתי חזרה עם כל הכח, ועלינו על "ספונטני" מזרחה. מיד כשהתארגנו על "ספונטני" הוא היה עמוס מאוד עם הרבה כלי רכב. בין "ספונטני" 34 ל-32 היו הרבה שוטים בתנועה מערבה. נכנס אלי "פחס" (גבי אמיר) לרשח ה-גד" וביקש ממני לבוא לטובחו עם ה-גד" שלי, כי הוא מחזיק כמעט בטוח את

עוהק מס...מחוך...עוהקים

קו המים וצריך עוד גד' טנקים לעזרת ההצלחה. התקשרתי ל-מח"ט, והוא הורה לי לרוץ במהירות למיתלה. הודעתי לגבי שאינני יכול לבוא לעזרתו, ורצתי ל"ספונטני"-כרטיסן". שם פגשתי את ה-מח"ט. גבי נכנס לי שוב לרשת וביקש שאבוא דחוף כי דופקים אותו. קראתי ל-מח"ט והעברתי לו את דברי גבי. הוא ברר שוב עם אריק, ואריק שוב נתן תשובה שלילית ופקודה לרוץ מהר למתלה. דיווחתי על כך לגבי והוא ענה לי "אחס מחוככים והחברה של נקטלים". אמרתי לו לדבר ישירות עם ה-מח"ט. הוא דיבר עם ה-מח"ט, שהסביר לו שיש איזה שואה באזור המתלה ואנחנו חייבים לרוץ לשם.

המשכתי עם ה-גד' על "כרטיסן" דרומה. קיבלתי הודעה מה-מח"ט שב"מבדיל"-79 מחכה לנו חדלוק. לא האמנתי כי ראיתי שהמהומה גדולה. רצנו, וב"מבדיל"-79 הייתה מיכלית דלק שחדלקה את כל הטנקים. ואז עבר שם אריק. הוא שאל למה אנו מתעכבים אמרתי לו שאנו מחדלקים. סיפרתי לו את הסיפור של גבי, והוא ענה "אל תיקח את זה ללב. רוץ מיד למיתלה כי שם יש שואה". לקחתי את 5 הטנקים הראשונים שגמרו לתדלק, הם היו מה-פל' של מיקי. רצנו במהירות למתלה. הגעתי עם פל' ז', ואח"כ פל' ח' שהייתה מלאה בדלק. בפיתלה הייתה "שלושה פסטורלית". עמדה שם סול' 175 מ"מ וירתה בקצב איטי פגזים. אף אחד לא היה בשטח והיה שקט גמור.

ש. נמסר לך עם מי להתקשר כשתגיע?

ה. לא. ה-מח"ט אמר לי "רוץ למיתלה, אני אחריך". התקשרתי עם ה-מח"ט, ודיווחתי לו ששקט במתלה. הוא אמר לי להמחין, ואח"כ הורה לי לחזור לצומת הג'ידי. בינתיים אריק שרון עזר את רוני על צומת הג'ידי. בינתיים אריק שרון עזר את רוני על צומת הג'ידי. הגעתי לצומת הג'ידי וקיבלתי פקודה בקשר להמשיך חזרה לססה. וזה נתן הרגשה של בלבול ואי ידיעה. אחרי הפסקת האש התברר לי שהיו ידיעות ש-דיב' 4 מתחילה לצלוח ומתכוננת לרוץ על ציר המתלה. לכן הריצו אותנו למטה. החזירו אותנו אחורנית כשהתברר שרק יח' החלוץ של דיב' 4 צלחו ואח"כ הפסיקו את הצליחה. ואז חזרנו לצומת ססה, בערך ב-1530-1600.

1717: אין לי הרבה מה להוסיף. אפשר לציין ששיפונו נתן לנו מנוח קרב וסיגריות שהעלו את המוראל. הטנק שלי אישית נחקע עוד על "ספונטני", והטנק המשיך עד ססה, שם תקנו אותו. טנק שנחקע לנו בביר גפגפה הצטרף אלי. שאר ה-פל' המשיכה דרומה. פגשתי אותם כשהם חזרו לססה, ואז הטנק שלי כבר היה תקין.

אמנון: נענו דרומה. מיקי נע מיד אחרי ה-מג"ד. הוא לקח איתו 4 טנקים. התדלוק היה מהיר מאוד. עבדו במקביל ובמהירות מכטימלית. אני עם שאר טנקי ה-פל', 5 טנקים, נענו אחרינו והשגנו אותו קצח דרומה לצומת הג'ידי. ליד סול' התוחכים שבמתלה הספקנו להכנס לעמדות שהיו לכוון דרום מזרח. דוממנו מנועים, ותוך דקות הורו לנו לחזור צפונה. כל הטנקים חזרו תקינים עד ססה.

עוחק מס'...מתוך...עוחקים

צונץ רמי: לאחר שנגמר הירי, כיוון שעמדנו הכי רחוקים, ישד יצאנו ל"ספונטני" ותדלקנו. כשה-גד' הגיע היינו כבר מוכנים. נענו עם ה-גד' לכוון המחלה ועמדנו שם מבלי להבין מה קורה. אחרי 1/4 שעה חזרנו לססה.

ה-מג"ד: התאריך כאן הוא יום ב', 8.10.

רמי צונץ: במשך כל הלילה בין יום א' ליום ב' המשכתי בתנועה לכוון ססה, עם פל' ה-חרמ"ש. הצירים היו עמוסים מאוד והתנועה היתה קשה. עקיפות היו כמעט בלתי אפשריות. כל כמה ק"מ נעצרנו לחצאי שעות. ה-פל' התפצלה כששני זחל"מים נחקעו. אחד פרס זחל והשני נתקע עם משאבות דלק. יונה נע קדימה עם שתי מח', ואני עם מה' 3 עם שני זחלים וזחל בום נעתי מאחור. בשעות הבוקר יונה כבר היה מחוץ לטווח הקשר שלי. יונה נע לכוון ה-גד', ועלה על "כרטיסין" לכוון ה-גד', ועלה על "כרטיסין" לכוון צפון להתחבר עם ה-גד' בצומת "ספונטני". אני המשכתי עם שני הזחל"מים שלא היו זחלים על הבוגיסים. אחד נתקע לי באמצע בחול אחר שמיכלית העיפה אותו. חילצנו אותו והמשכנו לנוע. הגעתי לצומת ססה בשעות הבוקר המאוחרות. וניתנה לי הוראה להשאיר בצומת ססה ולחכות ל-גד'. הזחלים חוקנו, ואח"כ התחברנו ל-פל'.

ה-סמג"ד: הסיפור של צונץ בערך מדויק. אנו עם כח הזחלים הראשון שכלל גם את ה-ד"ר, את 19 עם כח זחלים ראשון שכלל גם את

משאיות החלפים ומשאיות הדלק, הגענו לצומת ססה, ולפי החדרוך עצרתי אותם בצומת ונסעתי דרומה לחפש את ה-גד'. לא הצלחנו להשיג קשר עד שעלחה לנו על הרשת פל' חרמ"ש של גד' 3. הבנו שיש פה טעות, והתחלנו לחפש ברשת לפי הכרטיסים ה-חטיבתיים. זה הלך ובסביבות 0700 הצלחתי לתפוס את עמי בקשר. הוא אמר לי שהוא באזור "הברגה" מצאתי עוד שני סיירים של ה-חט' שהיו צריכים להכניס את גד' 1 ל"הברגה" המשכנו עם הזחל"מים שעוד נעו עד צומת "ספונטני". אמרתי ליונה שיכנס לצידי הכביש בטווחים מטאימים כדי לא ידפוק אותו ח"א וגם מיכאל וחלק מהכח של אבי שלא עסק בטיפול עדין, כי אבי נשאר מאחור בטיפול באיזה זחל. נכנסנו עד "כרטיסין"-ספונטני ואני נסעתי עד אדום 7225. שם מצאתי את טנק ה-מח"ט. בקשר ניסיתי להתקשר שוב עם ה-מג"ד. לא הצלחתי לזהות אותם לאחר שליד הג'יפ נפלו שני פגזי ארט', חזרתי אחורה ל"ספונטני"-34. בקשר שמעתי משגא שהוא קצר בדלק. תאמתי דרך ה-סמח"ט שישלחו לנו משאית דלק שעמדה על "ספונטני". האישור ניתן ונשלחה המשאית. הוריתי לשגא להגיע אחורה למיכלית, כי אי אפשר היה לקדם את המיכליות. בשלב זה יחיאל דווח לי שגם 15 (זה שיפוני) הגיע והוא בצומת. שלחתי את יאיר גלר, השליש, עם הג'יפ להביא אותו קדימה ואח ה-זחל"מים קידמנו ל"ספונטני"-34 לחניון. פל' ה' הגיעה בסביבות 0900 לחדלוק. שיפוני הגיע לשם עם כל הציוד שלו שכלל פולקסוואגן עם סגריות ומשאית עם מזון, שהיה המזון היחידי שהגיע אחרי יומים כי הצוותים יצאו בלי מזון. והתחלנו לחלק.

עוֹתָק מִס'...מִתּוֹךְ...עוֹתָקִים

ראשונה קבלה פל' ח'. אח"כ העמסנו על זחל"מ 10-א' כמות מנות קרב ונסענו לפגוש את פל' ו'.
תוך היציאה שלהם התקבלה הפקודה לנוע אחורה למתלה. אז זרקנו מנות קרב וסיגריות כל סנך.
לפי הזכור לי פל' ז' בדיוק גמרה לתדלק. שלחתי את הכלים האחרונים שלה שעדין היו שם קדימה
ל-מ"פ והכנסנו מיד את פל' ו'. היה צריך לדחוף שם נגמ"שים וסנך של חט' 14 הצידה ולתדלק את
פל' ו'. כשהיא גמרה לתדלק ונסענו לכוון הג' ידי עצר אותנו אריק בג' יפ והורה לנו מיד להסובב
אחורה ולחזור לססה. בקשר הודענו לשיפוני וליונה לחזור ולהכנס לססה.

ש. אריק ידע בדיוק מי אתם?

ת. לא אבל הוא ידע שזה שייך ל-אוג' שלו אז הוא הורה לנו להסובב מהר ולחזור.
שיפוני: עם שחר הגעתי לצומת ססה. לא היה לנו מספיק מזון. ראיתי שם ליילנד מלא עם מנות קרב.
צרפתי אותו לשירה, וכך היה לנו מזון במשך יום יומיים, ושלחנו מזון שלחנו גם סיגריות.
לקחתי מהפולקסוגן שלי סגריות שקניתי ב-1,000 לירות יום קודם ב-ב"ש ושלחתי ללוחמים. חדלקנו
והאכלנו גם את פל' ה-חרמ"ש. אח"כ קיבלנו הוראה לנוע אחרי ה-גד' לכוון המתלה. נענו וחזרנו,
וכשהגענו חזרה לססה חטפנו הפצה אוירית ממיגים. אחה"צ הורה לי ה-סמג"ד לנוע ל"טליסמן"-36.
אודי: כשעברנו את רפידים על 511 היו שתי התפוצצויות גדולות. מישהו החליט שזה 81 או 120.
כל פל' ה-חרמ"ש נכנסה לכוננות אחרי שיונה אסף את כל אלה שברחו מהזחל"מים וכל האנשים שברחו
מהמשאיות. כשהגענו לססה גילינו שאנו לא שומעים את ה-מג"ד ואף אחד מה-גד' שלנו, אבל שומעים
את ה-מג"ד ואף אחד מה-גד' שלנו, אבל שומעים שתי פל' ס'. אח"כ התברר לנו שעברנו ל-גד' 2,
וה-מג"ד עובד על הרשת שלו. קראנו והקמנו קשר עם ה-מג"ד. בצהריים הגיעה משאית המזון. העמסנו
אותה על הזחל שלנו שהפך לזחל אספ'. ורצנו אחרי הסנקים של פל' ו' עם מנות קרב וסיגריות
וזרקנו לסנקים שעברו. ואז קיבלנו פקודה לרוץ אחרי ה-גד'. רצנו עד סביבות המתלה וחזרנו לססה,
שם ירדו עלינו מטוסים. אף אחד לא היה מוכן, והיה שם "בלגן" גדול. אנשים ברחו מהרכב והיה קשה
לאסוף אותם.

ש. מה עשיתם להפרדת הרשתות המשותפות לשני ה-גד'?

ת. הבנתי בעזרת ה-סמג"ד שעלינו לחזור ל-גד' המקורי. כשקיבלנו את כרטיסי החדרים ראינו שה-
גד' שלנו במקום להופיע כ-גד' 2 הופיע כ-גד' 3. ק. קשר חט' אמר להופיע כ-גד' 2 הופיע כ-גד' 3.
בשטח התברר ש-גד' 3 עובד על אותם חדרים. ה-פל' החליפו עוד קודם את החדרים בהוראת ה-מג"ד.
אבי: ההחברות הראשונה עם ה-גד' היחה בטסה. שם זיהיתי סנך תקוע לאחר שהשתחררו לו הברגים של
ההנע הסופי. פגשתי שם את ק. החימוש של ה-אוג' והודעתי לו שחסר לי הנע סופי. הוא אמר לי שב-
"ספונטני"-61 יהיה ה-גש"ח. בינתיים הורדתי חוליה מהמכונאים שלי שיטפלו בהנע הסופי, ושיוציאו
את הברגים השבורים. היו לי ברגים במקום אלה שנשברו. אחרי 3 שעות עבודה תקנו את זה. היה עוד

עוֹתָק מִסְּ...מִתּוֹךְ...עוֹתָקִים

סֶנֶק אֶחָד מְקוֹלְקֵל, שִׁיכַל לִנְסוֹעַ. שֶׁלַחְתִּי אוֹתוֹ ל"סְפוֹנְטָנִי"-61 עִם זַחֲל"מ נוֹסֵף שֶׁצִּרְפֵתִי.
הַמְשַׁכְתִּי אַחֲרֵי ה-גִּד" לכוֹוֹן הַמַּחֲלָה, וּבִדְרֹךְ חֲזָרָה רֵאִיתִי אֶת ה-גִּד" חוֹזֵר, וְה-מִגְ"ד מִסְמֵן לִי לַחֲזוֹר.
חֲזָרְתִי לַסְסָה. קָהִימוֹשׁ ה-חֶט" אָמַר לִי שֶׁלֹא בְרוּר הֵיכֵן יִהְיֶה ה-גִּש"ח. לְקַחְתִּי זַחֲל"מ וְנִעַתִי לַחֲבֵרָה
שֶׁהָיוּ ב"סְפוֹנְטָנִי"-61. אִמְרַתִּי לָהֶם לַחֲזוֹר לַסְסָה. וּבִסְסָה אַח"כ הַחֲאָרְגָן ה-גִּש"ח וְהַמְשַׁכְנוּ לַטְפֵל
בִּטְנָקִים.

יְחִיאֵל. ה-קִמְב"צ: נִעַתִי כָל הַזְמָן עִם ה-סְמִג"ד. יֵשׁ לְצִיִּין שְׂכִיּוֹם ב' בְּצִהְרִים פִּגְשָׁתִי אֶת זַחֲלָה שֶׁהָיָה
צָרִיךְ לִהְיוֹת שְׁלִי. הוּא הִגִּיעַ בְּכוֹחֹת עֲצָמוֹ לְאַחַר שֶׁגִּמְרוּ לְהַתְקִין בּוֹ אֶת הַחֶד-פֶּסֶס. רֵאִיתִי אוֹתוֹ כְּשֶׁהוּא
חוֹזֵר חֲזָרָה מֵהָקוֹ. הוּא נִשְׁאָר כְּנֶרְאָה עַל הַתְּדָר שֶׁל גִּד" 3, וְלֹא הָקִים אִיחָנוּ קֶשֶׁר. בְּאִיזְשֶׁהוּ מְקוֹם הוּא
עָבַר אוֹתָנוּ וְהִגִּיעַ כְּנֶרְאָה עַד קוֹ הַטְנָקִים. שֵׁם הַסְתַּבֵּר שִׁיּוּרִים, וְהוּא חָזַר חֲזָרָה, וְאֵז הוּא פָּגַשׁ אוֹתָנוּ
עַל "סְפוֹנְטָנִי". אֲבָל עָבְרָה חֲצִי שְׁעָה וְהִזְחֵל הַשְּׁנִי נִחְקַע. נִשְׁבַּר לוֹ אֶקֶס. אֵז נִשְׁאָרְתִי עִם זַחֲלָה אֶחָד. עַד
פֶּה לֹא הָיָה לִי חֲפָקִיד שֶׁל קִמְב"צ, וְעִסְקָתִי בְּנִיחּוֹל הַשִּׁירוֹת.

ה-מִגְ"ד: אִנְחָנוּ בְּיוֹם ב' בְּסִבִּיבוֹת 1600. הִגְעָנוּ עַד לִפְנֵי "צִיִּילוֹן". עֲצַרְתִּי אֶת שְׁדֵרֶת ה-גִּד"ו.
הַצּוּמָה הָיָה עִמוֹס מִבְּחִינַת תְּנוּעַת רֶכֶב. אִי אִפְשָׁר הָיָה לְנוֹעַ לכוֹוֹן הַצּוּמָה. יִרְדַּתִּי לִג' יִפ ה-מַח"ט
וּפִגְשָׁתִי שֵׁם אֶת שְׁמַעוֹן, מִג"ד 3. קִיבַלְנוּ פְּקוּדָה לְרוֹץ עַל "טְלִיסְמָן" ל"צִיּוֹנָה", וְהַכְנַס עַל "פּוֹטוֹן"
וְלִנְסוֹת לַחֲתוֹךְ עַל "סְפוֹר" לכוֹוֹן "מִיסוּרִי". כֹּאן נִאֲמַר לִי שֶׁמִּתְנַהֲלִים הַקְּרִבוֹת וְהַמְסַרָה הָיָה לְנַהֵל
שֵׁם קָרֵב לִפְנֵי חוֹשֵׁךְ בְּכוֹוֹנָה לַחְפוּס אֶת קוֹ הַמִּיָּם. עַל כּוֹחֹת שְׂכָנִים לֹא נִאֲמַר לְנוֹ. הַפְּקוּדָה הִיחָה
שְׁמַעוֹן יוֹבִייל, גִּיּוֹרָא אַחֲרָיו וְאִנִּי שְׁלִישִׁי. הִיִּיתִי עֲצָבָנִי וְעִיִּיף וְאִמְרַתִּי שֶׁאִנִּי לֹא מַחְכָּה. עֲלִיתִי
עַל הַסֶּנֶק וְנִסְעָתִי. הִיִּתְרוֹן שְׁלִי עַל יַחַד הַמִּגְ"דִּים הוּא שֶׁאִנִּי הִיִּיתִי בְּאִזְרוֹר כְּ-סְמִג"ד בְּמִשְׁךְ שָׁנָה
וְחֲצִי, כֵּן שֶׁהִכְרַתִּי אֶת הָאִזְרוֹר, אֵז חֲחַכְתִּי מֵהֵיכֵן שְׁעַמְדַתִּי לְאִזְרוֹר "יֵאלֶטָה". מִשֵּׁם עֲלִינוּ עַל הַכְּבִישׁ
וְרָצְנוּ ל"צִיּוֹנָה". הַגְּדוּד הָרֵאשׁוֹן וְהַשְּׁלִישִׁי עָלוּ בְּטַעוֹת עַל "עֲכָבִישׁ" וְרָק אַח"כ חֲתַכּוּ לְאִזְרוֹר
"צִיּוֹנָה". כְּשֶׁהִתְקַרְגַתִּי ל"צִיּוֹנָה ב"דְּמִדוּמִים" רֵאִיתִי ש.ב.ש רִצִּינִי. סְנָקִים דּוֹלִיִּים רַבִּים הָיוּ
עַל "מְכַשִּׁיר" ו-6626. הַתְּבַרֵר לִי שֶׁאִי אִפְשָׁר לְרַדֵּת עַל "פּוֹטוֹן". לֹא זִיִּהִיתִי בְּרַבֵּעַ הַשְּׁעָה הָרֵאשׁוֹנָה
הֵיכֵן כּוֹחֹתִינוּ וְהֵיכֵן אוֹיֵב. הוֹדַעְתִּי לַחֲיִים בְּקֶשֶׁר שֶׁלֹא סָבִיר לִי שֶׁנוֹכַל לְהִגִּיעַ ל"מִיסוּרִי", וְהַקְּרִבוֹת
מִתְנַהֲלִים כְּבֵר ב"מְכַשִּׁיר". הוּא אָמַר "תְּפּוֹס עֲמָדוֹת וְנִסָּה לְזַהוֹת אֶת הָאוֹיֵב". תְּפַסְתִּי עֲמָדוֹת וְאִמְרַתִּי
ל"מ"פִּים "זֶהוּ הֵיכֵן אוֹיֵב וְהֵיכֵן כּוֹחֹתִינוּ". צִלְלִיּוֹת הַטְנָקִים הַבוֹעֲרִים נִרְאוּ לִי כְּמוֹ שׁוֹטִים.
חֲשַׁבְתִּי אֵז שֶׁהִרְבָּה שׁוֹטִים בּוֹעֲרִים בְּמְקוֹם. רָק לְמַחֲרַת הַחֲבֵרֵר שֶׁאֵלוּ הָיוּ טִירָנִים. הִצְלַחְנוּ לְאַחַר
שֶׁהָאוֹיֵב יוֹרָה מֵאִזְרוֹר הַחֹלִיּוֹת שֶׁל "מְכַשִּׁיר" וּמִזְרַחָה. הַחֲחֵלְנוּ לִירוֹת עֲלֵינוּ הָרֵאוֹת הִיחָה גְרוּעָה.
יִרְיָנוּ, וְדוּמְנִי שֶׁהִשְׁגָנוּ כְּמָה פְּגִיעוֹת. וְאֵז קִיבַלְנוּ מִשַׁח צְפוּף וּמְדוּיִק שֶׁל פְּצֻצוֹת זֶרֶתָן בְּתוֹךְ
הַעֲמָדוֹת שֶׁל הַגְּדוּד. הוֹרִיתִי לְסוּגֵר מְדַפִּים וְלְרַדֵּת אַחֲרֹנִית. דִּיוּחָתִי לְמַח"ס וְהוּא הוֹרָה לִי
לְהַכְנִס לַחֲנִיּוֹן ב"טְלִיסְמָן-34". נִכְנַסְנוּ לַחֲנִיּוֹן וְאֵז נוֹדַע לִי, בְּזִמָּן הַתְּנוּעָה לַחֲנִיּוֹן, שֶׁמִּגְ"פ
ח' הֵלֵל, נִפְגַּע קֶשֶׁה. אַח"כ גִּדְעוֹן דִּיוּחָה לִי שֶׁלְמַעֲשֶׂה הֵלֵל נִהַרְגָה. הוּא נִהַרְגָה מִפְּגִיעָה שֶׁל זֶרֶתָן. כָּל

עוחק מס...מחוך...עוחקים

היום של הריצה למיחלה, חזרה, הבעיה עם "הברגה" שלא עשינו שם ניצול הצלחה, וההרוג הזה -
נחן לנו הרגשה לא נעימה.

ש/ בעמדות שתפסחם לפנות ערב יריחם?

ה. ירינו לאזור "מכשיר" והשמדנו 2-3 מטרות.

ירון מ"פ נ: נענו עם כל ה-גד לאזור שנראה לי כמו "חמוטל". לי נראה שאנו ב"פוטון" ויורים
לאזור "חמוטל".

ה-מג"ד: לא עברנו את "פוטון". היינו באזור החוליות של סגול 203.

ירון: הכוונה שלי היא שעמדנו קרוב לציר הכביש וירינו דרומה לאזור "חמוטל".

ה-מג"ד: אם אתה אומר דרומה זה לא "חמוטל".

ש. מה היה המצב במפות?

ה. מפות כבר קיבלנו בשלב זה. מפות 100,000.

ירון: היה שם "ברדק" רציני. באזור שלנו היו סנקים שלא שייכים ל-גד. בעיקר פטונים, אבל
איני יודע מי. עד סוף המלחמה לא היה שום שילוט סקטי ל-גד. לא היה סימון ל-מג"ד, מ"פים
ושום דבר. עמדנו בעמדות, וראיתי סנקים דולקים על היעד. ה-פל" שלבו לא ירחה.

לא ידענו מה קורה. השעות היו כבר אחרי דמדומים. לא היינו יכולים למדוד טווחים ולא לזהות
מטרות, אז לא ירינו. אחרי המטח של הזרחן נענו אחורה, עלינו על הציר ונענו ל"טליסמן" 34-
והתארגנו בחניון לילה. קיבלנו שם תדלוק, תחמוש, אבל הבהרות לא קיבלתי גם פה.

אמנון: נענו עם ה-מג"ד, תפסנו את הרכסים לכוון היעד מדרום ל-מג"ד, וממערב לו. ה-פל" שלנו
ירחה די הרבה פגזים. אח"כ זיהיתי בברור שוטים שהסתובבו פביבנו. הם ירדו ממערב וחצו את
היעד. בהחלה דומני שכמה סנקים ירו לכוון שלהם. זיהיתי גם שני שוטים שדלקו שם. השוטים
הסתדרו לידינו, ואני זוכר ששוט אחד עמד לידי, שאלתי אותו מאיזה יח" הוא הוא לא ירחה.
לבגי היעד הוא אמר שיש שם שואה, ודפקים על ימין ועל שמאל. המשכנו לירות. היו שעות קשות
לחצפית. בשעות מוקדמות יוחר היחה שמש בעינים ואי אפשר היה לראות, ואח"כ היתה חשכה.
המשכנו לירות בחושך.

ש. זיהיתם מטרות?

ה. הטנק שלי השמיד מטרה אחת או שחיס. גם סנקים אחרים פגעו. היה קשה לברר בדיוק מה יורה.
חטפנו הרבה שטוח מסלול. בלילה ממש ירינו על הבהקים. העמדות שלנו היו גרועות, עמדנו
חשופים לגמרי, וה-פל" שלנו היחה חשופה לא רק למערב אלא גם לדרום, וגם מדרום דפקו אותנו.
חיכינו שם שיפדע פגז ראשון, שהיה שטוח מסלול, כווננו בערך על, ובהבק השני הרבצנו. התנאים
היו קשים. בינתיים חטפנו את פצצות הזרחן שהיו קטלניות וצפופות. ואח"כ ה-מג"ד הורה לנו

עוֹתָק מִס'... מֵתוֹךְ... עוֹתָקִים

להתארגן בחניון לילה.

עממי: עמדנו בעמדות טובות, אבל צפופות. כל ה-פל" עמדה על רכב במרחק 20 מ' מטנק לסנק. ירינו דרומה. הראות הייתה גרועה. עוד לפני החושך היה אובך. ראינו מטרות בוערות וטנקים מסתובבים. ירינו רק אחרי היסוסים מרובים, ולאחר שהיינו בטוחים שזו מטרה שלהם שירתה אלינו. היו שם כמה פגיעות. בלילה עם חושך ירינו להבהקים. וכשקיבלנו את מטח הזרחן הלל עמד צמוד לגבעה. הפגז נפל על הגבעה, ומהרסיסים הוא קיבל בצואר. ירדנו למטה וחזרנו עם ה-גד" לחניון ה-ד"ר: כשהטנקים יצאו מ"צילון" אנו נענו מאחור על הציר, וכעבור כמה ק"מ נכנסנו לחניון לילה. זמן קצר אחרי החניון קיבלנו קריאה שיש נפגעים. יצאתי עם מח" ה-חרמ"ש שהייתה בחיפוי על הציר בכיוון ההעלה. כעבור כמה ק"מ נתקלנו ב-תאג"ד של אחד ה-גד" של בסל"ש שהיה פרוס ומוכן לקליטה נפגעים. כשהגענו היו מונחנות שם יותר פתריסר אלונקות, ועוד אלונקות היו מגיעות. היו שם לפחות 18 פצועים. ה-תאג"ד היה המום, ודוקא בפצועים הצועקים, שהם פחות פגועים, בהם נעשה עיקר הטיפול, בעוד שהיו נפגעים קשים שהיו מונחים ללא טיפון. אני השתלתי על העסק בלית ברירה. תפסתי פיקוד. היו שם חובשים מצוינים, וגם החובשים שלי הצטרפו. היינו 12 איש. הייתה עבודה טובה ומהירה. היו שם פצועים קשים מאוד. בצעתי לפחות 4 בנסקציות, וכמה חבישות קשות. היו שני נפגעים בראות שעמדו למות. עשיתי להם אינטובציות והחלננו להנשים אותם. ולאחר שהשתלנו על נושא הפצועים החלננו לפנות וכאן באמת היה מ"פ ה-חרמ"ש, יחיאל, וכל כלי שעבר בשטח העמסנו עליו נפגעים ודחפנו לכיוון ססה. זיהיתי וקבעתי שטצן הלל מעוז הרוג. נראה לי שהוא נהרג במקום. לא ברור לי של מי היו הנפגעים. אני חושב שרק הלל היה מה-גד" שלנו. ולפני שעזבתי התנצלתי לפני רופא התאג"ד שם על שהשתלתי אבל היה לו טון של הודיה ולא טרוניה. ואז חזרנו לחניון הלילה.

ש. הלל הובא לתאג"ד שפגשת בדרך?

ת. כן.

ש. דווחו לך על כך?

ת. כשהגעתי לא שמתי לב יוחר. הייתה שם כ"כ הרבה עבודה שהתעסקתי רק בפצועים. וכיוון שהם היו פצועים כל כך קשים לא נהגתי כמו שמקובל שרופא אומר מה לעשות וחובשים עושים. הרבה פצועים היו בהלם. הכנסתי את כל האינפוזיות ועשייתי את כל הניתוחים. חבל היה לי להתחיל להסביר מה לעשות. וזה באמת הלך במהירות.

ה-סמג"ד: שמענו מ-פל" ח' שהלל נפגע. לפני כן אמרתי לתואף שיתחיל להתקדם לכיוון ה-גד". אזור ה-תאג"ד שהוא פגש היה בערך ב"טליסמן"-39. נענו אחריו עם זחל ה-קמב"צ, והוריתי ליונה, מ"פ ה-חרמ"ש, לנוע כש-מח" אחת רצה קדימה עם ה-ד"ר כאבטחה. באזור ה-תאג"ד מיכאל כבר השתלט על הסדר. ראינו המולת חילים שהסתובבו והסתכלו, והיה "בלגן" שלם. נראה לנו שאי אפשר לעבוד שם

עוֹתָק מִסֵּף...מִתּוֹךְ...עוֹתָקִים

עבודה תקינה. הוריתי ליונה להחארגן מסביב לאבטחה, ומיחיאל ביקשתי להזיז ולגרש את האנשים שלא יפריעו בעבודה. הזזנו איזה זחל"מ שיתן תאורה יותר טובה. אני נשארתי על הזחל ברשת הפינוי ה-גד בקשר עם הסנק של הלל. הוא היה ברשת ודווח על ההתקדמות שלו. עמי הורה לו לרוץ מיד על הציר חזרה עם הפצוע. קבלנו אותו, וכשהוא הגיע יחיאל הכניס אותו ישר ל-חאג"ד והורדו אותו באלונקה לרופא. עיקר העבודה שם היחה להשחלט על האנשים שעמדו שם צפופים לא ידעו מה קורה, והפריעו לפינוי. הגיעו הרבה כלים. מרוב "בלגן" אינני זוכר מה זה היה, זחל"מים או נגמ"שים. על כל כלי שבא ניסינו להעמיס מכסימום אלונקות ולהעבירם לטסה.

אח"כ הסתבר שה-גד מתכוונן להכנס לחניון לילה באזור האנטנה מזחרה מאזור 34. נענו לשם, לא ידעתי שהלל הרוג. בקשתי משיפוני שיבוא עם הדלק והתחמושת לשם ואת אודי שיעברץ על כל הטנקים ונראה מה בעיול הקשר, וכך אח החוליות הטכניות.

יחיאל: נסענו אחרי ה-ד"ר וכשהגענו הסתבר שהיה ממוקם שם חאג"ד. נכנסתי מיד פנימה עמדנו בצד, וה-חרמ"ש אבטח אותנו. איני יודע איזו יח"ז היה. אלו היו שושפא. ה-ד"ר צעק על החובשים ורק כך הוא הצליח להוציא אותם מההלם. כי היו מקרים לא נעימים, ואנשים פחדו להתקרב ועמדו מהצד. הרופא השני שהיה שם לא השחלט על הענינים. אז מיכאל נכנס לעבודה שם ובצעקות ארגן עבודה מצוינת. היחה שם בעיה לטלק אח כל האנשים, וזה הלך רק בצעקות ודחיפות ונסיון לגייסם לעזרה. כמה צקות אח"כ הגיע הסנק של הלל. כוונתי אותו ליד ה-חאג"ד, הורדנו אותו מהטנק באלונקה. אבל הוא היה הרוג. למרות ההמולה הטיפול היה די טוב ומהיר. וגם הפינוי היה מהיר.

עשו שם סבבים של פינוי עם כל הרכב האפשרי. הקפידו יפגא על מיון לפי מצב הפצוע. הקשאים פונו קודם והפצועים הקלים נשארו יותר מאוחר עד שבא הסבב השני, ואז פינו אותם. אח"כ היה צריך לפזר את כל הכח הזה, לנכות, ולהתכוון להמשך עבודה אם יהיה צורך.

שיפוני: הגעתי כשה-ד"ר צעק וטיפל בפצועים. ראיתי את סגן הלל מעוז שוכב מכוסה בשמיכה. עזרתי להכניס אנשים לאמבולנס. תוך כדי כך ה-סמג"ד אמר לי לגשח ל-מג"ד לחניון הלילה ולתדלק ולתחמש אותו. התקשרתי עם ה-מג"ד לחניון הלילה ולתדלק ולתחמש אותו. התקשרתי עם ה-מג"ד, הוא הסביר לי שה-גד נמצא ק"מ אחד מהאנטנה. הדרגים שלי כולם היו אז בטסה. הייתי עם משאית סולר בלבד בערך ב"טליסמן"-36. החלתי לקפוץ ל-מג"ד עם משאית הדלק ואח"כ להביא את יתר הדרגים. הנהג לא שמח לנסוע לשם. התישבתי לידו, ה-נ"ג שלי בעקבותי, ואמרתי לו לנסוע. גם אני לא ידעתי לאן אני נוסע. עברתי את האנטנה שנצנצה, ומימין פגשתי שתי צלליות של טנקים. ירדתי וראיתי שזה היה ה-מח"ס. הוא הראה לי בדיוק היכן ה-גד. פגשתי שם אח ה-מג"ד. התחלנו לתדלק, ואני חזרתי לטסה, כי עד אז לא היה לי קשר עם האנשים שלי. משכתי מטסה פגזים ומזון. "טליסמן" היה עמוס והיה קשה להגיע. הגענו וחזרנו אל ה-מג"ד. גמרנו את העבודה שם בערך לפנות בוקר. נשארתי שם עד עלות השחר, עד שה-גד קיבל פקודה לזוז לכוון "חמוטל". בינתיים משאית אחת שלי עם תחמושת שקעה.

עוֹתָק מִס'...מִחוּךְ...עוֹתָקִים

סגן עמיקם מעין ז"ל קשר אוחה לטנק שלו וגרר אותנו עד הכביש. המשאית יצאה מכלל פעולה.
הוא יצא לקרב. זנחתי את המשאית וחזרתי ל"טליסמן"-36. שם הקשבתי בקשר ללחימת ה-גד.
ש. שיפוני הזכיר פה שה-מח"ש דיבר על חוליות בשטח. ידוע לך משהו על זה?
ה-מג"ד: כל הזמן פחדנו מקומנדו. היחה פניקה מאנשי קומנדו בכל הגזרה, ופחדו ממסוקים.
עממי: כשהלל נפגע שרגא דווח מיד. ל-מג"ד אנו היינו כמה עשרות מטרים מדרום לכביש. המג"ד
אמר ל-מס"ק דרך שרגא לנסוע לכביש, ושם לפנות ימינה עד ה-תאג"ד. הוא נסע. התקשרנו איתו הוא
לא ענה. התחלנו לחפש אותו עם כל ה-פל". אני נסעתי מערבה, שאלתי איזה כח טנקים שהיה כ- $\frac{1}{2}$ ק"מ
מערבה, והם לא ראו שום טנק. חזרנו חזרה, וכל הזמן ניסינו לקרוא לו בקשר. אמרנו לו לנצנץ,
נצנצנו לו, הרמנו לו זרקור לשמים, והוא לא זיהה. הבנו שהוא רחוק. כשהגענו ל-גד אמרו לנו שהוא
שם. הוא הגיע כעבור זמן רב. כנראה שה-מס"ק התבלבל בכוון.

ק.ח.י.מ.ש: בשעות הערב לקחתי את הסנדר פג"ו שהיה ונסעתי לכוון "ספונטני" 61. הבנתי שאף אחד לא
יבוא לספל בטנק וזחל"מ שנחקעו שם. הייתי שם והחזרתי אותם חזרה לכוון טסה. כשחזרתי היחה שם
מהומה של רכב. פגש אותי ה-רס"ל שלי, שהיה מ"מ חט"ג. הוא הודיע לי ש-10 ו-11 מחפשים אותי
בקשר. בינתיים איבדתי את ה-חברה שלי עם ה-זחל"מ ונשארת לבד. הסתובבתי בשטח וחיפשתי מישהו
שיעזור לי להגיע ל-גד. פגשתי את סגן גדעון, אמרתי לו שיש טנקים תקועים בחניון לילה ועלי להגיע
עם חוליה לתיקון הטנקים. לאחר וכוח עם איזה סא"ל שהיה שם הוא נתן לי זחל"מ של ה-גש"ח עם
עוד חוליה. לפני כן ראיתי שה-גד נע לכוון האנטנה. לקחתי את החברה האלה ועם חוליה של ה-
גש"ח הגעתי ל-גד והמשכנו לספל בטנקים.

ק.ש.ר: ה-ד"ר, בניגוד להוראות, קיבל רק מ.ק. 53, כי לא היה מצאחי באותו יום. לכן הוא היה
צריך להאזין, רק על רשח מחו"פ או מנהלה, ולא מבצעים. כך שאת הדווחים על נפגעים הוא היה מקבל
דרך אחד זחל"מי ה-חפ"ק וזה לקח זמן.

כשהגענו לחניון לילה היו חקלות בכובעים ומכשירים. משאית קשר לא הגיעה, ולא ראינו אותה עוד
יומים אח"כ. את כל התיקונים בצעו מצווד שהיה בזחל של 10-א", ששימש מחסן קשר. מכשירים לא
יכולנו להחליף. כשפנינו ל-חט"ב בקשה לחקן טנקים הם הורו להוריד מכשירים וכובעים מקולקלים
ולשלוח ל-חט"ב, כלומר להשאיר טנקים בלי ציוד. מובן שלא בצענו. ורק בערב הם הגיעו עם רכב
לתת ציוד.

ה-מג"ד: בלילה חנינו ב"טליסמן"-39 בחניון לילה שהיה חניון מעגלי. זה נתן חצי מעגל שסגרנו
אותו בלילה עם ה-חרמ"ש בין הטנקים. את הרכב הרך שלחנו אחרנית לטסה. איני זוכר ארועים
מיוחדים. ארגנו את ה-גד עם השירות, ובבוקר ה-מח"ש הורה לנו לתפוס עמדות לכוון "חמוטל"
באזור סגול 203. תפסנו עמדות. רוני, שהיה משמאלי, דווח על הרבה חי"ר בטווחים גדולים. הוא
ניסה לירות מעיכים, אבל זה היה קצר. רוני היה מדרום, מימי במרכז ושרגא מצפון לי. גיורא,

עוֹתָק מִס'...מִחוּךְ...עוֹתָקִים

מג"ד 1, קיבל פקודה לנוע ל"טליסמן"-36 ולעלות על "חמוטל" לכוון דרום מערבה. גיורא עבר את "חמוטל" ודווח ל-מח"ט שהוא בין 23 ל-22. ה-מח"ט הורה לו לעלות על "חמוטל". אנו שיפרנו לפנים, ראינו את "חמוטל" וחזן משלדי טנקים לא ראינו שם כלום. ביקשתי מה-מח"ט לרדת מהאזור שאנש נמצא בו ולעלות מערבה על הגבעה. לא זיהיתי את גיורא. הוריתי למיקי להשאר בחיפוי ועם רוני ושרגא ירדתי לשטח נמוך שלא נצפה מ"חמוטל", רכזנו את הטנקים ויצאנו בפריסה רחבה כשרוני מימין ושרגא משמאל. עלינו על "חמוטל" בפריסה רחבה. מיקי דווח לי שהוא לא יעיל הוריתי לו לכנוס. עלינו, ועל "חמוטל" היה שקט. רוני תפס עמדות מימין תחת לדיונה גבוהה לכוון מערב, ושרגא ואני התקדמנו דרום מערבה. ואז מיקי דווח לי שהוא מתחיל לעלות על "חמוטל". אינני יודע היכן גיורא היה בדיוק, שערתי שהוא בין הדיונה לבין הכביש. יש עדין חילוקי דעות בין גיורא, ביני ובין ה-מח"ט על מה שהיה שם מבחינת הגד"ל של גיורא. באוהו רגע נפגע הטנק שלי. הנהג דווח שהוא נשרף. הוריתי לו לנוע אחורה. קראתי לשרגא ואמרתי לו שיסתכל אם ה-מזקו"מ לא דפוק. הוא דווח שהכל בסדר, ירדתי אחורנית ואמרתי למיקי שהגיע למעלה יקבל פיקוד, כי הכלי שלי נפגע". בדקתי מה קרה לנהג, הכל היה בסדר. ראיתי שיש לו כויות בפנים, שאלתי אותו אם יוכל להמשיך והוא אמר שכן. הייתי בשטח נמוך. פניתי מערבה ועליתי על גבעה כדי לתפוס תצפית ולראות מה ירה בי כי נפגעתי מימין מכוון צפון מערב. עליתי וראיתי מספר תעלות עם הרבה חי"ר. נחתי פקודת אש. הוריתי למיקי להפרס משני צדדי ולירות על ה-חי"ר. רוני לא זיהה את ה-חי"ר כי היה נמוך יותר מתחת לדיונה. הוא זיהה כנראה חי"ר אחר, וירון יספר את זה. כי הייתה פה השתלשלות מקרים רצופה ומהירה. אז הוריתי לשרגא שעמד בדרום "חמוטל" לשטוף במימד הצר של התעלות. הוא החל לנוע, עבר את התעלות, וראיתי שאחוריו קמים אנשים ויורים הוריתי למיקי לרוץ ולשטוף את התעלות. לא יכולתי לזוז עם הטנק כי התברר לי שגם התותחן וגם הטען שלי פצועים, והנהג טען שהוא בגבול יכולתו לסבול. מיקי רץ קדימה, ועבר גם הוא את ה-חי"ר. אני רוצה לחזור על העובדה שלא היו לנו מקלעים.

ש. אז כשהורית לשטוף התכוונת עם תותחים?

ת. לא. עם מקביל, תותחים, ודריסות. מיקי עבר, שטף אותם, ושוב הם יצאו מאחוריו. צעקתי לו לחזור אחורנית, הוא חזר ואז העברתי לו שוב פיקוד. ירדתי שוב לעמדת המתנה, הוצאתי את הנהג והכנסתי במקומו את הטען. מיקי צעק לי שהוא נפגע ואחרי כ-3 דקות לא היה לי עם מי לדבר בקשר. ב-פל"ר הטען קשר צעק ש"וילון" הלך. מיקי צעק שאין אף אחד דקוד משנה שעונה לו הוא פצוע. ב-פל"ר, בפיקוד רוני, הטען קשר צעק לי בקשר ש"וילון" פגוע. דיווח קודם היה שמ"מ אחד נפגע. ב-פל"ר אמרו לי "חריף צהוב". ולא היה לי גם שם עם מי לדבר. כשקראתי בקשר אף אחד ממפקדי ה-גד"ל לא ענה. טנק אחד נעמד לידי ברורס. בפנים עמד איש צוות שסימן לי על שני הרוגים בצריח. העליתי עליו את הנהג שלי והוריתי לו לרדת מתחת לגבעה שעמדנו עליה. קראתי ל-מח"ט ואמרתי לו שכל המפקדים שלי נפגעו ונראה לי שכל ה-גד"ל נדפק ואני מבקש רשות לרדת אחורנית. קיבלתי את הרשות. נחתי פקודה

עוֹתֵק מִס'...מִחוּךְ...עוֹתֵקִים

בְּקֶשֶׁר שֶׁכֵּל מִי שְׁשׁוּמַע אוֹחֵי שִׁירָד אַחֲרֹנִית. וְאִז מִיָּקִי עֵנָה לִי שׁוֹב בְּקֶשֶׁר וְאִמֵּר " אֲנִי פָצוּעַ אֲבָל יִכּוֹל עֵדִין לִפְעוֹל". אִמְרָתִי לוֹ שִׁיבִיל אֵת כָּל הַגֶּד" אַחֲרָיו בְּשִׁדְרָה ל"צִיּוֹנָה". בְּמִקְבִּיל קְרֵאֵתִי ל-סִמְג"ד שִׁיָּקֵדֵם מִיָּד אֵת הַתֶּאֱגִיד ו-פֶּל" ה-חֶרֶם" שֶׁ הִתְחִיל בְּפִינּוּי. אִמְרָתִי לְמִיָּקִי בְּקֶשֶׁר שֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה עוֹד סִיבּוֹב עַל הַגְּבֵעָה כְּדֵי לִרְאוֹת אִם עוֹד כְּלִים נִשְׁאָרוּ מֵאֲחֹר. וּמִצֵּאתִי שֶׁם עוֹד טֶנֶק אֶחָד. אוֹחַתְתִּי לוֹ לִנְסוּעַ אַחֲרָי. כְּדֵאִי לְצִיִּין שֶׁכֵּל הַקָּרֵב כָּל הַזְּמַן חֲטַפְנוּ אֶרֶץ". יִרְדְּנוּ אַחֲרָה לְאֲזוֹר "צִיּוֹנָה". אֲנִי הִגַּעְתִּי אַחֲרוֹךְ וְרֵאִיתִי שְׂרׁוֹב הַפְּצוּעִים פּוֹנוּ, וְהִרְפֵּא עֵדִין מִסְּפֵל בְּשִׁדְגָא.

ש. הֲאֵם זִיֵּהִית בְּשֵׁלֵב זֶה מִמָּה דִּפְקוּ אַתְּכֶם?

ת. לֹא. מִיִּשְׁהוּ צֶעֶק לִי בְּקֶשֶׁר שֶׁיֵּשׁ טֶנְקִים לִפְנֵים הוּא דוֹפֵק אוֹתָם. מִתְחַקֵּר קֶצֶר שְׁעֵשִׂיתִי הַפְּבֵרֵר שֶׁהָיוּ שֶׁם כ-15-16 טֶנְקִים. וְדוּוּחַ מוֹדִיעֵינִי אֵימַת אֵת זֶה שֶׁהָיוּ שֶׁם 16 טֶנְקִים שְׂרׁוּפִים. אֲנִי לֹא רֵאִיתִי אוֹתָם. עֲמַדְתִּי עֵט הַטֶּנֶק בְּעַמְדַת הַחֲצֵפִית וְה-פֶּל" יִרְדוּ קְדִימָה. כָּל הָעֶסֶק לֶקַח 3 דְּקוֹת. וְתוֹךְ 3 דְּקוֹת הוֹרִיתִי לָהֶם לְחַזֵּר אַחֲרֹנִית. הֵם יֵצְאוּ אַחֲרֹנִית, וּמִיָּקִי הוֹבִילֵם הַחוּצָה.

ש. הַפְּעֵלְתֶם מִיִּסּוֹק אוֹ מִשְׁהוּ כִּזֶּה?

ת. לֹא. לִפְנֵי שְׁעֵלִינוּ עַל "חֲמוּטֵל" הַנְּחַזְנוּ עֲלֵיהָ הַבְּכָה אֶרֶץ" לִפְנֵי הַדּוּוּחַ שֶׁל רוֹנִי שֶׁהוּא רוֹאֵה שֶׁם חִ"ר. כִּינּוֹן שֶׁלֹּא הָיָה בְּרוּר לָנוּ הֵיכָן גִּיּוֹרָא, שְׁקִיבֵל אֶרֶץ אוֹיֵב, וְלֹא יִדְעֵנוּ אִם זֶה שֶׁלָּנוּ אוֹ שֶׁלּוֹ הוֹרִינוּ לְהַפְסִיק. לִפְנֵי שְׁעֵלִינוּ נִחְנוּ עוֹד מִטָּח, וְגַם אוֹחוֹ הַפְּסָקָנוּ. זֶה הָיָה בְּזִמְן קֶצֶר, וְלֹא עָלָה עַל דַּעְתִּי בְּכָלֵל לְהִבִּיא אֶרֶץ לְאֲזוֹר אֲלֵא רַק לְחַלֵּץ אֵת הָאֲנָשִׁים. כִּי הִרְגַּשְׁתִּי שֶׁכֵּל הַגֶּד" נִדְּפַק שֶׁם. מִתִּיחָקוֹר אַח"כֹּ שֶׁל מ"פ ב-424 שְׁפַגְשְׁחִי, (הֵם עָלוּ יוֹתֵר מֵאוֹחֵר עַל הַיַּעַד כְּדֵי לִפְנוֹת נִפְגְּעִים) הוּא אִמֵּר שְׁעַל הַיַּעַד הָיוּ מֵאוֹת גּוֹיּוֹת שֶׁל מִצְרַיִם דְּרוֹסִים וְהִרְוֵגִים.

יִרְנָן: בְּשֵׁלֵבִים אֵלֶּה לֹא הָיָה בְּרוּר מִי כּוֹחֹת שְׁכֵנִים. הִיתָה בְּרוּרָה רַק חֲמוּנָה הַגֶּד". אֲנִי לֹא יִדְעֵתִי עַל הַגֶּד" שֶׁל גִּיּוֹרָא, וְזוֹ הַפְּעַם הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁאֲנִי שׁוֹמֵעַ שֶׁהוּא הָיָה בְּאֲזוֹר.

הֵינּוּ הַפֶּל" הִרְוֵמִית בַּגֶּד". בְּטוֹוֹחִים שֶׁל מֵעַל 4,000 זִיֵּהִינוּ חִ"ר. הִיא קֶשֶׁה לְזַהוֹת. נִיִּסִּינוּ

לירות לשם מעיכים, וזה לא היה יעיל לטווחים האלו.
עשינו איגוף ימני, עברנו את פל"ז, ועלינו על החלק המערבי של היעד, היינו ימניים ב-גד".
עלינו שם לעמדות. שתי ה-פל" התערבו שם. לא היה שום סימון ולא ידעתי מי נמצא היכן.
מטווחים של 800 היה שם חי"ר בעשרות בתעלה. ירינו מעיכים ו-0.3. הם עבדו יפה. נפגעו רבים
מהם. כ-60 הרוגים. אבל כל הזמן קמו ונלחמו בלי הפסקה. בשלב מסוים הודיע טען-קשר של צוות
2 שה-מ"מ, סגן יגאל אלביץ ז"ל, נפצע. כעבור כמה דקות הודיע הטען קשר שה-מ"פ הלך. כעבור
כמה דקות התקשר ה-מג"ד, הודעתי לו שאני בסדר, והובלתי חזרה את ה-פל". היתה ארט" חזקה כל
הזמן ובנס לא נפגעו יותר. נענו צפונה ל"טליסמן" ומשם הובלנו לנקודה פינזי פצועים. החלו
להגיע לשם טנקים. זה היה מחזה לא נעים. היו שם המון פגועים. זה היה שוק קשה. מה-פל" שלנו
נהרג אז ה-מ"מ יגאל אלביץ, ורוני קריב, ה-מ"פ, נפצע. טנקים לא נפגעו.
ש. כשזיהיתם את החי"ר מטווח 4-5 ק"מ הזמנתם ארט"?
ח. כן.

ה-מג"ד: הנחחה קצרה, כי היו בעיות תחמושת, על אדום 6725.

הם ירו עלינו בכל הכלים. בטנק שלי פגע סאגר.
ש. אבל קודם אמרת שירו עליכם מטנקים.
ח. מיד יספר אמנון על הקרב שלו עם הטנקים. אני ראיתי פגיעות של אר.פי.ג"י. אבל בטנק שלי
פגע סאגר. גם בטנק של מיקי פגע סאגר במיכלים. הטנק של מיקי בער מדלקה במנוע.
אמנון: היינו בהתחלה בחיפוי, ומיד ה-מג"ד קיפל אותנו, ונענו משמאל ל-מג"ד, מדרום. עלינו על
"חמוטל" ולא זיהינו כוחות אויב. ראיתי את ה-גד" של בן שושן שעמד מדרום ל"חמוטל" ודפק
מטווחים ארוצים. "חמוטל" יושבת על מין אוכף. את היעד קשה לזהות, הם היו מחופרים בפנים.
שמעתי פקודה של מיקי "קדימה הסתער". לקחתי את ה-4-5 טנקים שהיו בדרום הכח, והתחלנו להסתער.
עברנו 3 תעלות, וכל פעם שטנק אחד עבר היו חברה עם אר.פי.ג"י. קמים ויורים לו בחמטורות מאחור.
אני הייתי הטנק הראשון בגזרה שלי. כשהגעתי למרכז היעד, אחרי שעברנו את תעלות ה-חי"ר, זיהיתי
טנקים בטווחים של 150-400 מ'. דומני ש-34, ואולי גם קצת טי-54-55 במחפורות. הם לא זזו.
התעלות היו מחופרות מסביב, והיינו על המתחם המרכזי שכלל טנקים. זיהיתי בגזרה שלי כ-20 טנקים.
הטנקים הקרובים אלי מה-פל" היו 50-100 מ' מאחורי.
קיבלתי ב-מזקו"מ הימני פגיעה. אני חושב שפגיעת טנק. הבנתי שהטנק מושבת מבחינת תנועה. הפגיעה
היתה מאחור במיכלים, והיתה שרפה חיצונית. לא דווחתי על כך. המשכנו לירות. אני מעריך שהשמדתי
שם 3-5 טנקים. מסביב לא כן. יתכן שפה ושם, אבל לא אש תותחים ממש. אחרי שתי דקות נפגע טנק
מ"מ 2, אטמר, מטיל בצריח. הוא התחיל לבעור. ראיתי אותו קופץ, הטנק חסף טיל נוסף, והטנק
החפוצץ. באותו שלב הסתכלתי אחורה, הבנתי שאני תקוע, וראיתי שהטנקים שלנו התחילו לסגת.

עוהק מס...מתוך...עוהקים

ש. דפקת 4-5 טנקים כשאחה עומד במקום?

ת. כן. לא יכולתי וגם לא ניסיתי לזוז. קויחי שהטנקים ימשיכו להסתער, יתפסו עמדות, ויחלצו אותי. לא רציתי לדבר יותר מדי בקשר. כשהסתובבתי אחורנית ראיתי שהטנקים שלנו משפרים לאחור. שמעתי גם את הפקודה של ה-מ"פ או של ה-מג"ד לסגח. ואז חטפתי פגז שני בין התובה לצריח. הוא לא חדר ולא היו נפגעים. החלטתי לנסות לנוע. אמרתי ל-מג"ד לנוע, והטנק לא זז. הסתכלתי שוב לאחור ראיתי שהטנקים כבר היו במרחק די רציני מאיתנו, כ/400 מ". נתתי פקודת נטישה, ונטשנו כולנו שלמים. אמרתי לכולם לרוץ לכוון הטנקים שלנו ולנסות לתפוס טרמפ. המצרים כבר הסתובבו ממש לפנים בטווחים קצרים. התוחחן שלי רץ איתי לכוון 3-א' שלי. הנהג והטען קשר נעדרים. החללנו לנוע עם 3-א'. בצריח היו שם 8 איש.

ש. רצתם בין התעלות?

ת. התעלות היו מאחור. אני הייתי במרכז היעד. היו שם משאיות, טנקים במחפורות, הוחחי נ"ט, יעד רציני. 800 מ" ממני היו היחידות העורפיות והמנהלה שלהם, ומאחוריהם לא היה כלום. הם בנו את התעלות בצורת סהר לכוון מזרח. את הטנקים שלנו תפסתי עוד לפני שעברנו חזרה את התעלות. אבל אז התעלות כבר לא היו מאוישות. המצרים גם כן התחילו לברוח והסתובבו כמו מסוממים. סחבו את הנשק ולא ידעו לאן בדיוק ללכת.

נכנסתי לטנק 3-א'. ישראלי, מ"מ 2, שגם הוא קפץ על הטנק הזה, היה על מעקה ה-חי"ר למעלה. בינתיים שמעתי את מיקי שואל אם משהו יכול להוביל את ה-פל". דומני שנשארו ב-פל" 5-6 טנקים. התחלפתי עם המט"ק בכובעים, ועניתי לו בקשר. היו 5 טנקים והובלנו אותם לנקודת הפינוי. עממי: כשעלינו על היעד היתה ה-פל" שלנו עם ה-מג"ד. בדרך ראינו טנקים שרופים שלהם. עלינו והגענו למין מכוש, ועלינו לעמדות דרום מערבה. כשעלינו ראיתי טנק לפנים וירינו בו. את הפגיעה של ה-מג"ד ראיתי עוברת מעלי. שדגא ואחד הגורים שלי עמד מימין. אמרתי לו "יורים עלינו מימין". עשינו תפנית חצי ימינה ועלינו למעלה ליעד.

כשהיינו למעלה ראינו בטווח 100 מ" עומדים מולינו 3 טנקים, 10 מ" אחד מהשני. יריתי 3 פגזים, פגז לכל טנק. היה שם המון חי"ר מחופרים בתעלות. שטפנו את היעד, ירינו עוזים, רימונים, וגמרנו את כל התחמושת פרט לרימון שהארתי איתי ליתר בטחון. באחד המקרים רצינו להסתובב וחטפנו פגיעה בתא נהג, דומני שבזוקה. יצאנו מהטנק, ושאלתי את הצוות מה יש, הם אמרו "איך כלום". חזרנו פנימה. אמרתי לנהג לנסוע אחורה, הוא נסע אחורה ונעמדנו במין עמדה, הטנק דומם. אמרתי לנהג להניע, הוא לא הגיב, ואז התוחחן צעק לי שהנהג נפצע. צודדתי צריח, הוצאנו אותו לצריח, הוא היה מעולף. הטען קשר חבש אותו. הכנסתי את התוחחן לחא נהג, והוא לא הצליח להניע. קשר לא היה בכלל, והיתה נזילת דלק. הפגז קרע את כבל הקשר הראשי, ופגע בשטנגה של הגז. לבסוף הצלחנו איכשהו להניע. ראיתי את הטנקים בתנועה חזרה.

עוֹתֵק מִסֵּף...מִחוּךְ...עוֹתֵקִים

נִסְתֵּי חֲזָרָה בְּמִהֲרֹת, הִגְעֵנוּ לְרִיכוּז הַגֵּד, בְּהִתְאַרְגְּנוֹת דּוֹמְמָנוּ אֶת הַסֵּנֶק וְהוּא לֹא הֵנִיעַ יוֹתֵר.
הַסֵּמֶגֶד גָּרַר אוֹחֵי לַטְסָה. הַטֵּעַן קָשֶׁר סִיפֵר שְׂבֵאחַת הַהִזְדַּמְנוּיּוֹת עַל הַיַּעַד כְּשֶׁנִּכְנָסִי פְּנִימָה לְהוֹצִיא רִימוֹנִים, טִיפֵס לָנוּ אִישׁ קוֹמַנְדוֹ עַל הַצְרִיחַ וְהַטֵּעַן נָתַן לּוֹ מַכָּה בַּפְּנִים וְהַעִיף אוֹחוֹ. שִׁמְעָתִי אֶת הַטֵּעַן צוֹעֵק "הַרוּג אוֹחוֹ, דְּפוֹק אוֹחוֹ". הַמְקַבֵּיל שֶׁלָּנוּ לֹא יָרָה טוֹב. אִמְרָתִי לַטֵּעַן קָשֶׁר שִׁיְהִי כָּל הַזְמָן עִם הָרֵאשׁ בַּחוּץ בְּמִכְסֵי הַפּוֹךְ מִמֶּנִּי. הַסְתַּבְּבוּ שֶׁם הַמוֹן הִי"ר עִם עוֹזֵי בִיד וְרִימוֹנִים. הוּא סִיפֵר לִי כְּשֶׁנִּכְנָסִי לְהוֹצִיא רִימוֹנִים וְשִׁמְעָתִי בְּקֶדֶר "הַרוּג אוֹתוֹ דְּפוֹק אוֹתוֹ" עֲלֵה לָנוּ אִישׁ קוֹמַנְדוֹ. הַדֵּ"ר: יֵשׁ יָסוֹד סְבִיר לְמָה שֶׁהוּא מְסַפֵּר. כִּי יֵשׁ לוֹ שֶׁבֶר בְּלִסְת בְּלֵי סִימָנִים שֶׁל רִסִּים אוֹ מִשְׁהוֹ דּוֹמָה. הוּא מְסַפֵּר שֶׁזֶה קָרָה מִמֶּכָּה שֶׁהוּא הִנְחִית עֲלָיו עִם הַכַּת שֶׁל הַקְּלָצ'נִיקוֹב. וְאִז הוּא צִעַק וְהִכָּה אוֹתוֹ עִם הָעוֹזֵי שֶׁלוֹ עַד שֶׁהוּא הָרַג אוֹחוֹ.

הַמֶּגֶד: כְּנֵרָאָה שִׁישׁ בְּזָה מִשְׁהוֹ.

עֲמָמִי. כְּשֶׁהִגְעֵנוּ חֵילְצָנוּ אֶת הַנְּהַג. בָּאוּ שָׁם חֲבֵרָה עִם נַעֲלִים אֲדוֹמוֹת, כְּנֵרָאָה "שְׂקֵד", וְעִזְרוּ לָנוּ לְהוֹצִיאָם. בְּדֶרֶךְ חֲזָרָה לַטְסָה הַטֵּעַן קָשֶׁר הִחְחִיל לְצִלוּעַ, וְלֹא יָכַל לְהַזִּיז אֶת יָדוֹ. עָבַר שָׁם אֲמִבּוֹלָנִס, וְהַעֲבֵרְנוּ אוֹתוֹ לַשֵּׁם.

הַסֵּמֶגֶד: שִׁמְעָתִי אֶת פְּקוּדַת הַמַּח"ט וְלֹא יָדַעְתִּי בְּדִיוֹק לֶאֱנֹחַ הוֹלְכִים. יָדַעְתִּי שֶׁהַגֵּד צָרִיךְ לִזְוֹז קְדִימָה. נִיִּסְיָנוּ לְחַלֵּץ אֶת הָרֶכֶב הָרֶךְ מֵהַמּוֹלָה שֶׁהִיחָה שָׁם, כִּי הִגִּיעָה לַשֵּׁם גַּם שִׁירַת אֶסְפֵּף שֶׁל הַמַּפְחָ"ס. הַבְּלִגָּן הָיָה גְּדוֹל. גִּרְרָנוּ וּמִשְׁכָּנוּ וְנִיִּסְיָנוּ לְדַחוּף הַכָּל אַחֲרֵנִית כִּי שִׁעֲרָנוּ שֶׁהַמְּקוֹם חֲסָפָף אֶרֶץ. גַּם אֶת הַחֲרָמ"ש דִּילְגָנוּ אַחֲרֵנִית, וְאַחֲרַי שֶׁהוֹצֵאָנוּ אֶת הַכָּל הַתְּאַרְגָּנוּ 2 ק"מ מֵעֲרַבִּית לְ"אַלְטָה", וְחִיכֵינוּ, אֲנִי בַּזְחַל"מ עֲבַדְתִּי עַד מַחוּ"פ גֵּד, וּמְקַלֵּט עִזָּר אֶחָד שִׁמְתִי עַל רִשְׁתֵּי הַחֲטָף, וְהַאֲזַנְתִּי גַם בְּרִשְׁתֵּי מִבְּצָעִים גֵּד. אֶת הַדּוּחִים הַמְּצוּיִקִּים אִיךְ הֵם הִלְכוּ אֵינֶנִּי זוֹכֵר בְּדִיָּק. אֲנִי זוֹכֵר שִׁמְעָתִי דּוּחַ רֵאשׁוֹן שֶׁל עַמִּי שִׁמְשָׁהוּ נִפְגַּע, לֹא הִבְנֵתִי מֵהַ קוֹרָה. אִמְרָתִי לְמִיכָאֵל שְׂכַדָּאֵי שְׂנַדְלָג קְדִימָה.

הִתְחַלְנוּ לְהִתְקַדֵּם. הִגְעֵנוּ לְאֲזוֹר שְׁעַבֵּד שָׁם אֵיזָה רּוֹפֵא. אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁל מִי הָיוּ שָׁם נִפְגָּעִים. הִגְעֵתִי אַחֲרַי מִיכָאֵל עִם חֶלֶק מִפְּלֵ"ה חֲרָמ"ש, שְׁחֵי מַח, וְהִחְלּוּ לְהִגִּיעַ רֵאשׁוֹנֵי הַסֵּנֶסִים שֶׁלָּנוּ. רֵאִיתִי אֶת מִיָּקִי רֶץ בְּרִגְלָהּ בְּזִמָּן פִּינּוּי. אֶת הַסֵּנֶקִים שֶׁהִגִּיעוּ נִיִּסְיָנוּ לְכוּוֹן לְצִיִּדֵי הַצִּיר שֶׁלֹּא יַחְסְמוּ אֶת הַכְּבִישׁ לִיחַר הַסֵּנֶקִים. בִּינְחִים הַמְּשִׁיכוּ לְהִגִּיעַ מֵהַגֵּד דּוּחִים עַל נִפְגָּעִים. חֶלֶק מֵהַזְמָן לֹא הִיִּתִי בְּהַאֲזָנָה, וְאוֹדִי, שֶׁהִיָּה עַל הַזְחַל, דּוּחַ לִי שֶׁהַדֵּ"ר מְבַקֵּשׁ מִי וּקְ וְכו'. נִגְמָ"שִׁים וְהִחְלּוּ לְדַחוּף פְּצוּעִים לְמַעַלָּה עַל נִגְמָ"שִׁים וְגִ'יפִים שֶׁל הַסִּיּוֹר הַחֲטִיבֵתִי. זֶה הִפְתִּיעַ אוֹתִי כִּי לָקְחוּ אֶלּוֹנְקוֹת הָעֵמִיסוֹ וְנִסְעוּ בְּלֵי טִיפּוֹל וּבְלֵי כְּלוּם. וְלָנוּ זֶה לֹא נִרְאָה. בְּשֶׁלֶב שְׁנֵי, לְאַחַר שֶׁהִמּוֹלָה נִרְגַּעָה, הַמֶּגֶד הִגִּיעַ, הוֹרְדָנוּ אֶת הַסֵּנֶקִים הַשְּׁלֵמִים לְצִיִּדֵי הַכְּבִישׁ וְנִיִּסְיָנוּ לְחַאֵם עִם הַמַּפְחָ"ס שִׁשְׁלָחוּ מִסּוֹק לַפְּנּוֹת אֶת שְׂרָגְאוֹרוֹנֵי. אֶת הַסֵּנֶקִים הַנִּפְגָּעִים הַשְּׂאֲרָנוּ בְּצִיִּדֵי הַצִּיר, וְאֲנִי עִם עוֹד שְׁנֵי אֲנָשִׁים מֵהַמַּרְפָּאָה עָבְרָנוּ מְכֵלֵי לְכֵלֵי וְחִפְשָׁנוּ נִפְגָּעִים. חֶלֶק הִגִּיעוּ עִם הַרוֹגִים בַּפְּנִים הוֹצוּתוֹת לֹא הִסְכִּימוּ לְהוֹצִיאָם. אֵלוֹ הָיוּ אֲנָשִׁים

עותק מס'... מתוך... עותקים

התוכים יח'. לקחנו אנשים מה-האג"ד שפינו אותם.

יותר מאוחר פקדנו את האנשים לפי פל' וצוותים. ניסינו לחקור את האנשים היכן ההסרים, וכך איתרנו את מספר הנפגעים ומספר הנעדרים. עמי שוחח שוב עם האנשים היכן החסרים, וכך איתרנו את מספר הנפגעים ומספר הנעדרים. עמי שוחח שוב עם האנשים, וארגנו את ה-גד"ב-3 גופים ומשכנו את הטנקים הפגועים כשעמי גורר את הטנק של מיקי, אני את השני ועוד טנק אחד בגרר.

3 טנקים. משכנו אותם ל-גש"ח בטסה. בסדנא התארגנו מחדש.

ה-ד"ר: בקרב על "חמוטל" האזנתי על רשת מבצעים גד'. פחאום שמעתי את עמי אומר "20, כאן 10, כל ה-מ"פים שלי נפגעו. תביא את הרופאים הטובים ביותר, הם עבדו יותר מידי יפה מכדי שימותו". קראתי ל-מג"ד ואמרתי שאנו לעברו, והתחלתי לנוע. יצאנו עם ה-חרמ"ש במהירות.

שוב פגשנו האג"ד שחנה לצד הדרך ועשרות הנפגעים שהגיעו מ"חמוטל" היו מונחים באלונקות. ראיתי שדגא ה-מ"פ היה פצוע אנוש. ביקשתי מהרופא של גד' 3 שיעבוד כרגיל, כי אני רוצה להציל את דגא. אמרתי בפרוש "אל תחשב שאני פה. אני עובד עליו". יתכן שזו היתה טעות, כי למרות כל הסיפורים על חר"פ הרמה של כל הרופאים איננה שווה. וב-האג"ד הזה לא התבצעה קליטה ומיון וטיפול בנפגעים כראוי, אלא נפגעים רבים הגיעו מ"חמוטל" וכל מיני אנשים שרצו לעזור העמיסו נפגעים על כלי רכב והסיעו אותם קדימה מבלי טיפול רפואי. וזו טעות שאין לה כפרה.

כשהבחנתי בשדגא הוא היה פצוע קשה. הראה הימנית היחה פגועה, והזרוע הימנית. הוא היה בהלם ובקושי נשם.

החדרתי לו מחטים לחזה וראיתי שיוצא דם, וזה לא הביא לשיפור בנשימה. ניסיתי להכניס לו צינור לקנה, אבל הוא היה מספיק חזק כדי להאבק ולא איפשר לי להכניס לו קנה. בצעתי לו ניתוח להחדרת צינור דרך חיהוך בצואר, ומצבו השתפר, ויחד עם עוד שני ניתוחי אינפוזיות לורידיים מצבו השתפר. שמתי לב שה-מג"ד ישב על טנק מעלינו וצפה כנראה בחצי השני של הארוע. הוא היה מרוגש ושאל אותי אם הוא יחיה. אמרתי לו שאין מה לדאוג, וביקשתי מסוק. ואז החלה המלחמה להשיג את המסוק. כי היתה קביעה מטופשת שלא מורידיים מסוק מעבר לטסה. החל מאבק עם מג"ד, מח"ט ו-כו'. לא רציתי להמחין. העמסתי את שדגא על גמ"ש מס' 5, ועם חובש שהנשים אותו כל הדרך שלחתי אותו. כעבור 1 או 2 ק"מ הוא פגש במסוק בדרך, והעמיסו אותו על המסוק שנסע לרפידיים.

ב-האג"ד כ-50% מהנפגעים לא קיבלו טיפול מספיק. היש כ-45-50 נפגעים. כשאני עבדתי על שדגא לא היה לי די זמן למיון. מידי פעם הם היו שואלים אותי מה לעשות. הייתי מציץ, נותן הוראה, וממשיך להחעס בשדגא. אנחנו יחד עם החובשים טיפלנו בערך כעשרים וכמה נפגעים. חלק מאנשים במקום טפלו עבדו באלונקאים ומעבירים מטנק לג'יפ, והג'יפ בורח. ואין בזה שום הגיון.

אח"כ נסענו לכוון טסה, שם התארגנו, ולקחתי ציוד. כי הרבה ציוד הלך לאיבוד כיוון שהאנשים גם לא מקצועיים שמים ידים, ובמקום לקחת סט אחד הורסים שלושה. אי סדר לא רגיל. ובטסה

עוהק מס'...מתוך...עוהקים

תמורת כל סט לקחתי שנים או שלשה, כדי שלא יהיו בעיות בפעם הבאה.

שיפוני: בזמן הקרב האזנו לקשר ושמענו מה הולך על "חמוטל". כשה-מח"ס הורה ל-מג"ד לרדת לשחור נעתי עם ה-ד"ר עד שפגשנו את ה-תאג"ד ההוא. פרקתי את הקומנדקר שלי את כל ציודו כדי שיוכל לשאת אלונקות. ה-מג"ד אסף את שרידי ה-גד ליד גבעה אחת. כולם ישבו ליד הסנקים וה-מג"ד שוחח עם האנשים ואמר שאם לא נלחם פה נלחם ליד ת"א. זה פעל את פעולתו. אח"כ אמר " על הרכב עלה", והחלה לנוע שיירה לכוון טסה. אני נעתי על הכביש יחד עם השיירה על זחל"מ הקשר. ק. הקשר עוד חילץ כמה מכשירי קשר מהסנקים הפגועים. בטסה היחה התארגנות מחדש. תדלקנו את הסנקים וחילקתי אוכל, עברתי מסנק למסנק ונתתי מזון. היו מנות קרב יחד עם מנות טריות שכללו עגבניות, בננות, תפוחי-עץ ועוגות וזה העלה את המוראל. אח"כ החלה התארגנות חדשה תוך כמה שעות.

ה-קמב"צ: היינו מאחור כשה-גד החל להלחם. בהתחלה זה נשמע כקרב יפה. אבל בבת אחת הסתבר שיש המון נפגעים ב-גד. זה היה ממש במכה אחת. איני יודע מי הורה ל-ד"ר לנסוע קדימה. נסענו אחריו, ונראה לי מוזר שפתאום עובר מולנו רכב עם פצועים. הסתבר שה-ד"ר נפל שוב על איזשהו תאג"ד, איני יודע של מי. היה שם רופא שלא נראה לי שטיפל בפצועים אלא בדק אותם, חלק השאיר וחלק שלח. ה-ד"ר שלנו שוב החל לעבוד, ועבד יפה. היו שם מצבים שחברה שאנשי הצוות שלהם נפגעו עמדו ליד האלונקות ואי אפשר היה להיזם משם.

מיכאל התחיל לטפל מיד בשרגא, ואמר לי שצריך דחוף מסוק. ניסיתי לקרוא למסוק וכל פעם הודיעו לי שמערבה מטסה לא מורידים מסוק אלא באישור 48. זה נראה לי מוזר כי דקה אח"כ הופיע מסוק. זרקנו לו רימוני עשן, הוא עשה סיבוב ונסע. שאלתי בקשר מה זה אמרו לי סיור מפקדים. וזה הרגיו אותי, כי לחילוץ פצועים לא שולחים מסוק, ולסיור מפקדים שולחים. אני זוכר שה-מג"ד גם כן ניסה לקרוא למסוק ושוב הוא קיבל אותה תשובה. נעזרנו לפינוי ביח" הספור ה-ט'.

הפינוי היה לדעתי לקוי מאוד. הרופא השני עבר ומדד דופק ונתן הוראות לחובשים. לא ראיתי מצב שהוא נשאר וטיפל בפצוע. אח"כ עברתי בין הכלים שחזרו ועמדו בצד כדי לחפש אם נשאר עוד פצועים שלא חולצו מהסנקים. אני זוכר עוד הרוג, כהלני, בטנק. והצוות סבב להוציאו מהסנק. לאחר שהעמסנו את שרגא על ה-נגמ"ש שלנו בדיוק הגיעה חשבה

ששולחים מסוק. הספקתי עוד להדרך את מ"מ הסיור איך להזעיקו אליו, ובינתיים הודעתי ל-מסוק שיפגוש בדרך את ה-נגמ"ש. זה פעל טוב, המסוק ירד ולקח את הפצוע. אח"כ אירגנו את החילים. זה היה קשה כי החילים וגם המפקדים היו בהלם. ה-מג"ד ציבר עם החילים, אח"כ ארגנו אותם עם שאריות הצוותים כדי לחזור בשיירה לטסה. אני נעתי ראשון על טנק לטסה. נגשתי ל-ק. החימוש במקום. הוא הסביר לי איך להעמיד את הסנקים שזקוקים לטיפול. כך עשייתי, והתארגנו עם הצוותים. ה-קש"א: כשהגעתי לנקודת הפינוי הסנק שלי לא היה פגוע. דומני שהיו 19 סנקים פגועים. כשירדתי

עוהק מס"ס...מתוך...עוהקים

ראיתי 2-3 סנקים שהגיעו לפני. היה שם די בלגן. מיכאל התחיל לטפל בשרגא, והתחיל הענין של המסוק. רצתי לאודי ואמרתי שהמסוק צריך להכנס לפי התרגולת לרשח שלנו, כי המסוקים לא עובדים ברשתות אויר בסיוע ולא היה כלום. אז רצתי לטנק שלי, יש לי שם מ.פ. 660, ובכנסתי לערוץ הרום ח"א. אמנם אסור לי להכנס לזה אבל לא היו לי ברירות. המסוק שעבר למעלה עם המפקדים אפילו לא ענה. עברתי את כל הערוצים שיטנם ושוב בערוץ הרום ח"א, וקראתי לכל המטוסים שבגזרה שיענו. פתחתי עשן ולא עזר, והעשן נגמר. ואז רצתי ואמרתי שחבל על הזמן וצריך לארגן את ה-זחל"מים עם קשר ועם רימוני עשן ולנוע לכביש ושם להוריד את המסוק. אבל יחיאל עלה על הרעיון במקביל וזה מה שבוצע. וזה בזיון רציני עם המסוק של המפקדים. כי הם יכלו לרדת בחול ולתת לפצועים להחליץ.

צונוצנו: פל"ה-החרמ"ש אחרי הניון הליילה התארגנה בחניון יום ממזרח-ל-גד". יונה קיבל פקודה לנוע לכוון ה-תאג"ד אחרי 18 כדי לשמש כמפנה נפגעים מה-תאג"ד לססה. שתי מח" יצאו מיד. מח" שלישיה, בה אני הייתי, היתה יותר מאחור. הגעתי אחרי שיונה כבר התחיל לשלוח זחל"מים לססה. הכלים עמדו בשדרה על הכביש ומידי פעם היה עולה פצוע. היה נגש זחל"מ, מעמים פצועים ומפנה. היה שם ריכוז של נ"נים, ג"פים וכלי רכב. כל העסק היה עובד יותר טוב אם הראשון שפרט את ה-תאג"ד היה מוצא מקום 400 מ' קדימה או אחורה. כי היינו בתוך ואדי, שולי הכביש היו רכים, בסה"כ השתתפו כמה אנשי חר מ"ש בחילוף הטנקיסטים.

ה-קמב"צ: פה לא ראיתי בכלל מיון פצועים לפי מצבם. באו פצועים, הורידו, בדקו אותם עם מעט טיפול, ושלחו. פעם קודמת היה ממש מיון כאשר את הקשים יותר שלחו, אח"כ את הפחות קשים ו-כו'. אודי, ק.פ.קשר: הראשון שנפגע היה עמי, אצלינו בזחל הבינו שלמי עצמו נפגע. אז לפי התרגול של יום קודם החלטנו להזעיק את 30. עלינו לרשח מנהלה חס' ודיברנו עם 21 להזמין את 30.

החליטו לתח לנו ג"פ אחד, את 30-ה". הוא הסתובב 15 דקות באזור ולא מצא אוחנו. כך שאני מבין ש-30 הגיע לאזור במקרה ולא לפי קריאה. אני רוצה להזכיר שלאחר שהטנקים הגיעו הם החפזו סביב ה-תאג"ד. היה שם סגן משה ברגר שאסף את כל החיילים, סידר אותם לפי פל" וצוותים, וכך החליטו בערך מי פצועים ומי נעדרים. אח"כ התברר שהיו אנשים שפנו ולא ידעו עליהם והם נרשמו כנעדרים. אח"כ מצאו אותם ב-בי"ח.

ה-מג"ד: לסיכום הקרב הזה נראה לי שהאויב לא ישב על "חמוטל" עצמה אלא על האגף הדרומי של המחום. הטנק שלי והטנק של שרגא נגענו בשולים של 11, וכנראה מפלית

עוֹחַק מִט'...מֵתוֹךְ...עוֹתָקִים

ה-ח"ר הזה הסנך שלי נפגע. כשנתתי לשרגא, ואח"כ למיקי, את פקודת ההסתערוּת-
הם ירדו למתחם הזה. אז נדפקנו, כנראה מ-ח"ר מתופר ו-נ"טים. עלינו על "חמוטל"
24 טנקים, וירדנו 5 או 6 טנקים כשירים, מרכייתם פל' ו', וכל השאר היו נפגעים.
הם נפגעו בדרגים שונים של חיקונים. היו שתוקנו תוך שעתים והיו שנשארו שם.
3 טנקים נותרו משומדים על הגבעה, ועוד 3 טנקים אחרי הקרב הזה פונו צפונה
לשיקום מה-גש"ח. הקרב הזה היה ממש מטווחים קצרים. במקום שנעמדנו על הגבעה
עצמה למטה האויב היה בשטח מת לגבינו. ומיקי ושרגא שרצו קדימה הגיעו בנסייעתם
למטה ולנו לא היה ידוע על המצאות אויב כזה באזור ולא יכולנו מעמדות תצפית
לזהותו אלא אחרי שהוא ירה.

ש. מה היה ידוע לכם?

ת. מיקום מדויק של אויב לא ידענו. ידענו שיש אויב בסביבה. זה שג'ורא הגיע
על "טליסמן" 22-23 ולא זיחה אויב ולא נפגע גרמה לי להבין שמכאן אין אויב.
ידעתי שיש אויב על "מכשיר" וראיתי זאת כאשר חט' 600 עלתה על "מכשיר" והבנתי
מג'ורא שיש אויב ב"נוזל". ואחרי הקרב של "חמוטל" איתרנו את המערך שלהם בגזרה.
בסה"כ על "חמוטל" היו 4-5 הרובים וכ-8-10 געדרים שכיום ברור לנו שהם הרובים
אבל עד שלא נמצאו גויותיהם אי אפשר להיות בטוח, ובסביבות 25 פצועים. כל זה
בקרב קשה מאוד. זה לקח כ-3 דקות מהרגע שדווחתי ל-מח"ט "בידי" ועד שדווחתי לו
שאינ לי עם מי לנהל את הקרב וכל המפקדים שלי פגועים ואני חייב לרשת אחורנית.
בדיוק מה קרה- אפשר רק מניחות הדברים שאמרנו. זה היה מהיר מדי והיה קשה להקיא
מה שהיה שם. לא ביחוד היה קשה כי הייתי עם הצוות הפצוע בעמדת תצפית ולא ראיתי
את הסנקים שאמנון ועממי מתארים. רק משיחות אח"כ התברר לי שיש שם גם טנקים.
אחרי שהוריתי להתקפל הגעתי ל-תאג"ד. ראיתי את הסנך שלי מיקי עומד בצד. הוא
נסע בטנק שבער לו חא המנוע. הוא הפעיל מטפים לאחר שנעמד בצד כי שהסנך לא
יחפוצץ. ירד מהסנך, ואז פונה. כשראיתי הוא לא היה שם. גם רוני ואלביץ ז"ל לא
היו. הייתי די המום וגם נרגש. דיברתי עם יהודה, בדקנו את היקף הפגיעה ב-בד'.
ואז יהודה ארגן את התחקיר הראשוני במסגרת של פל'. אמנון נשאר יחיד ב-פל' ז',
ירון ויוחאי ב-פל' ו', עממי ב-פל' ח'. כל אחד אסף את אנשיו, וכך התקבצו שאירות
של פל'. פל' ו' נפגעה הכי פחות גם ברק"ט וגם באנשים. היו לה רק שני נפגעים על
"חמוטל", ה-מ"פ ואלביץ. התחלנו לבדוק מה קרה. היה העסק עם ומסוק, ואח"כ שוחחתי
עם האנשים. איני זוכר מה אמרתי להם, אבל אני מקוה שכולם הבינו שצריך להתגבר
על המקרה הזה, והעקרון היה שאנו צריכים לחזור, להשתקם, ולרדת לקו כי כל רגע
יקר. הטנקים הכשירים נרחמו לטנקים לא כשירים. בטנק שלי אי אפשר היה לכבות
מנוע כי הוא נפגע בחא נהג ובמזל המשיך לעבוד. נרתמתי לסנך של מיקי. כיוון ששל

עותק מס'... מתוך... עותקים

שכל הצוות שלי נפגע לקחתי צוות שהכרתי מסדיר, וגררנו את הסנקים למעלה. כשהגענו לשטה הסתעררו עלינו אנשי ה-גש"ח. היה שם ק. החימוש שלנו, וגם של גד' 1, ו-מג"ד ה-גש"ח מיד הפרידו בין הסנקים שאפשר לתקן מיד ובין סנקים מושבתים. קבעו דחיפיות עבודה כדי להחזיר מה שיותר מהר יותר סנקים לכשירות. היה שם אוטובוס עם כ-20 אנשי צוות רזרויים שהגיעו למקום. ה-סמט"ש הביאם אלינו. ביקשתי מהם שיעזרו באירגון הסנקים כדי לתח מנוחה לצוותים. הריתי לגדעון לדחוף להם מה שיש לו ליד הסנקים כדי שינוחו, כי היה ברור לי שאנו חוזרים לקו. בדיוק ב-1200 הגענו ל-גש"ח. ב-1700, אחרי תאום כוונות ומילוי מחדש, ירדנו עם 11 סנקים למטה. ה-מח"ט אמר לי שעלינו לרדת מיד להמשך הקרב.

ש. בהתקפה על "חמוטל" היו לידכם יח' נוספות, לא של גיורא אלא לידכם, לפי ה-חאג"ד שהיה באזור.

ה. גיורא היה קדימה, אני על "חמוטל" ושמעון מצפון ל"ציונה". דרום מזרחית לנו הייתה חס' 600 שבמקביל כשאנו עלינו על "חמוטל" היא הייתה צריכה לתפוס את "מכשיר". היא עלתה על "מכשיר", תפסה חלק ממש, וירדה אחורנית, את זה ידעתי. בכלל השתדלתי לעדכן את ה-מ"פים בכל מה שידעתי תוך כדי תנועה. וכשעלינו על "חמוטל" לא הייתה לנו משימה מוגדרת אלא לנוע ולתפוס עמדות כלפי האויב. וגם אז נתתי תדרוך ל-מ"פים שגיורא רץ מימין כדי שידעו שיש שם סנקים ויזהרו לא לדפוק אותם.

ש. של מי היה ה-חאג"ד?

ה. של גד' 3, של שמעון. לדעתי הפיננאי היה מהיר. ואולי חלקו היה לא טוב. מאותו יום נתתי ל-ד"ר פקודה חד משמעית שיותר אף אחד לא מטפל בפצועי ה-גד' למעט ה-ד"ר שלנו.

ירדתי למטה, וה-מח"ט הורה לי להתארגן ב"סטליטמן"-42 ולהמחין. לדעתי הוא די לחץ אותי בנקודה הזו של לרדת למטה. יהודה ח-סמג"ד ארגן את יתר ה-גד', ולקראת 0130 הוא הגיע עם עוד סנקים כשבבוקר עמדנו על 24 סנקים טוב, כולל צוותים. הייתה שם עבודה יפה של אנשי ה-גש"ח והחימוש. ק. החימוש ה-חס' עבד שפה מאוד בהשגח סנקים אחרים ובהפרדה בין סנקים שניתן לתקן וסנקים שלא ניתן, ובאילתורם אז ירדנו למטה, הסדרנו ב-42, ה-סמג"ד הצטרף עם יתר הכח. למחרת בבוקר דיברתי שוב עם האנשים. כולנו היינו יותר מאוששים אבל המוראל עדין לא היה גבוה. בלילה שבין ה-9 ל-10 ישבנו בחניון לילה. ב-10.10 המשכנו לשבת במקום. השליש הביא שתי קבוצות אמנים וגם אני וגם ה-מח"ט דיברנו עם ה-גד'. גם ד"ר בני קידר, פרשן מדיני, דגבר אז והוא סקר את משמעות המלחמה. זה קצת עזר למוראלץ ישבנו שם כל היום, בלילה התארגנו לחניון. מאחור

עוֹתָקִים מִ"מ...מִחוּךְ...עוֹתָקִים

בלילה קיבלנו דווח לרוץ מיד לטסה כי נתחי שם מסוקים. רצחי לטסה עם פל" ו', קיבלתי ת"פ פל" הרמ"ש, "מכנס" שהגיע על "כרטיסין" לצומת. חילקתי אח פל" הסנקים כש-מח' עברה ל-מ"פ ה-נגמ"שים, ו-מח' נגמ"שים עברה ת"פ מ"פ הסנקים. (היו 8 נגמ"שים בטה"כ). עשינו סריקה באזור. הרמנו תאורה בשטח ולא זיהינו כלום. המון אנשים נכנסו לקשר ונתנו לנו פקודות סותרות. 52 ב', עמוס נאמן, הרגיע את ה-רמ"ש ואת כולם ובדק את הנושא עד שהתברר שזו היתה קריאת שוא. שומר של ה-חח"מ שישב ב"עכביש"-66 דווח שהוא ראה משהו. חזרנו לחניון הלילה ולמחרת בבוקר קיבלנו פקודה לנוע ל"חגיית", זה ב-10.11. הגד' של שמעון נע ראשון ותפס את "ציונה". אנו נענו מהכביש ותכננו ל"חגיית". נעתי עם פל" ו', מאחור פל" ז' ובסוף פל" ח' עם ה-סמג"ד שעלה על סנק. החברר מעל לכל ספק שה-סמג"ד שעלה על סנק, וזה על סמך "חמוטל" שאם היה קורה משהו לא היה מי שיחן פקודות ב-גד'. ומאז אנו **צוּצְלִים** בשיטה שה-סמג"ד איננו איש מנהלה אלא יש מ"פ מפק' ו-קמב"צ שיכול לרכז ענינים מאחור. בדרך חטפנו ארש", נתחי פקודה לסגור מדפים. אחד ה-מס"קים, דהן יוסי, לא סגר מדף, קיבל רסיס בעין ופונה לאחור. לגבי הפינוי לאחר "חמוטל" לא התיחסתי לנושא רכב הפינוי. הפינוי המהיר והטוב הוא עם הסנק. מוטב לאבד סנק מאשר להפקיר את הבחור. שלחתי את הסנק אחורה ל-תאג"ד. היינו ב"חגיית". היתה שם קצת ארש". ברשת ה-חט' שמעתי את ק. אג"מ של ברן מאתר את מיקומו בשיחה עם חיים, וסוען שהוא בדיוק צפונה לבנו 5 ק"מ ואם נתקדם צפונה יש סיכוי שנירה אחד על השני. גבלי עמיר שנכנס לי לרשת שאל אם אני זוכר באיזה כלים הוא משתמש, וביקש שלא אירה בו. והם היו שוטים ומגחים, אבל בסיפורים שלאחר הפסקת האש הבנתי שרוב המגחים נדפקו להם בקרבות של גד' 196. היתה בעיה של מיקום מדויק. הגיעו ידיעות מודיעיניות שבנינו ל-אוג' של ברן עוברים 40 סנקים מצריים מזרחה. דובק עלה על מסוק ומלמעלה כוון אותנו. הוא איתר את הכוחות, ואיתר כ-5-10 סנקי אויב נעים מזרחה. אני עם פל" ו' חברנו עם דוביק מהמסוק והוא ניווט אותנו עוד לעמדותינו. התפרסנו ופתחנו באש, והשמדנו 5 סנקים. היה שם סנק שקצת הרגיו אותנו כי ראינו רק את המדפים שלו ואי אפשר היה לתקן. כי או שהכדור היה עובר גבוה או שהיה קצר. הוא עמד בזווית כזו שירדה בחלילות ומאחוריו היה שטח מת גדול. האיננו שאנו לא יכולים לדפוק אותו אמרתי לירון להשאיר לי מח' והוא עם מח' ינסה לאגוף. מדרום, לעלות על ציונה ולירות יותר מגבוה.

ירון החל לנוע אבל הדיונה שם היתה רצינית מדי והוא לא הצליח לטפס עליה. החלטנו להחקפל, לפי פקודת ה-מח"ש ואז פתאום הסנק הזה יצא החוצה. הוא יצא עם האגף אלינו, ונע דרומה. ואז 3 סנקים שהיו מכוונים אליו דפקו אותו והוא נדלק. זה העילה את המוראל ה-גד' בצורה קיצונית. נענו אחורנית, וה-מח"ש אמר לנו בקשר "עשיתם את עבודתכם להיום,

עוחק מס'...מחוך...עוחקים

לכו לנוח". הוא נשאר עם שני ה-גד' שם ואנו חזרנו לחניון היום.
ירון: מאחרי "חמוטל" אין הרבה מה להוסיף. ירדנו ובדרך חספנו סנק מ"מ מ-חט' 600. היו לי 7 סנקים ב-פל'. ירדנו ל"טליסמן"-42. בלילה, בסביבות 0200 הודיעו על המסוקים בטסה. מיד התארגנו לתנועה ונענו תוך שניות. נענו עם ה-מג"ד עד הצומת. טיילנו שם וחזרנו למחרת. אין מה להוסיף. נענו אחרי ה-מג"ד ל"חגית", בעזרת דוביק נכנסנו לעמדות, ושם בסווחים 1800-2200 זיהינו את הסנקים. התחלנו לירות. אח"כ מח' אחת עבדה עם ה-מג"ד ואני עם מח' אחרת ניסינו לאבוף מדרום. זה לא הצליח כי הייתה שם דיונה גבוהה ותלולה ולא יכולנו לעלות עליה. ירדה שם ארט', השמדנו את הסנקים, ונענו חזרה. זו הייתה פעולה חלקה ונקיה. המוראל ב-פל' עלה לאין שעור.

ה-מג"ד: היחה שם ארט' גם על ירון וגם על אמנון ועל יוחאי מאחורנית. ההתארגנות אחרי "חמוטל" הייתה שירון מ"פ ו', אמנון מ"פ ז' ויוחאי מ"פ ח'. על יוחאי ואמנון, באזור "חגית" ירדה ארט' די צופה. כשירון התקרב לשם באיגוף שלו הוא גם חטף ארט'. ומעל ראשו עברו כמה שטוחי מסלול, כנראה ח"שים.

ב-10.12 היינו בחניון יום וחניון לילה, התארגנות ומנוחה. באו אלינו פסיכולוגים ל-גד', היו הופעות להרצאות והמוראל עלה. באותו יום קיבלתי ידיעה ראשונה מה-מח"ט על הכנות לצליחה. ה-גד' של שמעון הלך להתאמן על גשר הגלילים, גיורא יועד לגרור את הדוברות ואנו יועצנו לחצות ראשונים את התעלה. זה נדחה בכמה ימים. כיוון שגיורא ושמעון היו בקו את שמעון הוציאו להתאמן על גשר הגלילים, ואנו שלחנו את פל' ו' ו-ח' 11 סנקים, לרפידיים כדי לגרור את הדוברות עד "מיכאל". הם יצאו לשם בשבת בצהריים וחזרו למחרת.

ב-10.14 קיבלנו פקודה להתקדם ל"ציונה" כשה-גד' של שמעון היה מ"ציונה" וצפונה באזור "חגית", וה-גד' של גיורא מדרום לציר. אנו היינו קצת מאחור שמעון וגיורא ניהלו שם ש.ב.ש עם סנקי אויב. בשלב מסוים גיורא היה קצר בחמושת. נכנסנו להחליף אותו. לא ראינו הרבה מטרות וירינו קצת על מטרות שהסתובבו. העליתי את ה-פל' של אמנון על סגול 203. זו דיונה גבוהה ממנה רואים את "מכשיר" ואח כל השטח. אנו עמדנו עד הכביש. אח"כ ה-גד' של שמעון התקפל אחורנית ואנו החזקנו את כל גזרת ה-חט'. ירינו קצת, קיבלנו ארט' די רצופה וגם הפעלנו ארט'..... תפסנו את כל הקו ה-חט' וניהלנו אש עם מספר מטרות. אמנון היה על סגול-203. ירדה ארט' לא צפופה בסביבתנו. עם דמדומים פל' ו' הגיעה מגרירת הדוברות, נכנסה לעמדות סופיות איתנו, ואח"כ את פל' ח', שהיתה קצרה בחמושת או דלק, שלחתי אחורנית להחמלא, ככוונה למלא את ה-גד' בסבב. עם דמדומים קרא לי ירון ברשת והודיע שהוא מזהה כמות גדולה של סנקים 2400 לפנינו יוצאים על "פוטון". כשבדקנו התברר שהם היו בתנועה צפונה. הוא זיהה כ-30 סנקים. אני זיהיתי רק 10, אבל הוא ראה עוד כמות סנקים שלא ראיתי. פתחנו באש בדמדומים אחורנית והשמדנו כ-10 סנקים. זה בדיוק על "פוטון" בין "חמוטל" לחוליות כשהם בתנועה צפונה.

עוֹתָק מִסֵּף...מִחוּךְ...עוֹתָקִים

הוא זיהה כ-30 סנקים. אני זיהיתי רק 10, אבל הוא ראה עוד כמות סנקים שלא ראיתי. פתחנו באש בדמדומים אחרונים והשמדנו כ-10 סנקים. זה בדיוק על "פוטון" בין "חמוטל" לחוליות כשהם בתנועה צפונה. הם התפזרו, נסוגו אחורנית, וירד הלילה. את פל"ז השארתי במקום ואת פל"ח השארתי על הכביש. חצי מ-פל"ו לקחתי איתי אחורנית להחמלא מחדש. ה-סמג"ד ישב קדימה עם פל"ח. בלילה הוא דווח לי שהוא תפס שבוי, שדיונר מצרי שאיכד את הכוון וברח מסנק פגוע. התארגנו מאחור כשמלפנים השארנו מח"מ-פל"ה-חזרמ"ש, ו-פל"ח. פל"ז היתה על הגבעה הגבוהה ו-פל"ו התארגנה איחנו מאחור.

ש. ירון, עשית אימון בדוברות או ממש גררת?

ירון: גררתי.

ש. תאר גם את הגרירה.

ה-סמג"ד: הסברתי למה הוא לא התאמן אלא רק גרר. הוא היה צריך להעבירם מרפידים לנקודה מסוימת על הציר ושם ימצא אותם גיורא. כי גיורא היה עסוק בקו ואנו פנינו לקרב לו אח הדוברות. ירון, מ"פ ו': אני מתחיל ב-13.10. עם צהרים קיבלנו פקודה לנוע ל-מח"ק בביר גפגפה, ולקחת דוברות. נעה ה-פל"ג שלנו ו-פל"ח, 11 סנקים יחד. נענו ליד הכביש.

הגענו בלי בעיות. היה גם ה-סמג"ד על ג"פ. הגענו לאזור גד' הגישור במח"ק, שם היו מוכנות דוברות על טריילרים. הן היו מורכבות ומוכנות לצליחה. היה לנו סנק, של עממי, ששבר מוט פיתול הוא נסע ל-גש"ח רפידים. התברר שהיו 11 דוברות. רצינו שיחיה סנק שלא ירתם לדוברת.

ה-סמג"ד: שלחנו בכוונה סנק נוסף שימש כזרורה.

ירון: גם זרורה וגם כהגנה. לא היה לנו אימון בגרירה וזה היה בעיה. נרחמנו וזח"צ לדוברות, ונשארו שם עד לפנות ערב. אני וה-סמג"ד נכנסנו ל-חמ"ל שלהם, וקיבלנו תדרוך איך לנוע עם דוברות. היחה בעיה לנוע עם זה. הבעיה איננה בגרירה כי מבחינת כח אין בעיה, אלא בסיבובים. זה מגביל בסיבובים, וצריך לשפר את זה. לצאת משם זו היחה בעיה. היינו צריכים לצאת מערבה על "פצוי". עלינו על הכביש עם הסנקים כשבסיבוב לכביש סנק אחד שבר אוזן גרירה ולא יכל לגרור. על הכביש נסענו במהירות של כ-10 מיל. בהתחלה נסענו ב"לאו" בסורים גבוהים והחברר שב"ה" זה יותר פשוט ונוח ופחות מאמץ את הסנק. על פביש עדיף לנסוע ב"ה". אפשר לנסוע במהירות 10 מיל וב-1400 סל"צ. הדוברת נוסעת חלק וטוב על הכביש. הסנק עוצר אותה טוב בירידות. הגענו ל"מיכאל" זה כ/10 ק"מ לפני כביש הרוחב, שם נכנסנו רחומים לדוברות. ברווחים של 30 מ' בין דוברת ובין הסורים כ-80 מ' רווח. התארגנו לשמירה עם החברה האלה. היינו שם בלילה באנטחה מאורגנים טוב. עם שחר התפרסנו יותר ונכנסנו להסוואה עם הדוברות והסנקים. הבנו שעלינו להוביל את העסק לצליחה. בסביבות 0700-0600 קיבלנו הוראה להנתק מהדוברות ולנוע לאזור ה-חט". לא ידענו בדיוק אבל הבנו שמחקיפים שם. אח"כ בקשר החברר לנו שזה ש.ב.ש. רציני, ונענו במהירות.

עותק מס'...מתוך...עותקים

חצינו בשטח ישר לכביש הרחוב בתנועה לצפון מערב כשה-סמג"ד מוביל עם ג'יפ. בדרך עצר אותי ה-סמג"ח, ודרך אותי מה קורה. הוא אמר ששני גד' שם וה-גד' שלנו טרם נכנס לקרב. היה לנו חלוק שם, עשינו ניסוי כלים קצר במקום, זה היה כ-2 ק"מ דרומית לססה. נענו והצטרפנו ל-גד' שהיה עוד בעמדות המתנה. אח"כ החלפנו אח שני ה-גד' שהיו שם. מטרות רציניות כבר לא היו. ראינו המון מדורות של ה-גד' הקודמים בטנקים המצרים. עד דמדומים השמדנו כ-3 טנקים בטווחים של 1500-2000. ירדה קצת ארט', ניסינו לירות לטווחים של 3000-3600, בין "חמוטל" ל"מיסורי", אבל זה היה רחוק מאוד, היחה שמש בעינים, והפסקנו אח זה. היה שם הרבה חי"ר וטווחנו ארט' לאזורים. היו פגיעות טובות. היה לנו לפני ששח מת של כ-800 מ' שלא ראינו כלום. עם דמדומים החלטתי לעלות למעלה לראות מה קורה שם. מלמעלה ראיתי אבק על ציר "פוטון" וזיהיתי כלי רכב. בדקות האחרונות לפני חשכה הספקתי למדוד טווח, והטווחים היו של 2400. הודעתי ל-מג"ד, ועליתי והחלתי לירות. השמדנו כ-10 כלים. לא יכולנו לזהות בדיוק איזה אבל לפי האבק אלו היו כנראה טנקים. הם נעו מדרום לצפון. אני יריתי חלול, שעבד טוב בטווחים האלו. ב-פל' ירו גם ח"שים ומעיכים. כשהחשיך ביקשנו תאורה, ועד שהיא הגיעה כבר היה מאוחר ולא יכולנו לירות לפי התאורה. הם גם הרימו עלינו תאורה, והיינו מיד יורדים לעמדות אחוריות. נשארנו שם עוד קצת. חלק מה-פל' נשארה לחניון עם ה-סמג"ד. אני נעתי עם חלק אחורה, שם חדלקנו וחימשנו.

ש. איך זיהית פגיעות?

ת. כשזה פוגע ברכב רואים התפוצצות, ורואים חלקים עפים. את המספרים קשה לקבוע, אבל בסביבות 10 זה מדויק.

ה-מג"ד: בנושא ה-סמג"ד שנסע בג'יפ. הטנק שנפגע לי ב"חמוטל" היו לו קצרים בתא הנהג. ניצלנו את ההזדמנות שה-סמג"ד יכול לנוע מאחורנית עם ג'יפ ואז הטנק שלי נכנס לחיקון ל-גש"ח, וחזר רק למחרת. ואני השחמתי בטנק ה-סמג"ד. בנושא התאורה קיבלנו תאורה של 120 בהתחלה. התאורה שלנו צהובה וקשה לזהות איתה. אח"כ ה-קש"א עבר ל-155 אבל זה היה נמוך וחלש מידי. התאורה המצרית היא תאורה מצוינת. זה ממש אור יום.

אמנן: נענו עם ה-מג"ד. הוא פרס אותנו על הרכסים כשניהלנו אש לכוון "חמוטל" ו"מכשיר". הכוון הכללי היה דרום מערבה. היינו ה-פל' הדרומית ביותר ותפסנו על רכס טוב, אבל צפוף. ה-מג"ד בשלבים הראשונים היה לידינו, אח"כ שיפר צפונה לכוון פל' ו' וה'. כשעלינו לעמדה, בנוסף לקשיי התצפית בירי הייתה בעיה שה-גד' של בן שושן וג'ורא עבדו כנראה יפה והיו שם המון מטרות מושמדות בנוסף להן, שחלקן הגדול לא בער, הסתובבו כלים שכנראה תפסו את הפרינציפ לעמוד ולא לזוז. ואז בטווחים של 2000 כמעט אי אפשר להבחין איזה כלי כשיר לחנועה וצריך לירות בו, ואיזה לא. ועמדו בשטח עשרות כלים. כך שירינו הרבה תחמושת על כלים שנפגעו כבר קודם. לקראת

עותק מס'...מתוך...עותקים

ערב היחה שם תנועה יותר ערה, הם כנראה נכנסו שם לחניונים. השמדנו מספר סנקים, נגמ"שים ומשאיות, אבל דפקנו כמות רצינית של מטרות שהיו פגועות כבר. בשלב זה דילגנו מח' + לאזור סגול 203, ששמרה עלינו בחצפיה ואש מהפאחים הדרומיים של כל ה-גד', שלא יפתיעו אותנו מכוון "מיסור" שם היו להם הרבה כלים. בטווחים של 5-6 ק"מ זיהינו אותם. סגול-203 היחה הגבעה הטובה ביותר בשטח. היחה שם מח' שכמעט לא ירחה אבל היחה חצפית טובה ודווחה לנו על חנועות מדרום לצפון של האויב. יותר מאוחר, לפי הוראת ה-מג"ד, דיגלתי עם כל ה-פל', עם עוד 1½ מח' ואני, לאזור סגול 203. מדרום זיהינו כלים שדומים לנו. בהתחלה זה היה עוד בספק, אבל כשהם התקרבו התברר שזו חט' 600 שהלכה ל"מכשיר" הם היו 2½ ק"מ מאיתנו. אח"כ גם ה-מג"ד אמר לי שזו חט' 600. אבל היה פרק זמן של מבוכה מבחינה זו. היו שם כלים רבים ולא ידענו אם שלנו או של האויב. בהמשך הקרב הופיע הסיפור הזה הרבה פעמים מבחינת עדכוני מודיעין. החמקמנו על 203 וחטפנו ארט'. לא כבדה ומדויקת. דומני שמרגמות 120. והרגיו אותי שהם אפילו לא היו נוחנים פגזים לטווח. אני הייתי הטנק הצפוני ביותר כדי לשמור על קשר עין עם ה-מג"ד, שעמד כ-2½ ק"מ צפונה. הוא היה הטנק הדרומי הקרוב אלי מהכוחות של ו' ו-ח'. עמדתי מצפון ו-פל', 400-500 מהם. וכשהיה פוגע פגז לפני הטנק הייתי זש 20 מ' שמאלה או ימינה היו יורים עוד פגז אפילו בלי לירות פגז לטיווח. מ-203 כמעט לא ירינו. זיהינו עשרות כלים, בעיקר סנקים, בכוון מיסורי, שנעו והתרוצצו צפונה ודרומה ונכנסו לחניונים. זה היה לקראת ערב במרחק 5-6 ק"מ. כל הזמן עדכנו את ה-מג"ד אבל לא יכולנו לירות. לקראת ערב הבנתי שה-מג"ד מתחיל לקפל את ה-פל' האחרות ושאני מתוכנן להשאר שם. נשארנו על 203 היינו 8 כלים. ירדתי מעמדות התצפית 20 מ' אחורה ושם פרסתי את ה-פל' בחצי סהר כששני הטנקים הקיצוניים שומרים לאחור ולאגפים. איש לא ישן בלילה. היינו בכוננות. לא חששתי כ"כ מטנקים כמו שחששנו מ-חי"ר. הסתובבו שם המון חי"ר. היינו בהניון לילה בדיוק היכן שירינו כל היום, כך שלא היחה להם בעיה לאתר אותנו, והם גם הרימו עלינו תאורה טובה ומדויקת. ביקשתי מה-מג"ד לפחות מח' חרמ"ש אחת לשלוח כחשמועים על הרכס, כדי שהיחה לנו לצפית קדימה. כי אני עמדתי מאחור, ולא היחה לי חצפית לפנים. ה-מג"ד לא שלח לי מח' חרמ"ש אבל שלח לי את 5 שלנו, שזה זלדה אחת. הוא הגיע, העליתי אותו כמעין חשמוע לכוון האויב באגף ימין שלי. אח"כ הגיעה אספ' עם עוד זלדה מה-חט'. היא הגיעה בערך ב-2200-2300 ושמתי אותה באגף שמאל. חששתי מה-ארט'. והלילה עבר בשקט.

ש. ב-ש.ב.ש. שהוזכרו עד עכשיו לא הארתם מה היחה תגובת הטנקים המצרים. הם ירו? איך ירו? וכו'.

ת. כשעמדנו בעמדות הראשונות לפני ששיפרנו ל-203 ירו עלינו שטוח מטולול. זיהיתי רק 2-3 סנקים, שאחד מהם הצלחנו לדפוק. הם עברו יפה מאוד, וקיבלנו את זה מאגף חשוף מדרום

עוֹחַק מִסָּׁמְךָ...מִתּוֹךְ...עוֹחַקִים

לנו, כי כלליה עמדנו לכוון דרום מערב, ומדרום היינו די חשופים. קיבלנו שטוח מסלול מכלים ספורים שעמדו ודפקו. יתר הטנקים שירינו עליהם כמעט לא השיבו אש.

ירון: אצלי ירו קצה שטוח מסלול, אבל לא אפקטיבי.

ה-מג"ד: כשאתה פוגע בהם הם בורחים מהר מאוד מהטנקים.

ש. שמעתי שהיו מקרים שברחו וחזרו.

ה-מג"ד: לא ראינו. אבל ראינו אותם בורחים.

לגבי השיקולים למה לא לשלוח חרמ"ש בלילה ל-203 הסיבה היא שה-חרמ"ש שלנו על זחל"מים עם לוחמים ברמה לא גבוהה. הציר לשם הוא ציר קשה וה-זחל"מים לא היו מגיעים לשם. ביקשתי מה-מח"ט שיתן לי את נגמ"שי הסיור שלו כדי שישבו בלילה עם ממנון על הגבעה. שלחתי לו את ה-5 שלנו, ואח"כ עוד נגמ"ש שהביא לו מזון וישב איתו למעלה. זו היתה האבטחה היחידה שיכולנו לתת לו מבחינת נגמ"שים.

ש. בלילה הייתם העמדה הקדמית של ה-חט"פ?

ת. כן.

לגבי השריון שלהם נוכחנו שהם לא מתפעלים טוב. בד"כ הם לא מחליפים עמדות. רוב המקרים שראיתי הם שהם לא משפרים עמדות, הם יושבים במחפורות, יורים, וכשפוגעים בהם אפילו אם הפגיעה לא מדליקה את הטנק הם בורחים.

ה-סמג"ד: מבחינת טווחים זה לא בדיוק כמו שאמנון אמר. אני הייתי הקיצוני ימני ב-גד". הטווח אמנון אלי היה פחות מ-21 ק"מ. כך שזה לא מדויק שהטווחים היו כ"כ רחוקים. אבל השטח מבותר ולא תמיד היה לנו קשר עין עם כל ה-גד".

לנושא עבודת השריון אני עמדתי מעל "חגיית", כ-800 מ' צפונית מערבית ל"טליסמן"-34. למגע לא הגענו איתם כי הם עמדו ברכסים של 6826. זה טווח של 3 ק"מ ומעלה. הם היו עולים, צופים, רואים שיש כלים, ויורדים חזרה. לא ניסו לאגוף ולא כלום. טנק אחד שראיתי ששמעון בן שושן דפק אותו עם פל"ל קיבל פגיעה, הצוות ברח, ופגיעה שניה היתה בטנק ריק לגמרי. לא נוכחתי שעבודת השריון שלהם טובה.

ש. איך זיהית את הטנקים של 600?

ת. זו בעיה שהלכה כמעט כל המלחמה, לקח זמן רב עד שווחו לנו אם אלו טנקים שלנו או לא. פניתי ל-מח"ט, איתרתי לו את הכוחות שבשטח, וזה לקח זמן רב עד שקיבלנו תשובה. לא יכולתי לענות לאמנון אז כי זה יכל להיות גורלי, ולקח זמן רב. מעל שעה עד שקיבלנו תשובה.

אמנם ידעתי ש-600 מדרום לנו, אבל קיבלתי דווח שהם עלו על "מכשיר" ואח"כ ירדו אחורנית. ואנו זיהינו את הטנקים האלה שוב באזור "מכשיר". ומשם ירו על אמנון. אז פחדנו לתת לו פקודת אש לשם. נחזור להתארגנות של החימוש אחרי "חמוטל".

עוֹחַק מִסֵּף...מִתּוֹךְ...עוֹחַקִים

ק.חימוש: יש לי הקדמה לעבודת החימוש. ה-גד' התארגן כשנה קודם. התאמנו יחד, הכרנו אחד את השני, והיו לי אנשי מקצוע מעולים. חברה שהיו מנהלי מח' בג'וליס, חברה שהיו סמלים טכניים בסדיר, ולא היו בעיות. החוליות הטכניות היו לי מאורגנות מהקמת ה-גד' וידעתי לשלוח כל חוליה עם הסמל הטכני שלה לטנק שהתקלקל. ה-מג"ד הורה לי לפזר את הכלים כך שאדע איזה טנקים פגועים ואיזה אפשר להכשיר. וכך עשינו העמדותי כ-9 כלים חקינים שהיו בשיירה בצד, והכלים הלא חקינים בדקנו במקום קלוקלים לפי דווחי הטנקיסטים. רשמתי את התקלות, נעזרתי ב-ק.חימוש חס' ובסגן שלו, והתלבשנו על העבודה. באחד הכלים החלפנו זחלים. לא היו זחלים ב-גש"ח אז פרקנו זחלים מטנק מושבה. נעשתה שם גם עבודת מזקו"מ, החלפנו גלגל תמך ובוגיסטים. בטנק נוסף היתה נזילת דלק ממכיל שמאל. לא היה מיכל דלק ב-גש"ח.

ראיתי טנק ללא מנוע, אז דיברתי עם אבישי, מ"פ הרק"מ, שירשה לי לפרק את המיכל מהטנק ההוא, והרכבנו אותו לטנק שלנו. היתה שם גם בעיה של מוט פיתול, ובמקביל חיקנו את שני הדברים. בטנק נוסף של יצחקי היתה בעית זחלים. גם פה פרקנו מטנק פגוע והחלפנו. טכנאי הצריח שלי, קאופמן יונה והרצליך, החליפו קנה במקום. הטנק של שרעבי לא סחב ודומם כל הזמן. מנהל העבודה שלי, ישראליאן, החליף מסננים וכוון משאבת דלק. באחד הטנקים נזל מחזיר שמן הצלב. לא היה חלק כזה ב-גש"ח, והחלפנו מנוע בטנק הזה בגלל הצלב. עמיקם וישראליאן עשו את העבודה. בשני טנקים ראינו שאין מיכלי דלק והעסק בער. ניתקנו מיכלים והטנקים חזרו לקרב עם מיכל דלק אחד. טנק אחד מביניהם היה 020. היה טנק נוסף שהחלפנו לו דינמו. והסתבר שהכבלים נרטבו עם סולר. טנק ה-מג"ד קיבל פגיעה בחתא נהג. היו קצרים בלוח המכוונים. נכנס החשמלאי של ה-גש"ח, רס"ל גונן, לטפל בזה. הוא לא המשיך את העבודה אז הכנסתי לשם את זכריה החשמלאי שלי שסיים את העבודה. כמה פעמים החלבשו על חוליה של ק.חימוש חס', אלו חיילים סדירים בלי נסיון בעבודה, הם פנו לבחורים שלי, שתמיד המשיכו בעבודה וסימו אותה בשאר הטנקים. וזה כולל את אנשי ה-גש"ח, גם אמנם התלבשו במרץ רב בהתחלה, אבל בלילה כבר ראיתי טנקים בלי אנשים. מיד הלבשתי את אנשי על הטנקים הללו. והם עבדו ללא הפסקה.

ש. במשך הלילה החזרתם לתקינות 9 טנקים?

הן כן.

ה-מג"ד: כדאי שנעבור ללקחים. מהדברים של אבי מתברר שה-גש"ח היה כבר ריק מחלקי חילוף, והיינו צריכים להשקיע שעות עבודה באילחורים ובלקחת חלקי חילוף מטנקים מושבתים. איני יודע אם אפשרי שתמיד יגיע גש"מים עם כל חלקי החילוף, אבל זה פגם יסודי שהיה להם חוסר. ועד היום המחסנים ריקים ויש לנו בעיות של כשירויות טנקים עקב חוסר בחלקי חילוף.

מספר אילחורים שנעשו כדי לפתור בעיות כחוצאה מלקחים, וכדי להחגבר על הקלה יספרו ירון ועממי.

לרון: בטנק שלי שסגנת גז נחפסה ונזחקה. האילחור שנעשה ע"י אחד מאנשי ה-גש"ח היה חיבור ברז

עוהק מס"מ...מחוק...עוהקים

דלק לשטנגת הגז. כלומר הוא הרים והוריד את ברז הדלק, וזה היה הגז שלו. וכך עבדנו כשבוע.

ה-מג"ד: לנו לא היו כנות למקלעים. ועקב הקרב של "חמוטל" החברה חיפשו כל הזמן פתרונות. עממי מצא פתרון טוב. אחרי הקרב על "חמוטל" הביאו לנו כנות והרכיבו לכל ה-גד"מ מקלעי נ"מ. כדאי לדבר על האילתור של עממי.

עממי: אחרי הקרב על "חמוטל" החלטתי שאני מסדר לי מקלע מפקד. לקחתי את גביע חליצה הפגז, יש לו צורה קונית עם בסיס רחב ולמעלה חור. קשרתי אותו בהבלים לפני הצריחון, לקחתי מפתח אלן שנכנס בדיוק לחור ולחור הקדמי של המקלע. ומעליו הכנסתי את המקלע. וכך הייתה לי תנועה חפשיה עם המקלע. בתנועה הייתי מוריד אותו מחשש שיפול עקב הנדנודים, ותוך שניה הייתי יכול להרכיב את זה אם הייתי צריך. לא יצא לי להפעיל אותו. אח הפטנט שלי העברתי לכל ה-פל"ח וכל מי שלא היחה לו כנה עשה כך.

ה-מג"ד: נעבור ל-15.10. המצב בבוקר היה שאמנון על סגול 203, יוחאי ו-מח"ח חרמ"ש עומדים על "טליסמן" וירון עומד מאחור. עם אור ראשון ירון ואני נכנסנו שוב לקו. העסק היה רגוע, לא היחה אפילו ארט". התפרסנו והמחנו להתפתחויות. ההוראות היו לתפוס את הקו ולחכות לפקודות. כנראה שחשבו שעם בוקר הם ינסו לתקוף לאורך "טליסמן". אנו היינו בבלימה. הבנתי שכשאנו עומדים קדימה מתנהל מאחור נוהל קרב לצליחה, וזה משיחה עם ה-מח"ט. לא רציתי להעביר את זה הלאה כי נכציתי בזה כבר יומים קודם כשדברנו על צליחה.

ש. ה-14.10 זה היה היום של הקרב הגדול?

ת. כן. אצלינו בגזרה של ה-חט"ח נדפקו כ-40 טנקים.

ב-15.10 תפסנו את העמדות. ה-קמ"ח כבר יומים קודם נדנד לנו שהוא רוצה מכשיר קשר של טנק כדי לעלות על תדרים. לקחתי את הטנק שלי (שהיה הטנק של ה-סמג"ד שהייתי עדיין עליו) ונסעתי איתו לאיזה טנק מצרי שנראה תקין. עליתי עליו, בפנים היה הצוות הרג. ניסינו לפרק את המכשיר, וזה לא הלך. ה-מח"ט רצה אותי לקבוצת פקודות והבנתי שנושא הצליחה מתקדם. במקביל קיבלתי דיווח ש-גד"ח אחר צריך להחליף אותנו. אז נרתמתי ל-טי-55 הזה, גררתי אותו אחורה, וה-קמ"ח מצא שט מפות, הוראות קשר, והוציא את המכשיר קשר. נפגשתי עם ה-מח"ט והיחה קבוצת פקודות ראשונה על הצליחה. הוא הסביר את גזרת הצליחה שלנו, ולוח זמנים להחלפה ותנועה אחורנית. הכוונה הייתה שבסביבות 1700 נפגש על "עכביש" לקבוצת פקודות.

ש. שחזר יוחר בפרוט מה היה בפגישה הזו.

ת. ישבנו סביב טנק ה-מח"ט, הוא אמר שבלילה נצלה, ושכ-אוג"ח עדיין לא ברור הכל. ה-גד"ח של גיורא כבר שלה טנקים לגרור את הרוברות מ"מיכאל" לכוון הצומת. ה-גד"ח של שמעון בן-שושן קיבל פקודה לזוז בערך ב-1400 ל"עכביש" לאימון נוסף עם גשר הגלילים. כשאני הגעתי לשטח הוא כבר היה קשור לגשר. זה היה דיווח קצר של ה-מח"ט.

עותק מס'...מלוך...עותקים

חזרה ל-גד', פגשתי את מג"ד השוטים שבא להחליף אותי. הוא נכנס במקומי והוצאתי את הסנקים שלי. ה-מג"ד הזה היה 10 של "גלידה". שיך ל-חט' 500. הסברתי לו את הקו, שלחתי אותו לירון שישב קדימה וגם הוא הסביר לו מה קורה שם. ויצאנו אחורנית. היחה התארגנות קצרה ומשט נסענו ל"עכביש". הציר היה סתום לגמרי, ואי אפשר היה לזהות מי שיך למי. שלחתי את 5 קדימה, הוא איתר בדיוק את מיקום ה-חט', התארגנו 2-3 שדרות פלוגתיות. זה כבר לא היה ב-1700, כי גיורא נחקע עם כל הפקדים שם והגיע יותר מאוחר עם 10 סנקים בלבד. כל היתר היו רתומים לדוברות עם ה-סמג"ד שלו. קבוצת הפקודות החלה ב-1830. היה שם בלגן גדול. היה שם ס.מ.ה-אוג'. קיבלנו קבוצת פקודות שאמרה שכח אוג' של חט' 14 מנקה את השטח מדרום כדי שנוכל להכנס על "עכביש" ו"טרטור". הגשר נגרר ע"י גד' 3, ומסלולו סומן ע"י כח סיור של פצי שנע קדימה עם נגמ"שים. מצדי הגשר התארגנו לתנועה נ"מ 20 מ"מ. גיורא תוכנן לנוע אחרי הגשר עם הדוברות, כשהיה ברור לנו שהדוברות לא יהיו במלחמה הזו. הם נחקעו בצומת כביש הרחוב עם "עכביש", והיה ברור לחיים שזה לא יגיע. אי אפשר היה לרדח איתם לחולות, וכל הציר היה חסום לכל אורכו עם כלי רכב שעמדו אחד אחרי השני. כל מה שלמדנו בנושא נפ"קים בתנועה לצליחה, וצירים פנויים, שילוטים וכו' כלום לא היה. ה-מח"ט קבע שגיורא יהיה עם התמסחים ו-10 סנקים שהיו לו על הכביש. שמעון יגרור את גשר הגלילים, ואני אנוע מצפון לשמעון באבטחה. היינו 24 סנקים. וכשמגיעים לתעלה שמעון מכניס את הגשר, זו אחורנית, אני עולה על הגשר, ויוצא בצד שני. גיורא ואני הכרנו היטב את התכנית כי זו תכנית מבצעית ישנה שעבדנו עליה. ועוד לפני שידענו שתהיה מלחמה היינו פה עם גורודיש, מפקד ה-אוג' הקודם, וצפינו וראינו את הצירים. ידענו גם מה זה "צח" ומחנות אבו סולטן. ידענו שאנו עולים על הגדה, פונים ימינה ועוקפים רמפה, פונים שמאלה ועולים על הציר לכוון אבו-סולטן. זו היחה התכנית. אחרי היה צריך לעבור שמעון וגיורא במקביל מכניס את הדוברות והתמסחים. לפנינו היו צריכים לעבור לצד שני הצנחנים של דני מט. דני מט ביקש שעד "מצמד" תלזוה אותו פל' סנקים. לפי הוראת ה-מח"ט נתתי לו את פל' ח', והוא ב-15.10 בלילה עזב אותי עם ה-פל'.

ש. האם בקבוצת הפקודות הזו נמסרה לכם פ' מסוימת?

ת. הכוונה היחה שב-0200 הצנחנים יהיו במים, וב-0215 גשר הגלילים יושק. ב-0300 בערך אני הייתי צריך להיות בצד שני. קבוצת הפקודות הזו היחה מעמד מרגש כי הבנו שזו התפנית במלחמה. אני ידעתי שיש פל' שהתאמנו בגרירת הגשר, והן היו מיועדות לגרירתו במקרה של מלחמה. אבל זה לא התרחש כך. איני יודע למה. אבל אם פל' מנוסה היחה גוררת את הגשר זה היה אחרת, למרות שלא זו הסיבה שהגשר לא הגיע אלא כיוון שהציר לא הוכן כראוי.

ש. מתי מסרח ל-גד' מידע נוסף ומה מסרח?

ת. לאחר קבוצת הפקודות דני מט בא, וביקש את ה-פל' כי הוא היה חייב לזוז. קראתי בקשר ל-

עותק מס'...מחוך...עותקים

מ"פ ח', יוחאי, ואמרתי לו שהוא מלווה את הצנחנים עד נקודה מסוימת על הציר. צרפתי ליוחאי סייר מכה פצי שינסטט אותו עד נקודה המפגש של ציר גשר הגלילים על "לכסיקון". אמרתי לו לחכות לי קצת דרומה לזה עם הסייר הזה, וכשאגיע אחבור איתו ונעבור יחד. היחה לי הרגשה לא נעימה בקשר לכלל המפגש הזה. רציחי לדחות את זה עם חיים. אמרתי לו שצריך לעבוד ביחד, ותמיד כשהתפצלנו זה על לנו ביוקר. אבל זה לא עזר והיתה פקודה לתח את ה-פל' הזאת.....

קיבלנו פקודה לפנות אותם מחוץ לצירי התנועה כדי שהם לא יחסמו צירים, וזה בוצע. מ"פ מפק' הגיע עד רפידים כדי לא לחסום את הצירים. כל הכח הזה הגיע דוקא מ"פצוי" ולא מטסה, כי כל העסק של כביש הרוחב היה מלא.

ה-פל' הזו זזה. חזרתי, קראתי ל-מ"פים, נתתי להם תאור של המצב. חזרתי ל-מח"ט והיה וכוח אם לזוז או לא, אם הציר מוכן או לא. לבסוף ב-2300 הורה לנו ה-מח"ט לנוע. חזרתי לטנקים, שהיו 20-30 מ' מה-מח"ט, והתחלנו לנוע במקביל לגשר. כל 200 מ' היחה לגשר תקלצ אחרת. פעם הוא טיפס על סנק, פעם ניתק כבל לטנק וכו'. וכל פעם נתקעו במהפורות של פגזים שהיה צריך לכסות בטנקטורים. לפני "כספי", כ-2 ק"מ מזרחה, התברר לנו שזה לא יזוז. זה היה בערך ב-0230 או יותר מאוחר. ב-0330 הגשר נשבר באמצע, ודווחו שהתיקון יקח 6-24 שעות. כל פעם אנחנו המתנו וחיכינו. ניסיתי להקים קשר עם פל' ח' ולא יכולתי. לא ידענו היכן הוא. עמדנו שם עד 0400-0430, וה-מח"ט הורה לי להתקדם קצת ולצפות מה קורה משטח שולט. עלינו ולא ראינו כלום. שמעתי שה-מח"ט מקבל פקודה להעביר טנקים שלא גוררים ה"פ 14, כי חס' 14 נתקלה בבעיות באזור ~~אזור~~ החווה הסינית, ממערב לנו. אנו עדין לא הגענו אז לכביש ה-חח"מ. ה-מח"ט הורה לי לעבור ת"פ 14 ולהקים איחם קשר. הקמתי איחם קשר, זה היה עם אור ראשון. בינתיים גיורא קבל פקודה לרוץ עם הג'ילאואות קדימה לכוון "מצמד" והוא עבר. מח"ט 14 הורה לי לנוע על "עכביש" עד 52, להכנס על "טרטור", לנוע עליו עד "לכסיקון" ולהשמיד כל מה שאתקל בדרך. אני הכרתי היטב את השטח כי הייתי שם סמג"ד. נסעתי עד צומת "טרטור" - "עכביש" שם פגשתי את נתן שונרי, מג"ד מהצנחנים, עם שני זחל"מים. הוא אמר לי שיש לו 30 נפגעים ב"טרטור"-לכסיקון לצד הדרך, ושארץ לשם לחלץ לו אותם. הוא עלה על הטנק שלי כדי לכוון אוקי לשם, ובדיוק אז התחלנו לקבל טילים בכמות עצומה. זה היה כבר באור. רצתי קדימה עם פל' ז' לתוך שקע, וצעקתי ל-סמג"ד שיתלץ לאחור את פל' ו'. הוא חילץ את ירון אחורנית וצפונה והפס עמדות יותר רחוקות. אנו נכנסנו לשקע וחטפנו שם ארט' וכל הזמן עפו טילים מעל הראש. ראינו שהטילים עוברים מעלינו ורצים לכוון הכביש. עוד לפני שיצאנו מהשטח - ירון חטף טיל אחד, ועוד טיל הם כווננו לאנטנות. נתתי פקודה מיד

עוהק מט... מתוך... עוהקים

לכופף אנטנות, וראיתי טילים שרצים גם לכוון הכביש. על הכביש בינתיים נע ה-גד של שמעון שהתחק מגשר הגלילים וקיבל פקודה לרוץ למים ולעבור אחרי גיורא על הג'ילואות. ראיתי שהטילים מכוונים אליהם, והזהרתי את שמעון מפניהם. הוא אמר לי "תודה - רבה", חטף טיל ונפצע. ה-מח"ט שנפצע אחריו צודד ישר תוחח וירה, ועוד טנק של ה-גד הזה נדפק שם. לי היתה בעיה לעבור לקשר של 14 כי התדר לא היה מיוצב אצלי, וכל פעם הטען קשר היה צריך לרוץ ידנית לתדר. ביקשתי מ-ק. אג"מ 14 שיוחר לי על הנוהל המקובל ויכנס לרשת שלי. הם לא הסכימו אבל לבסוף הם עמדו בפני עובדה כי היינו עטוקים בהחלצות מהטילים ולא היה לי זמן לשחק עם זה. על הציר עצמו המשיכו לרוץ טד"ח ו-נגמ"שים שחטפו ונדלקו על הציר, וה-סמג"ד שלח כלי וחטם את הציר כדי שיפסקו לנוע עליו. כי היה ברור שמי שנע שם מוטף. ישבנו בתוך הבור הזה וניסינו כל הזמן לעלות עם חלק מהטנקים בעמדות. ירשה שם ארט' וסגרנו מדפים. עלינו לעמדות אבל היה קשה לאחר מהיכן באו הטילים.

ש. אתם עמדתם בשקע, הטילים המשיכו לעוף, ובכ"ז החלטתם לעלות לחפוס עמדות?
ת. ניסיתי לעלות על גדת השקע ולראות מהיכן יורים וירו בכל הקשת הזו. אמרתי ל-מח"ט 14 שאיני רואה עמדות לפרוץ על הציר אלא צריך לעשות עצר בחוה הזו. כי זאת התאבדות להכנס פנימה. הוא אמר לי שהוא רוצה שאפרוץ על הציר. ניסיתי לעלות וחטפתי כמה טילים לכוון הטנק. הצלחתי להתחמק אחורנית. זיהיתי בברור שיורים מסגול 185. אמרתי ל-מח"ט 14 שזיהיתי שיורים משם, ובקשתי ממנו שיוריד משם ארט'. הוא אמר שהוא מביא עוד גד' מ-600 שידפוק מצפון את העסק כך שאוכל לעלות על הציר. ה-גד' הגיע, תפט עמדות, ל-ארט' ירדה על השטח הזה. אבל היא ירדה על החוה הסינית ועל המבנים, אבל שטח התעלות שהולך מזרחה ודרומה - לא היה מכוסה ב-ארט'. בא גד' אמ-60 מ-חט' 600 וקבלתי פקודה לנסות לפרוץ את הציר בחיפוי שלו. ניסיתי לעלות למעלה ומיד המצרים ניסו לירות שוב באותן כמיות. וכשעלינו - כמה טנקים מה-גד' הזה צודדו אלינו קנים וירו עלינו. ירדתי אחורנית ודווחתי לאמנון מה קורה. במקביל מח"ט 600 שעמד בתצפית גבוהה טען שהחברה שלו נקטלים שם והוא רוצה לפנותם. מח"ט 14 אמר לו "קח אותם". הם עשו שמאלה פנה, ונעו בשדרה כשחותחים עלינו וירו 03 על הצריחים שלנו, ויצאו החוצה. הודעתי לאמנון שהם יורים עלי, אבל הוא היה עסוק מדי. בינתיים היום התקדם, כל הזמן ירדה עלינו ארט' ומצבנו היה גרוע. הבעיה היתה גם שאי-אפשר היה להחליץ כי אם היינו בורחים אחורנית מהשקע - היינו חוטפים טילים. וזו הרגשה איומה לשבת בתוך בור כזה כשאתה רגיל למלחמת חנועה. וכל פעם שניסינו לצאת - הטנק שלי, ואח"כ הטנק של אמנון ושל ה-קש"א, חטפנו, מטחי טילים וחזרנו אחורנית. ואז הוא אמר לי "אני אוריד לך ארט' וקטיושות, ואתה תפרוץ את הציר הזה". אמרתי לו "אני חושב שזו התאבדות אבל לבצע את זה. הכל ברשת ה-גד'. מחברר שאז צעק לי ה-סמג"ד שלא אעז לעשות את

~~שם~~

עוחק מס"מ...מחוך...עוחקים

זה כי יש שם כמות חי"ר עצומה. הוא ראה אותם מאחור. אני לא שמעתי את הצעקה שלו, והוריתי ל-סמג"ד שם ה-פל" של ירון לנסות לצפות ולחפות עלינו, אם אייכול, כי ישבנו ממש מתחתיו, וחלק מה-פל" של אמנון ישאר בעמדות ויחפה ואנחנו נפרוץ על הציר. הכוונה הייתה שהטנק שלי, של ה-קש"א ו-4 טנקים של אמנון נפרוץ על הציר. עלינו על הציר, ומיד ירדו עלינו טילים. רצנו בחוך הטילפם כשאנו יורים בלי הפסק. ידעתי בדיוק לאן לירות, ולאן שיריתי - פגעתי. גם לא הייתה פה העדפת תחמושת כי ירינו על ה-חי"ר מה שנכנס לסדק, בלי הבדל אם זה ח"ש או מעיך. זו הייתה נסיעה של $2\frac{1}{2}$ ק"מ נסענו ב-"היי" ואני גמרתי כמעט את כל הבטן ועוד 5 סרטי פעולה של 0.3. נסענו על הדרך וראינו אותם בתוך התעלות של החוה הסינית. היו המונים בתוך התעלות בטווח של מטרים ספורים מהטנקים. הם כווננו וירו כל הזמן אר.פי.ג"י ומקלעים. וטילים התעופפו כל הזמן. לא הגעתי לצומת "טרטור"-לכסיקון"ץ על הדרך, קצת אחרי "טרטור"-42 היו שרידים של זחל"מים ומגחים מפורקים ואי אפשר היה לנוע על הציר. ירדתי שמאלה, ובחלקתי בתעלה עמוקה. הנהג הרגיש די בטוח וחשב שאנו בעמדה טובה. הוריתי לו לצאת מיד אחורנית, שברנו שמאלה לכוון מזרח, אבל ראיתי שאי אפשר להמשיך כי היו שם בלי סוף תעלות ובלוי סוף חיילים ואנו כל הזמן יורים ופוטפים אש. טנק אחד מיד כשללנו על הציר חטף טיל. בנסיעה התחמקנו מהטילים בחמרוני היגוי ימינה ושמאלה. הרוח הייתה לטובתנו ויצרה לנו מסך עשן מימין.

ש. השתמשתם ברימוני עשן או משהו כזה?

ח. לא. נסענו במהירות וירינו בכל מה שהיה, כולל עוזים. על ה-0.3 יש לנו ארגז חורן אחד, גמרתי אותו ועד שהתחתן העלה לי עוד ארגז יריתי בינתיים בעוזי. ירינו כמו מטורפים לשני הצדדים. טנק אחד מיד חטף מאחד הטילים שאני התחמקתי ממנו. הוא חטף בסל צריח, העיף אותנו, והוא נפצע וחזר אחורנית לשקע הזה. טנק ה-סמ"פ של אמנון נפגע ונעצר. הצלחנו לצאת החוצה. התעלה שנתקעתי בה הלכה מצפון מערב לדרום מזרח, והיו תעלות שהלכו בכוון נגדי, מעין שתי-וערב. הגעתי לתעלה כזו, וזו תעלה שבד"כ אינך יכול לעבור אותה כי אתה פורס זחל או נתקע עם האף בפנים. צעקתי לנהג לעצור הוא לא שמע, עפנו מעבר לתעלה, עברנו אותה איכשהו וירדנו בצד שני מאחורי איזה תלולית. ראיתי את הטנקים יוצאים אחרי משם אחד אחד. בטה"כ היינו 4 טנקים שיצאו מתוך ה-6 שנכנסו. אמנון שאל אותי אם אני ב"טרטור"-לכסיקון". אמרתי לו שאיני יכול לדבר איתו עכשיו, אני צריך לנוח. היינו הטובים ומותשים. זה היה ממש טרוף. אינני יודע עד היום איך יצאנו משם. התאוששנו, ואמרתי לאמנון שאני צריך למלא מחדש, כי הטנקים היו ממש ריקים. הוא אמר "תקבל מלא מחדש!" היכן אתה רוצה למלא?" אמרתי לו "אני ממלא אצלי ביחידה". הרגשתי מן טינה כלפי חט" 14, ולא רציתי לעבוד איתם יותר. יצרתי קשר עם ה-סמג"ד הוא אמר לי שיש טנק שנפגע כנראה והוא ראה נגמ"ש שחילץ משם שני אנשים. נסעתי לאורך התלולית הזו עד שהגעתי כ-20-30 מ' לתעלה. בתעלה הזו, שחצתה את הכביש והמשיכה דרומה היו שני טנקים

עוֹתֵקִים מִסְּ...מִתּוֹךְ...עוֹתֵקִים

תְּקוּעִים, נִגְמֵ"שִׁים וּפְצוּעִים. זֶה הִיָּה לִיד הַמְּקוֹם בּוֹ דִלְקוּ הַנְּגַמֵ"שִׁים וּפְצוּעִים. זֶה הִיָּה לִיד הַמְּקוֹם בּוֹ דִלְקוּ הַנְּגַמֵ"שִׁים וְהַסְּד"ח עַל הַכְּבִישׁ.
שְׁאֵלְתִי אֹתָם אִם הַצְּלִיחוּ לַפְּנוֹת מִשְׁהוּ מֵהַסְּנֵק הַהוּא. אֶחָד סִימַן לִי שֶׁהוּא הוֹצִיא שְׁנַיִם וְהַנְּגַמֵ"שׁ רָץ דְּרוֹמָה. שְׁאֵלְתִי אֶת יְהוּדָה אִם הוּא יִכּוֹל לְהַגִּיד לִי אֵיךְ לְצֵאת מִכָּאן, הוּא אָמַר שֶׁהוּא מִזְהָה מִמְּקוֹמוֹ אֵיזָה שֶׁשָׁח נִמּוֹךְ שִׁתְּכֵן שְׁאוּכַל לְצֵאת מִשָּׁם. נִחְנוּ קֶצֶת וַיִּצְאָנוּ דְּרוֹמָה בְּאִיגוֹף עֵמוֹק. בְּדֶרֶךְ פִּגְשָׁנוּ 15-20 אִישׁ שֶׁהִלְכוּ בְּרַגְלֵי מֵהַצְּנַחְנִים וְהַגְּדֵס"ר וְכָל מִינֵי פְצוּעִים. לִקְחָנוּ אֹתָם עַל הַסְּנֵקִים, וְהַבָּאנוּ אֹתָם לְחַג"ד שְׁלָנוּ.

יְהוּדָה יִסְפֵּר אֵיךְ הוּא חִילֵץ אֶת 4 הַסְּנֵקִים שֶׁשָּׁכְבוּ בְּבוֹר הַזֶּה מֵהַפֶּל"שׁ אֵל אֲמִנוֹן וְאֵיךְ הוּא יֵצֵא מִשָּׁם. אֲנִי דִרְשָׁתִי לְהַפְּגֵשׁ עִם הַסְּמַח"ט, הוּא בָּא אֵלַי, וְאִמְרַתִּי לוֹ שְׁאִינְנִי רוֹצֵה לְעַבּוֹד יוֹתֵר עִם חֶט" 14. הִיתָה לִי גַם הַרְגֵשָׁה שֶׁהַגְּד"שׁ שֶׁלָּהֶם עִמְדוּ מִמְּעַרְב בְּלִי לְסִייעַ לָזֶה. הִיָּה פֶה נִסְיוֹן לְפִתּוֹחַ אֶת "טְרִטּוֹר" אֲבָל אִם הָיוּ מִסְּתַכְלִים מִסְּכִיב הָיוּ רוֹאִים שֶׁשׁ דְּרָכִים אַחֵרִים לְפִתּוֹחַ אֶת הַצִּיר הַזֶּה. הַחוּיָה הַזֶּה דִּי שֶׁפִּיעָה עֲלֵינוּ, וְהַסְּמַג"ד וְאֲנִי יִשְׁבְּנוּ פְעַמִּים רַבּוֹת וְנִיִּסְנוּ לְנַחַח מֵהַ קְרָה שָׁם. הַגְּעָנוּ לְמִסְקָנָה שֶׁאֲפֹשֶׁר הִיָּה לְפִתּוֹחַ אֶת כָּל הַחוּהָ הַסִּינִית אַחֵרָת, וְלִבְסוֹף בְּאִמַּת הִלְכוּ כַךְ, אֲבָל קֶצֶת מֵאוּחֵר מְדִי.
הַסְּמַח"ט הַבְּטִיחַ שֶׁלֹּא אֶהְיֶה יוֹתֵר ח"פ 14, וְסִידֵר אֶת זֶה עִם ס.מ.ה-אוּג". אֲנַחְנוּ עֲשִׂינוּ מֵלֵא מִחֲדָשׁ. אָמַר לִי שְׁאֲנִי אֶהְיֶה אַחֲרָאֵי לְהַעֲבִיר לְגַד"שׁ שֶׁל גִּיּוֹרָא וְלַחֲיִים שֶׁנִּמְצָא בְּמִצְרַיִם וְנִלְחַם שָׁם יוֹם שֶׁלֹּם חַמּוֹשֶׁת.

ש. מַה הִיָּה מִצַּב הַסְּנֵקִים? כִּמָּה הָיוּ אֹתָךְ, כִּמָּה נִשְׁאָרוּ בְּשֶׁקַע וְכוּ'?

ת. הַשְּׁאָרָנוּ שָׁם בְּסֵה"כ שְׁנַיִם סְנֵקִים. אֶחָד מִפֶּל"שׁ וְשֵׁנִי מִשְׁנֵי טִילִים, וְאֶחָד שֶׁל סְמ"פ ז". אֶת הִיתֵר חִילְצָנוּ לְאַחֹר לְמִילוּי מִחֲדָשׁ.

ש. כִּמָּה הָיוּ בְּגַד"שׁ?

ת. בְּשֶׁלֶב מִסוּיִם יִצְרָחִי קֶשֶׁר עִם עֲמִמִּי, וְעַם פֶּל"שׁ, וְשִׁמְעַתִּי שֶׁמִּפֶּל"שׁ ח" (שֶׁנִּסְעָה עִם דְּנִי מֵט) נִשְׁאָרוּ רַק 3 צוּתִים בְּלִי סְנֵקִים, וְהֵם מַחֲכִים בְּאִזּוֹר "לִקְקֵן" וְמֵהַדְּבָרִים שֶׁל עֲמִמִּי הַסְּתַבֵּר שֶׁהֵם נִדְפְּקוּ חֹזֵר מְאוֹד שָׁם. מִצַּב הַסְּנֵקִים הִיָּה: יְרוֹן יֵצֵא עִם 7 וְחֹזֵר עִם 6, אֲמִנוֹן יֵצֵא עִם 8 וְחֹזֵר עִם 7, וְלִ-מִּפְּקֵי הַגְּד"שׁ הָיוּ 3 סְנֵקִים (מַג"ד, סְמַג"ד וְקֶש"א).

_____ : לְאַחֵר בְּדִיקַח קְנִיִם הַחֲלַפְנוּ אֶת הַקְּנָה שֶׁל סְנֵק הַמַּג"ד שֶׁהִיָּה שְׁחוֹק לְגַמְרִי.

הַמַּג"ד: בְּסֵה"כ הַחֲלַפְנוּ 7 קְנִיִם בְּגַד"שׁ שֶׁהָיוּ 107 מ"מ בְּמִקוֹם 105. וְאֵלוּ סְנֵקִים חֲדָשִׁים שֶׁלֹּא יָרוּ אֶף פְּגַז קוֹדֵם.

יְרוֹן, מ"פ ו': אֲנִי חוֹזֵר לִ-10.15. הֵיָּינוּ צְרִיכִים לָזוּז בְּסִבִּיבוֹת הַצְּהָרִים. יִשְׁבְּנוּ בְּעַמְדוֹת וְחֶט"שׁ 500 הִיתָה צְרִיכָה לְהַחֲלִיף אוֹתָנוּ. הֵם הִגִּיעוּ אַחֲרַי 3 שְׁעוֹת, וְהַסְּבִרְתִּי לְמ"פ שֶׁלָּהֶם אֶת הַגְּזֵרָה. הֵם הַחֲמַקְמוּ בְּאִזּוֹר. חֲתַכְנוּ בְּשִׁדְרָה גְּדוּדִית לְכוּוֹן "עֲכָבִישׁ". בְּדֶרֶךְ עֲלִיתִי עַל סְנֵק הַמַּג"ד וְהוּא אָמַר לִי שֶׁהוֹלְכִים לְצִלְיָחָה.

עותק מס'...מחוך...עוחקים

לא העברתי כלום לחילים, החארגנו בחניון לילה בשדרות פלוגתיות. בסביבות 2200 ה-מג"ד אסף את הקצינים ונתן קבוצת פקודות. לי זה נראה שהעסק חפוז מאוד ולא מאורגן. הוא אמר שאנו נעים, ה-מג"ד מוביל, קש"א אחריו, אני שלישי, אח"כ פל"ח ואח"כ פל"ד.
ש. נמסר משהו לגבי ה-גד' האחרים?
ח. כן. נמסר לגבי הגשר ו-כו'. לא נמסר לגבי אויב בצד השני. אמרו לנו שעוברים את התעלה, עוקפים את הרמפה ומגיעים לתעלה המתוקה. היו לנו שנים או שלשה טג"שים ב-גד'. אחד מהם היה ח"פ שלי כדי לפרוס על התעלה המחוקה אם הגשר לא תקין. אספתי את ה-פל"ח וניסיתי להסביר להם מה הולך. לא הספקתי לפרט בדיוק, ועלינו על הכלים ונענו. אני זוכר חנועה איטית בלילה עם עצירות כל הזמן. לא האזנתי לרשת ה-חט"ח ואינני יודע בדיוק מה היה, אבל לא זזנו.
עם שחר ה-מג"ד אמר שאנחנו צריכים לעזור באזור "טרטור"-עכביש". התקדמנו, פל"ד היחה בקו אחד עם ה-מג"ד ואנו בחיפוי אחריהם. היה ערפל כבד וראינו בטווחים של 500 מ', לא יותר. הגענו למקום, ה-מג"ד נעצר, עכשיו אני מבין שהוא דיבר עם מג"ד הצנחנים, וחטפנו טילים ממערב ומצפון. את כוון האויב ידעתי, אבל לא ראיתי אותו בדיוק הריתי ל-פל"ח לרדת לעמדות תצפית. פצק אחד חטף טיל. אנשי הצריח קפצו החוצב, ושלחתי טנק מ"מ לאסוף אותם. הנהג נשאר בפנים פצוע. אח"כ חזר ה-מ"מ ועוד חיל עם אלונקה. הגיעו לטנק, צודדו תוחח לאחור הוציאו את הנהג, זזו 5 מ' מהטנק והטנק חטף טיל נוסף, ומיד אח"כ עוד אחד. נענו בשטח נמוך, ולא ראינו את האויב, לכוון "עכביש" בין 52 ל-53 אזור נ.ג. 19. היינו שם בעמדות רוב היום. אח"כ עליתי לתצפית ליד ה-סמג"ד שהיה שם. ראינו ושמענו את הסיפור של ה-מג"ד שהיה ארוע מיוחד ולא נפגעים. בשלב מסוים ה-סמג"ד הורה לי לשים טנק בחסימה על הכביש. פתאום איזה טנק פינוי החליט שהוא צריך לעבור על "עכביש" אבל עצרנו אותו ולא נחנו לו לנוע. לאחר שה-מג"ד נע לאחור התקפלנו (ה-סמג"ד לא היה איתי. אני הובלתי לבד את ה-פל"ח) וחזרנו לאזור "עכביש" -55 בערך, שם עשינו מילוי מחדש. לגבי הטנק שפינה את הפצועים וחזר.

אמנון: לגבי החלפת העמדות עמדנו על 203 עד בערך 1000. ספגנו שם ארט' צלילה אבל מדוקת. ביקשתי מה-מג"ד שיחליפו אותי, כי ירינו כל יום אחמול, גמרנו יוחר מחצי בטן והיינו קצרים בדלק. ביקשתי ממנו שאחת ה-פל"ח האחרות תחליף אותנו למילוי מחדש. כי הבנתי שהולכים לקראת צליחה. החליפה אותנו מח" 1 של "וילון", ואני נעתי אחורה. לגבי ההמשך עד "עכביש" אין לי מה לחדש. הפרשה הזו פקודת הצליחה היתה חפוזת ביותר, ולא ירדה לפרטים. קיבלתי ת"פ שני טג"שים. בלילה הייתי צמוד ל-מג"ד. כמו שהוא סיפר נכנסנו לשקע שם וחטפנו טילים. ירו לנו מעל הראש. בשלב מסוים זיהיתי כלים מצפון. לא ידעתי מי אלה. נאמר לי שיתכן ש-חט"ח 600 מסתובבת שם. ראיתי אבק, ושמעתי את השרשראות שלהם, אבל לא עודכנתי מי אלה עד שפתאום ראינו טנקים שלהם, אבל לא עודכנתי מי אלה. עד שפתאום ראינו טנקים שלהם בשדרה בטווחים של מאות מטרים

עוֹתָק מִס'...מִתּוֹךְ...עוֹתָקִים

יורים עלינו ב-0.3 שלחתי מח' צפונה לחפות על האגף הימני שלנו. הם פתאום התחילו לנוע, סנקי אמ-60, בשדרה מזרחה, וירו עלינו 0.3. כמובן שלא השכנו באש כי זיהינו אותם בברור. ניהלנו שם אש, בעיקר מעיכים, בסוחים של 1800-2200. התצפית לא היתה טובה. זה היה שטח ישר לגמרי וה-חי"ר היה מחופר בחוה הסיניית ובהעלות שמדרום לה עד "טרטור". ירינו מעיכים בסוחים של כ-2000, והחי"ר נראה בורה משם. כל הזמן ירו עלינו טילים. היו לנו 3 פקודות הסתערות. האזנתי להן ברשת ה-גד', שם דיבר ה-מג"ד עם מח"ט 14. בפעמים הראשונות ה-מג"ד החל לזוז, עליתי אחריו, וחטפנו טילים שרצו ממש לפני הטנק. בפעם השלישית הורה לי ה-מג"ד להשאיר יח' בחיפוי ולהסתער איתו. ראיתי שזה הולך על בסיס של התאבדות, אז בניגוד לתרגולת שאומרת להשאיר 1/3 בחיפוי, השארתי יותר מ-1/3, ולקחתי רק חברה שאני יודע שירוצו אחרינו. השארתי את מ"מ 1, מכליס, בחיפוי עם 3 סנקים. אני, ה-סמ"פ משה תלמי, מ"מ 2 מסנברג, ועוד מט"ק קימלמן, רצנו עם ה-מג"ד. כלומר 4 סנקים בחיפוי ו-4 סנקים בהסתערות. רצנו בשדרה כשה-מג"ד ראשון. ה-קש"א אחריו, אני אחרי ה-קש"א ו-3 הסנקיסטא אחרינו. רצנו במהירות של 30 מיל. ירינו כמו מטורפים, כשאני כל הזמן צפיתי על ה-מג"ד מ-50-70 מ' אחריו. ראיתי שהוא פונה לאחור, ופנינו אחריו חזרה. מ"מ שלי, מסנברג, חטף טיל במקבע התותח וחזר חזרה. זה היה מיד איך שיצאנו אבל הסתבר לי רק אח"כ. רצנו חזרה, ואני נכנסתי להעלה שה-מג"ד מספר שהוא עבר מעליה. נתקעתי בתוכה. לא יכולתי לנוע קדימה או אחורה, ואם הייתי מנסה לצדדים הייתי פורס זחל. לבטוף ניסינו עם הנהג לנסוע אחורה וקדימה, וכך מיחנו את השיפוע וכעבור דקה נחל דני משם. את כל הסנקים ראיתי נכנסים לתולית שה-מג"ד דיבר עליה, ונסעתי גם אני לשם. הסתכלתי וראיתי שחסרים לי שני סנקים. התברר לי ש-מ"מ 2 חטף מיד טיל ואיש לא נפצע, והוא שיפר מיד צפונה לנו היכן שעמדה ה-מח' הזו בחיפוי. ראיתי גם שתלמי, ה-סמ"פ חסר. החקשתי ל-מג"ד ודווחתי לו. ה-סמג"ד בינתיים עדכן את ה-מג"ד ודווחתי לו. ה-סמג"ד בינתיים עדכן את ה-מג"ד, נסע צפונה, עמדה שם זלדה במחפורת צמוד לחלולית, הוא נסע לשם, חזר ואמר " זה בסדר, ה-נגמ"שים האלה כבר חילצו אותם". נענו חזרה עם ה-מג"ד באיגוף ימני וחזרנו ל"עכביש" למילוי מחדש.

ה-סמג"ד: לנושא ההחלפה עם 500 לדעתי היה פה קצר מטוים. לפני שעמי יצא לקבוצת הפקודות הוא נתן לי להבין שכנראה אנו עוברים לשלב של צליחה. זה לא היה ברור לו, אבל הוא מסר לי על כך והורה לי לא להעביר את זה הלאה. הוא אמר לי שצריך לבוא גד' מ-חט" 500 להחליף אותנו. זה היה עדין לפני 1200. היה ברור לי שצריך להעלות אותם להחליף את ירון כי צריך למלא ולחדרן אותו. פגשתי את ה-מג"ד הזה, הראיתי לו בדיוק היכן ירון עומד, ובקשתי ממנו להזרז. הם נכנסו לשטח ונעמדו בעמדות. הסברתי לו היכן ה-120 מ"מ ממוקם ו-כו'. ב-1500 ירון החקשר ואמר שהוא עדין לא רואה אף אחד שבא לעמדות. עמי כבר הגיע חזרה. אמרתי לירון שאם לא יחליפו אותו שידד ויבוא

עוהק מס'...מתוך...עוהקים

כי אנו צריכים לזוז. קיבלתי הוראה מעמי להביא ל-גד' את 3 ה-טג"שים. אני נסעתי ישר וחחכתי דרך השטח ונפלתי בדיוק על ה-גד' כך שלא ראיתי את ההמולה שעל הציר.

לגבי קבוצת הפקודות אינני חושב שזה היה כל כך חפוז. באימון תרגלנו את נושא הצליחה ואת טבלאות ההישטים ואת כל תדרוך הפריצה אחר הגשר ו-כו'.

לפי הזכור לי קבוצת הפקודות הייתה מאוחרת ואנשים היו תשושים. הפקודה נחנה לפי כל המידע שהיה. הרבה לא היה ידוע. היו פוטוטטים שהראו בדיוק את המקום, וצרפנו לכל פל' את ה-טג"שים כדי שאם הגשרים מפוצצים הם יוכלו לעבור, ולכל כח יהיה ה-טג"ש שלו. את ה-טג"ש של פל' ח', שיצאה, צרפנו לאמנון. לגבי התנועה עם הגשר אין לי מה להוסיף.

בבוקר התחלנו לנוע בערפל. לא ידעתי שעמי פגש את מג"ד הצנחנים, אבל לפני שנכנסנו ל"טרטור" עמי צעק בקשר "תזהרו, האזור מלא חברה שלנו". וזה היה מידע מוטעה.

ה-מג"ד: אמרתי את זה כי נעו שם הזחל"מים של מג"ד הצנחנים, וגם ראיתי את הכלים הבוערים ונתעלה ראיתי אנשים, וגם הפצועים שנתן טען ששכבו בשטח. פחדתי שחברה שלי יראו אותם וידפקו אותם. שמעתי גם בקשר שהוא מתכוון להכניס כח לחפוס את צומח "טרטור"-לכסיקון" ופחדתי שנירה בהם והם ירו בנו.

ה-טמג"ד: אני אומר את זה על סמך שיחה יותר מאוחרת עם נתן שסיפר לי שהוא אמר לעמי שמ"טרטור" עד "עכביש" הכל נקי. וזו הייתה טעות יסודית כי לא ניקו שם אפילו ערבי אחד. ומהשטח הזה גם דפקו את הטנקים.

ה-מג"ד: גם מאמנון קיבלתי מידע, שחיזק אותו נתן שונרי, שלמעשה זה נסיעה לאורך הציר וירו לצדדים. היה ברור לי שזה בשלב החמוטטות, כי הם עברו ונעו צפונה ומערבה ו"מצמד" פתוחה, וידעתי שג'ורא כבר הגיע.

ה-טמג"ד: ראיתי שעמי נוסע עם פל' ז', אז נעתי כמעט קיצוני ימני ב-פל' ו' כשירון פרס אותם ממזרח ל"טרטור" והתחלנו להכנס. הפריסה של ירון הייתה יפה, והוא עלה לשלוחה בצורה מצוינת לתפיסת עמדות אש. היה עדין אובך ולא ראינו לרחוק.

התחילו לעוף טילים ולא ראינו מהיכן. אני, שהייתי קיצוני ביותר ראיתי שזה מגיע מצפון מערב וחלק ממערב, אבל היינו בשטח נמוך והטילים עשו ירי חצי עקיף והגיעו אלינו. הטנק הראשון שהגיע כמעט לעמדת אש חטף טיל. וכאן יש לי חילוקי דעות עם ירון. לדעתי נושא הפינוי לא היה סביר שם. הטנק חטף את הטיל ממש בחא הנהג. הצוות קפץ מיד, והם השאירו שם את הנהג. הנהג הפצוע הכניס

עותק מס'...מתוך...עותקים

לרורס והתחיל מיד לנוע אחורנית. התחלתי לצעוק ברשת לירון ולטנק שליידו להכנס ולחלץ את הנהג. שמעתי את ירון צועק לטנק שליידו להכנס ולהוציא את הנהג כי הוא עדין חי. ואז הם פעלו טוב, נכנסו לצריח, צודדנא אותו חטפו טיל שני. ירון הורה לו מיד לקחת את הפצוע ולדלג אחורנית ל-18.

נושא ההחלצות היה די פשוט. יצאנו מהשלוחה, עשינו תפנית, ועלינו לגבעה שמאחורינו, בערך ג.ג. 199. איחי עלו שני סנקים של ירון, ואח"כ ירון עם יתר הסנקים. אז גם ראיתי יותר את השטח. כשעליתי ראיתי טד"ח על הכביש. בשלב מסוים הוא חטף פגיעה מהטיל, ובער. לידו בער נגמ"ש ויצאו ממנו אנשים. אחריהם רץ נגמ"ש נוסף על הציר, ראיתי שהחברה לא הבינו שהציר לא פנוי, ובקשתי מירון להעמיד טנק על הכביש ולא לתת לאיש לרדת.

לבגי הצנחנים איך שנחלצנו ראינו 4 או 5 אנשים רצים מולנו. כמשקפת ראיתי שהם עם בגדים כהים. אמרתי לא לדפוק אותם כי חשבתי שהם שלנו. ואז אחד הסנקים של ירון ירד למטה, ודווח לי שיש להם נעלים אדומות. הם היו חברה מהצנחנים שיצאו. הגיע ג'יפ ואסף אותם.

מעמדת התצפית שלנו, כשעמי היה בכור, ראינו התרוצצות חילים עצומה. לא היה ברור לי אם הידיעה נכונה שיש המון חברה שלנו שם או שזו ידיעה כוזבת. ופחדנו לדפוק אותם. יריתי מעט מאוד ורק למקומות שהיה לי טווח אליהם והייתי בטוח שזה חברה עם מדים לבנים, הם היו בשטח פתוח ונסו אחורנית. הם היו בטווח 2-1½ ק"מ מעמי ואנו ירינו עליהם בטווחים של 3500. אח"כ גם היה לי ספק אם אני יכול לירות ממש מעל הראש של עמי כי שמעתי שלעיתים הוא יוצא ולא ראיתי בדיוק היכן הוא עומד. התחלנו לחטוף שם ארט, ולבסוף ראיתי שזה לא הולך, אז אמרתי לירון להשאר בשטח הנמוך כי יתכן שלא ידפקו שם ארט, ואני עליתי יותר גבוה בעמדת אש. קיבלנו ארט אבל יכולנו לצפות. ואז ראיתי את יציאות הטילים שדופקים על עמי. אמרתי לו שז בתעלות בין "טרטור" ל"עכביש". היה וכוח בני ו, כשהוא אמר שזה לא יכול להיות. אני אמרתי לו שזה באזור 42 ובתעלה שלפני כן. **ה-מג"ד:** אני טענתי שזה מ-185 ועד "טרטור".

ה-סמג"ד: אמרתי לו שאני מגלה את היציאות שלהם, ושזה משם. ואז עמי ביקש מאמנון שיוריד ארט לאזור 42.

ה-מג"ד: זה כשהייתי בחנועה. ביקשתי ממנו שיוריד עלינו ארט. ונפלה שם ארט, והצלחנו לצאת החוצה.

ה-סמג"ד: לבגי חט' 600 שעמתי בקשר שיורים ופתאום ירדה עלינו ארט. הסען קשר אמר "יורים עלינו נק"ל". הסתכלתי אחורה וראיתי את הסנקים שנוסעים בשדרה. ידעתי שאח הפנל שלי הם לא רואים. עליתי למעלה, צודדתי את החותם מאתם והראיתי להם את הפנל. ובאותו רגע זה נפסק. על רשת חרום חש"ן לא ניסינו לקורא להם ולא היה לי זמן להעסק איחם. יותר מאוחר שמעתי

עוֹתָק מִס'...מִתּוֹךְ...עוֹתָקִים

ש"שנון" אומר לעמי שהוא רוצה שאסחער ואפתח את "טרטור". אמרתי לעמי "אל חעז, כי אני רואה המון יציאות של טילים משם". הוא אומר שהוא לא שמע את זה, וזה היה מזל. את הטנקים שיצאו לא ראיתי ברור. היה אבק לבן. צפינו עליהם כל התנועה. לא יכולנו לחפות כי היינו דופקים אותם. היה נדמה לי שטנק אחד נדפק. ראיתי 3 אנשים יוצאים, ואז כשעמי נעצר למטה התקשרתי איתו וניסיתי לבדוק אם זה שלנו.

לגבי פל"ח בבוקר שמעתי את עממי שהתקשר. בחשכה התקשר עזרא מנספילד. הוא אמר "הטנק שלי נפגע, אני עולה עם כלי אחר לטסה, הצוות שלי שלם. ואז ידענו שכלי אחד של פל"ח נדפק. יותר מאוחר עממי התקשר ודיווח מה קרה.

ה-ג"ר לי יש מה למסור מ"חמוטל". לאחר הקרב על "חמוטל" במשך השבוע עסקנו בעיקר בהצטיידות. לשם כך פניתי ל-גר"פ שישב בטסה. צפיתי להרבה נפגעים לכן ביקשתי מהם תגבור רציני. רציתי להיות מצויד בציוד ל-200 נפגעים, והם אמרו לי שמקובל שיש 5% נפגעים, ואם יש לי 350 איש אני לא צריך בכלל ציוד. אני שמח שלא קיבלתי את מה שהם אמרו, כי אישית טיפלתי בכ-120 נפגעים. אבל במהלך המלחמה, כיוון שהייתי מצויד בכמות נכרת, מטרחי הרבה ציוד לצנחנים שהיו מרוקנים לגמרי.

ב-גד" לא היו אלונקות ולא תחבושות אישיות. אז חילקתי לכל ה-גד". לאחר שחשבו שבטסה יש מסוק ה-מג"ד החליט שאף אחד, פרט לטנקים ול-הרמ"ש, לא ישאר בחניון לילה. אז כל לילה נסענו לחניון בטסה. בטסה היו מאות אנשים, לא מאורגנים, בלי שוחות, והיתה שם סכנת נפשות. השחדלתי לצאת עם שחר. פעם אחת תפסה אותנו התקפת מטוסים והיו שם 17 נפגעים. ב-גד" שלנו היו שנים או שלשה. אני טיפלתי באחדים, אבל לא היה צורך בטיכול רציני כי 300 מ' משם היה גר"פ. לקראת היציאה ביום 15 או 14 לאוק" קיבלנו הודעה שמתכוננים לצאת והתארגנו עם ה-גד" לכוון חזרה לטסה. המשכנו והגענו לחניון עם כל ה-חט". אף אחד לא יכל לישון שם והיתה התרגשות עצומה. חילקו לנו שם מפות חדשות ובאותו לילה לא התרחש מה שציפינו שיקרה. בבוקר ה-גד" נלחם על "טרטור" ואני נשארתי מאחור. קלטנו כ-12 נפגעים, חלקם הקטן מה-גד". היה שם פצוע קשה מה-גד", עללו מרדכי ה-מג"ד: זה הנהג של ירון.

ה-ד"ר. והיו עוד כל מיני צנחנים שה-גד" אסף בדרך. בכל התקופה שמ"חמוטל" ועד "טרטור" טפלנו במספר נפגעים. בקרב על "מכשיר" נפגע טנקיסט במספר נפגעים. בקרב על "מכשיר" נפגע טנקיסט אחד בעין, אבל לא היו דברים רציניים במיוחד.

עממי יוחאי חזר מקבוצת הפקודות ואמר לי שאנו מלויים את כח הצנחנים. היינו 7 טנקים. יוחאי נסע ראשון ואני, כ-סמ"פ נסעתי בסוף. אחרינו נעו הצנחנים ב-זחל"מים. נענו ב"עכביש" לכוון "לקקן". בדרך הגיעו טנקים מצפון שלא זיהינו אותם. פעם אחת כמעט ירינו, והתברר

עוהק מס...מתוך...עוהקים

שאלו סנקים שלנו, אמ-60. הם הגיעו ל"עכביש" ופנו חזרה. המשכנו לנוע והגענו עד "לכסיקון". פנינו שם צפונה, כל הזמן בלי אף יריה. פגשנו שם אבטחות של דגנים ו-חי"ר. הגענו לצומת "נחלה" לכסיקון", והמשכנו ישר. הצנחנים פנו שמאלה לכוון הצליחה. אנו התקדמנו לצומת "טרטור". היה לילה חשוך. בתנועה מ"נחלה" ל"טרטור" יוחאי שם את 1 א' ו-1 ב' מימינו ומשמאלו בפרוטה, ויתר 4 הסנקים מאחור. הם הגיעו לאזור הצומת ופתחו עלינו באש נ"ט חזקה ונק"ל. יוחאי דווח לי שהוא נפגע ויחור לא שמעתי ממנו. לא ראיתי בדיוק מה קורה כי לפני היו עוד 4 סנקים והיה חושך. נחלצנו משם מיד אחורה ותפסנו עמדות על הסוללה ממזרח. השכנו אש ויצחקי דווח לי מיד שהטנק של יוחאי בוער, איש דווח אחד יצא החוצה והוא לקח אותו אליו. אותו דבר לגבי איש צוות של יוסי ויינברג, מ"מ 2, שנסע אחרינו. בינתיים הגיעו אחרינו זחל"מים ו-נגמ"שים שלא ידעתי מי הם והוריחי לאחד מהם שיפנה אח כולם לאחור. טנק אחד שלי דווח שהוא חסף כמה פגיעות, והוא לא יכול לירות. אמרתי לו לנסוע ולעמוד מאחור. בהחלצות לאחור הטנק של עזרא מיינספלד, 2 ב', ירד מהכביש ועלה על מוקש. הבנתי שזה מארב מחוכנן עם שד"מ. הוא עמד בטווח האש. אמרתי לו שינסה לצאת עם הטנק אבל הטנק לא זז. אמרתי לו שיבוא אלי רגלית לטנק עם הצוות שלו, וליתר הסנקים אמרתי לא לירות לכוון שלהם. לקחתי אותו אלי, נסעתי אחורנית ושמתי אותו על אחד הכלים הרכים שהיו מאחור עם צוותו.

ש. מה היה הקשר שלך עם הצנחנים שליויתם?

ת. לא ידעתי מי הם ומה הם. ב"נחלה" הם נכנסו פנימה, גד' אחד נכנס לצלוח, ו-גד' שני של נתן היה צריך להכנס ולטהר את "טרטור".

היתה שם כל הזמן אש רצינית. המשכנו בירי. נשארנו שם אני ועוד שני סנקים, יצחקי 1 ב', ושדעבי-2 ב', שגם לו החליק פגז על החמסורות. המשכנו לירות כשלטנק של שדעבי יש נזילת דלק רצינית, וליצחקי יש בעיות צידוד. נסענו קצת אחורה. ב"נחלה" בינתיים החלו להכנס כוחות שלנו לאזור הצליחה. באזור היו מדורות של סנקים והם ראו כוחות נוסעים על "נחלה" וירו עליהם ה-חי"ר ירה מתעלת המים כמה עשרות מ' מהצומת, וגם סנקים ירו מטווחים יותר רחוקים. החחילו לנוע פה כלים שלנו. ראיתי את התמסחים, שהחלו להשיב אש עליהם. אנחנו היינו באמצע. לא היה לי כבר מה לעשות שם. בדיוק אז הגיעו סנקים מאחור. ה-מ"פ בא אלי, הסברתי לו מה קורה, ואמרתי לו שאני מצטרף אליו. הוא ניסה לעבור למרות שאמרתי לו שיש שם אש תופת ואין טעם לנסות לעבור. הוא בכ"ז ניסה לעבור, והחלה אש מאחור. אני הייתי צריך להשאר בצומת "טרטור" כדי לפגוש את ה-גד', או שיכולתי לנסוע איתו. החלטתי להשאר בצומת, ולא נראה לי גם שאפשר יהיה לעבור שם.

ש. עם הצנחנים כבר לא היה לך שום קשר?

ת. מהתחלה לא היה לי איתם קשר. ואח משימתנו המקורית לא ידעתי כי יוחאי לא הסביר לי.

עוהק מס...מתוך...עוהקים

כשהחלו לירות עלינו משני הכוונים לא היה לי ממילא מה לעשות שם וזנחתי אחורה עוד כמה מטרים כדי לצאת מקו האש. דווחתי ל-מג"ד מה המצב, הוא שאל בדיוק מה הנפגעים וה-סמג"ד תדרך אותי איך לשלוח לטסה את טנק מ"מ 1, שחטף כמה פגיעות ויכל רק לנסוע. שכחתי להוסיף לפני כן שה-מ"פ הזה שבא אלי אמר לי "שפה אמ-60 תקיין". חשבתי להכניס אליו את הצוות של עזרא מיונספלד, שעלה על מוקש. התקשרתי לעזרא וצעקתי לו לעלות על הטנק. הוא עלה, והתברר שתמסורות הטנק לא פועלות והוא לא זז. אז החזרתי את עזרא חזרה ל-זחל"מ או ל-נגמ"ש שעליו הוא היה. היום כבר החל להאיר, וזיהיתי כ-10 צנחנים באים ממזרח, ומנופפים לי. היה ערפל. כאן כבר הגיע אמנון רשף עם כמה טנקים ועמד לידי, קצח מדרום לצומת. הצנחנים הגיעו אחד מהם היה פצוע בשתי ידיו ועוד אחד שרוף. העלינו אותם לטנקים והחלטתי לחזור ל"לקקן" אמרו לי שיש שם נקודה פינוי. העלינו אותם על הטנקים, כ-5 איש על כל טנק, וחזרנו. שמנו אותם ב"לקקן". איך שהגענו לשם נגש אלי איזה טא"ל ואמר לי שיש ידיעות על 7 טנקים שמתקדמים מדרום ל"לקקן". יצאנו דרומה, כ-500 מ' מ"לקקן" בפריסה. היתה שם עוד פל"ט טנקים ו-תול"רים. עמדנו שם כל היום. שמעתי את ה-מג"ד בקשר מה קורה שם באזור החוה ו"טרטור". נשארתי שם. טנקים לא הגיעו. אחרי שעתים שוב בא ה-סא"ל ושוב דיבר על 7 טנקים שצריכים להגיע מדרום. נשארנו שם כל היום, לא הגיעו טנקים. בלילה עמדנו שם בחניון. עמי אמר לי שהוא צריך להגיע תוך כמה שעות אבל כיוון שעסק לא הלך הוא לא הגיע עד הלילה. נכנסנו שם לחניון, היו שם הרבה כוחות, נכנסנו באבטחה ובהאום עם כל מי שהיה. לקראת בוקר ה-מג"ד התקשר אלי ואמר לי שהוא מגיע ל"לקקן" מדרום וממזרח דרך החולות, כי "עכביש" היה סגור. הוא אמר לי להודיע לכל הכוחות שטנקים שלנו מתקרבים. זה היה עוד חושך.

עברתי רגלית בין כל הכוחות והדעתי להם. חלקם כבר ידעו וחלק לא. עם אור ראשון הגיעו טנקי ה-גד' ל"לקקן".

נפגשתי עם ה-מג"ד ודווחתי לו מה המצב. הסתבר שהטנק של יצחקי ושרעבי לא יכולים להמשיך לנוע. אני צורפתי ל-פל"ט של ירון כ-מ"מ 2 בתנועה לצליחה.

ב"טרטור" אחרי שנפתחה עלינו אש הגיעו הכלים הרכים, ראו שיש נ"ט חזקה, אז במקום להסתלק אחורה הם החלו להסתודד סביבנו, הפריעו לנו לתפוס עמדות וגרמו להתנגשויות. צעקתי להם לנסוע אחורה, והם היו צריכים להבין לבד שאין להם מה לעשות שם. הם רק הפריעו לנו, החנגשנו עם ה-קחל"מים שהסתתרו מאחורי הטנקים במקום לנסוע כמה מאות מ' אחורה.

ש. למי הם שייכים?

ת. זה מה-גד' של נתן שונרי לפי הידוע לי.

צונץ. מ"פ חרמ"ש: הייתי סמ"פ י'. אחרי שהתארגנו במילוי המיכלים, ארגון ה-פל", עזרה

עוֹתָק מִסְּ...מִחוּךְ...עוֹתָקִים

לטנקים לחמש ו-כו' היינו בחניון לילה עם כל ה-גד' ולפנות בוקר החלה התזוזה לכוון "טרטור".
פל' ה-חרמ"ש נעה מאחור. כשהגיעו הטנקים לאזור "טרטור" היינו עוד לפני "כספי" כ-2 ק"מ
במדרון אחורי. עם בוקר, כשהחלה ארט' נעצרנו והיינו שם זמן רב, כשכל הזמן יורדת ארט' בסביבה.
כשהאש התקרבה נסענו קצת אחורה. שיפרנו בכ-500 מ' לאחור, וכל היום נמשכה ארט' כשהמג"ד עם
הטנקים נלחמו ב"טרטור". אני האזנתי כל הזמן לכל הרשתות ושמעתי את המלחמה הגדולה שהיתה ל-
גד'. ה-ארט' היתה די דלילה, זו היתה אש הטרדה שכיסתה שטח ענק של לפחות קמ"ר. ה-פל' עמדה כל
היום מאחור עד החנועה הלאה.

ש. בהפגזה, הייתם על הזחלים?

ת. כן. ההוראות היו שרק בתקיפת מטוסים קופצים מהזחלים ויורים אש נ"מ. בהתחלת ההפגזה הזו
ביום הקודם נפצע מישהו מהמרגמות ופונה ל-האג"ד עם הזחל שלו. ה-פל' היתה בתקן מלא עם 3 מח'
חרמ"ש בנות 3 זחלים כל אחת, זחל מ"פ ושני זחלי מרגמות.

רס"נ שפוניי אני אחיל מהיום שה-גד' קיבל הוראה לצליחה, שהיה ב-15.10. קיבלתי הוראה מה-
סמח"ט שעד 1400 אני חייב לספק ל-גד' את כל מה שצריך ושיהיה מוכן לתזוזה ל-48 שעות, וב-1400
לרדת לססה ולהתייבב לפני 21-ד' שיקבל את כל הדרגים תחת פיקודו. החלחנו לעבוד במהירות.

בבוקר ראיתי את הטנק המצרי שה-מג"ד הביא. עבדנו במהירות וסיפקנו ל-גד' את כל מה שנחוץ.

בתנועה נפגשתי עם 21-ד' והוא הזהיר אותי שלא אשכח להתייבב לפניו ב-1400, כי הוא שמע ש-מ"פים
אחרים לא עומדים לקיים את הפקודה הזו. ב-1400 גמרנו הכל והתייבבנו לפניו. נמסר לנו שעושים
דרגים חטיבתיים ויורדים לרפידים כדי לפנות את הצירים שיחפנו לכוון הגשר ולא נחסום אותם.

עיקובים בצירים, אם היו, לא היו מכלים כל ה-חט' שלנו, כי כולנו הגענו עם לילה לרפידים
ויצרנו שם 3 שיירות של כל הדרגים החטיבתיים. עם שחר נענו שוב בשיירה חטיבתית חזרה לצומת
ססה. הגענו בערך ב-1100. אני הייתי כל הזמן על רשח מבצעים גד'. בלילה לא שמענו כלום, אבל

בבוקר שמענו את הקרב, ושמעתי שהם קצרים בדלק ובחמושת וה-מג"ד מדווח שהוא נמצא בגיהנום.
החלטתי שעלי לרוץ לאורך "עכביש", לפגוש אותו, ולעשות מה שאוכל מבחינתי. לקחתי שתי משאיות
סולר, חמושת ומזון והתחלתי לרוץ. ציר "עכביש" היה חסום אבל הצלחנו להגיע עם כל השיירה

ל-מג"ד. זה היה בערך ב-1600. שם פגשתי גם את 25. הייתי שם עם ה-גד' עד שהוא יצא. הם לקחו
את הציוד על זחל"מים ובלילה נשארתי במקום. למחרת בבוקר ידעתי שלא אקבל פקודה לזוז עד עוד
כמה שעות, כי תמיד יש לי מתדלוק אחד לשני כ-24 שעות, ועסקנו בפינוי נפגעים שלא הצנחנים.

הייתי איתם בכל שעות לפני הצהריים.

ש. ב"ציונה" היית צריך לספק ל-גד' ציוד ל-48 שעות, למעשה כעבור 24 שעות היית צריך לתדלק

אותו?

ת. כן. לא מזמן עברתי קורס מ"פים מפקדות, ושם למדו אוחנו בכמה פגזים דלק ו-כו' משחמש גד'

עותק מס'...מתוך...עותקים

בלחימה ביום אחד ובסך אחד יכולה להספיק לפעמים לשבוע ימים אבל פה הם גמרו בטן ביום אחד. וזה נגד תורות הלחימה של צה"ל לאור לקחי מלש"הי.

אודי.ק.הקשר: יום אחרי "חמוטל" מצב מכשירי הקשר ב-חט" היה כל כך חמור שלא היו מכשירי קשר להחליף. הפתרון היחידי היו המעבדות של הגיס לשם שלחנו טכנאים שלנו, והם ישבו ותיקנו מכשירים שהיינו מביאים להם. פתרון נוסף היתה משאית שלנו שעמדה ליד ה-ש"ח והטנקים שפגעו ושמו אותם כפגרים הוצאנו מהם את הציוד. פעם אחרונה שראיתי את ה-גש"ח זה היה ביום שקיבלנו פקודה לצאת, וזו גם פעם אחרונה שראיתי משאית ציוד קשר או ציוד קשר בכלל.

ביום שתחמשו את ה-גד" לאחרונה תחמשת אותו רק עם ח"שים עד כמה שזכור לי ולא היתה תחמושת אחרת. ש. הכוונה לפני הצליחה?

ח. כן.

ה-מג"ד: נחזור ל-16.10 חזרנו אחרי הקרב של "טרטור" אזורנית ל"עכביש"-55. שם פגשנו את הדרגים

שלנו, גדעון ואדרי, כשנענו גם עם פל" ה-חרמ"ש. התכנון היה שנמלא בטנים מלאים ונקח את פל" ה-חרמ"ש כשעל כל זחל"מ נעמים כ-30 פגז שיועדו לכוחות ה-חט" שנלחמו ממערב לתעלה. זה לקח לנו עד שעות אחה"צ המאוחרות. גמרנו לתחמש. לכל אורך הציר עמדו משאיות תחמושת של ה-חח"מ, ועמדו יחידות שמאלו מחדש לכל אורך הציר. התנועה היתה די קשה. לנו זה היה פשוט כי נענו בחול אבל ל-חרמ"ש היו יותר בעיות. ואז קבעתי עם ה-סמח"ט שכשנגמור נקבל את פצי וננוע ל"לקקן". ידענו ש"עכביש" חסום ואי אפשר לנוע עליו. אגפנו את "כישוף", נענו על "כספי" עד 55. שם חיכינו לעוד מספר משאיות דלק כי על ה-זחל"מים לא היו ג'ריקנים. אז הלכנו עם משאיות דלק. נענו עם כל השדרה באיטיות בחושך. פצי נווט אותנו יפה ל"לקקן". מדרום לנו היה כחא אויב, וב"עכביש" גם כן, והיה פרודור חשוף מאש. הגענו ל"לקקן" עם חקלות של מיכלית ו-כו' שגררנו. ה-סמח"ט נסע איתנו על טנק ה-קש"א. ליד "לקקן" היה ק.אג"מ אוגדחי שהורה לנו לרוץ מיד לגשרים. החלטנו שלא ננוע עם כל השדרה לגשרים אלא ננוע קבוצות קבוצות.

פגשתי את עממי וצרפתי אותו כ-סמ"פ אצל ירון. אני עם פל" ו' והזחל"מים היינו כח אחד. ה-סמג"ד נע מאחור עם פל" ז', אחרי כח הזחל"מים שנסע איתנו והיה צריך לתגבר את דני מט. הכוונה היתה לרוץ בשני גלים, אני עם ה-חרמ"ש ו-פל" ו', וה-סמג"ד עם הצנחנים ו-פל" ז'. כאן נפרדתי מה-סמג"ד (נפגשנו רק כעבור יומים). הגעתי עם אור ראשון לחצר אזור הצליחה. לא היה שם מי שיכוון אותנו. חיפשנו במחפורות עד שה-סמח"ט נתן פקודה להניע את הטרקטורים ולהכין את הג'ילואות למעבר. עלינו על התמסחים, והצלחתי לעבור עם פל" ו' וחלק מה-חרמ"ש לצד שני. פגשתי שם את ה-מח"ט ובררתי מה קורה, היכן אנו, ומה המשימה. ה-מח"ט סיפר לי שכאן שקט, היו קצת קרבות אבל הערבים שפה אינם העקבים שבצד מזרח. יונה, מ"פ ה-חרמ"ש עבר עם ה-זחל"מים הראשונים עם התחמושה והדלק. הוריחי לו להתפרס לאורך הטנקים של גיורא שהיו בתוך העצים ולפרוק את התחמושה. בינתיים כח של גיורא, שישב על אחד הגשרים, דווח על תנועת טנקים לכוון הזה כהתקפת נגד, ומתחילים לירות עליו.

עוֹתָק מִס'...מֵתוֹךְ...עוֹתָקִים

חיים הורה לי לרוץ מיד ל-ש/ת דור-סואר ולתפוס שם עמדות. רצתי עם ירון, ושם פגשנו את מ"פ "לוז" מ-גד" 3. הוא תדרך אותנו שמתוסים שלהם יורדים על אזור הגשר, וצריך להזהר ולהכנס מתחת לעצים. הסתובבנו בין העצים. ראינו חי"ר מצרי בורח מהאזור, ו-מח' של "לוז" ירתה עליו. מ"פ "לוז" דווח לי שהוא צריך לעבור ת"פ עם מח' לצנחנים, ואני מקבל אלי את המשנה שלו עם מח'. זה היה מצב טוב כי בסה"כ היינו הטנק שלי ועוד 7 טנקים של ירון, ויחד עם עוד 3 טנקים שקיבלנו היינו 11 טנקים. בינתיים ירדה הפגזה. בהתחלה די מפוזרת, ולאט לאט שמענו מאחור באזור החורשה של הגשר התפוצצויות חזקות. ה-מח"ט הגיע אלי, וגיורא קיבל פקודה להפסיק לתחמש ולרוץ מיד למטה. קיבלנו דווח מודיעיני בקשר ששני גד' מצריים נעים להתקפת נגד על שני צירים. האחד על "סקרנות" והשני על "טסט" מדרום לצפון כדי לדפוק את ראש הגשר. גיורא רץ מיד לגשר הדרומי. חיים אמר לי שבמפה אחר גשר ביילי על תעלת המים המתוקה באזור מערבה ל-ש/ת דור סואר. כיוון שמשנה "לוז" היה כבר 24 שעות בשטח אמרתי לו לרוץ עם 4 זחל"מי הצנחנים שהיו איתו ולאחר את הגשר, ואני חברתי אליו. כ-10-20 מ' מאחורי הגשר היתה סוללת הרכבת שאפשרה לנו לתפוס עמדות עם מח' טנקים על הסוללה, ועם יתר הטנקים על הגדה המזרחית של התעלה המתוקה. פרסנו שם גם את הצנחנים וחיכינו לפקודות. כל הזמן ירדה ארט' רצינית על אזור ראש הגשר. עלינו כמעט ולא היתה ארט'. ה-מח"ט התקשר איתי ואמר לי שרוב הסוללות שיורות על הגשר נמצאות במחנות אבו-סולטן, לכן אני צריך להעסיק את המחנות באש כדי שיפסיקו לירות על הגשר. ניסיתי לחפש דרך ושלחתי את משנה "לוז" לחפש דרך עם מח' זחל"מים בחיפוי שלנו. אמרתי להם בהתחלה להכנס לכיוון צפון. הם נכנסו לשדה, ו-זחל"מ אחד שקע. השטח נראה בוצי שם והיה קשה לאתר את הדרכים שאפשר להשממש בהן. זיהינו דרך טובה כ-50 מ' מערבה, ואח"כ פונה דרומה. ואז לפי המפה ראיתי שהיא מגיעה ל"צח" ומשם נוכל לעלות צפונה על הציר לכיוון מחנות אבו-סולטן. השארתי את עממי עם מח' על הגשר ונענו עם מח' הצנחנים ועם הטנקים של ירון.

..... ב-ש/ת נכנס אלי לרשת ק.אג"מ 14, ואמר לי שכל הכח שלי שנמצא ממזרח לתעלה עובר ת"פ אלי. אמרתי לו שאינני רוצה לשמוע אותו ברשת שלי, ואיתי נמצאים כולם. עברתי לרשת פל' ז' ואמרתי לו שיזדרז ויעביר על התמסחים לצד שני לפני ש-חפ" 14 יקחו אותו. גם ל-סמג"ד אמרתי אותו דבר. אבל כבר היה מאוחר. תפסו אותם שם, והיה שם איום על ראש הגשר מה-גדמ"ז, והם עשו שם עבודה טובה. פגשתי אותם למחרת. ואז ירון עם 4 טנקים, אני החמישי ועוד 3 טנקים של "לוז" נענו דרומה. דווחתי על כך לחיים. הוא אמר שהוא עולה עם גיורא מדרום לצפון, ואז אמרתי לו שאתפוס את אזור הצומת, אחפה, הוא יגיע, ונעלה יחד על אבו-סולטן. זכרתי מהתכניות ש"צח" זה משהו אימחני. נענו בשדרה, וירינו לכל הכוונים מחשש מ-חי"ר. היו שם מחפורות וציוד צליחה חדיש בחורשה. הגענו למתחת אבו-סולטן, שזה כפר שבצומת. הבחיתם נראו נתושים, לא רציתי לירות לתוכם כי חששתי שיש אזרחים בתוכם. ואח"כ זה עלה לנו ביוקר. תפסנו את צומת "אורי", זיהינו והשמדנו טנק שעמד שם. ירינו על מטרות

עוֹתֵק מִסֵּפֶר...מִחוּךְ...עוֹתֵקִים

ב"צח" וב"אורי". השמדנו נ"טים וטנקים. הוריתי לצנחנים לטהר את הכפר. היא עקפה בנין ארוך שעמדנו לידו והחלה בטיהור. פתאום נודע לי ש-3 טנקים של ירוך נפגעו. מאחד הבתים נפתח חלון וחוליה דפקה 3 פצצות אר.פי.גי. טנק אחד נדלק מיד. ירוך וברגר נפגעו ובתמטורות, הספיקו להסתובב, קפצו מהכלים ורצו אלינו. הצנחנים פתחו את החלון, זרק פנימה רימון וישר נפגע מכדור ונהרג. ניסיתי להשיג את ה-מ"מ בקשר. אבל הקשר רץ עם כ-מ.ק.6, ועד שהוא משיג את המפקד זה לוקח זמן. רציתי להורות להם להפתל משט, כדי שאדפוק את הבתים בתותחים. הם לא הצליחו לדפוק את החוליה. היא התחמקה, אנו השמדנו את בתים בתותחים. בינתיים גיורא התקדם מדרום. שלחנו את טנק 1-א' של ירוך, היחידי שנשאר שלם, לחלץ נפגעים מהטנק הפגוע. הוא חילץ את הנהג וה-מט"ק ונע אחורנית עם זחל"מ של הצנחנים הפצועים ל-תאג"ד בראש הגשר, הכניסם לטיפול וחזב מיד. שלחתי את מ"פ הצנחנים לבדוק אם יש על הטנק עוד נפגעים. הוא הסתכל ואמר שהטנק נקי. אמרתי לכנסו אלי. הוא עמד בין הבתים. העלינו על גג הבית הארוך חוליץ תצפית, ועם "לוז" המשכנו לירות, הם גמרו את הבטן, אחד ה-מט"קים ביקש ממני לנוע לטנק פגוע ולתחמש ממנו. הטנקים הפגועים עמדו בשטח פתוח ולכן הססתי אם לאשר לו, ואח"כ בחיפוי שלנו הוא נע, מילא כמה פגזים וחזר. החשש היה החבירה עם גיורא. הוא דווח שהוא יורה על טנקים, וראיתי את הטנקים שהוא יורה עליהם. העליתי רימוני עשן לאתר את מקומי, ויצאתי גם לצומת לזהותו. זיהינו רק את התותח שלו, ודווחתי לו על כך. הוא לא ראה אותי עדין. בינתיים דווחתי ל-מח"ט על הנפגעים ובקשתי שגיורא יחליף אותי באש על היעדים כדי לחלץ את שני הטנקים אחורנית, הוא אישר. הוריתי לאחד הטנקים להרתם לטנק של ברגר, ולגרור אוחו. בינתיים לצנחנים היו עוד נפגעים והם שלחו אותם ב-זחל"מ נוסף. אמרתי לירון, שהיה לידי על ה-זחל"מ, להכנס לטנק שלו ולחכות לטנק נוסף שיגרור אותם. הם נכנסו לטנק, רחמו ככלים, ניסינו להניע וזה לא הלך. ואפ' ירוך קיבל עוד נ"ט בצריח. ירוך אמר לי שהוא נפגע, וחילצנו אותם אחד אחד החוצה בחיפוי שלנו. כל פעם שמישהו קפץ נחנו חיפוי. ניחקנו את הכללים מהטנק הגורר והשארנו את הטנק בשטח. חזרנו לגשר הביילי. תוך התנועה ניסיתי לברר מי היו נפגעי ה-פל". למעשה נשארנו 3 טנקים של "לוז" ועוד הטנק שלי ושל 1-ב'. 1-א' נשאר ב-תאג"ד. ה-3 של עממי היו עדין על הגשר. נעתי אחורנית, והתפרר שחסרים לנו שני אנשים. לא ידענו אם הצנחנים פינו אותם. בדקנו איתם והם אמרו שלא, הגענו לגשר הביילי, התקשרתי לגיורא ובקשתי ממנו שישלח מישהו לטנק שלי ויבדוק מה קומה בפנים. כ-20 מ' מהטנק שלי הצנחנים השאירו גופת חיל שלהם ובקשתי ממנו גם לחלץ את הגופה, ואם אין אש לנסות לחלץ את הטנק הכשיר ששם. גיורא שלח לשם קצין, הוא עלה על הטנק הבוער וזיהה שתי גופות בצריח. גיורא הורו לו לקפוץ מיד מהטנק. הוא הספיק להתרחק כמה מטרים והטנק התפוצץ והתרטק. הגענו לגשר. המפקד שהצנחנים שהלכו צפונה עם "לוז" נתקלו בבעיות רציניות. התארגן כח חילוץ של סמח"ט הצנחנים לחלץ את הצנחנים שנתקעו ב"מסכה"-31. הם עלו על מתחם נ"ט, ספגו נפגעים רבים, ואז קיבלתי פקודה לצרף את עממי אליהם, והוא ליווה אותם לשטח.

עותק מס'...מתוך...עותקים

ירון שהיה פצוע פונה לאחור. נשאתה שם עם 4 טנקים. שלי ועוד 3 של "לוד". נשארתי על הגשר עם הצנחנים. צונץ דווח לי שה-מ"פ נפצע ופונה, והוריתי לו להגיע אלי עם ה-פל". הוא הגיע, תפס את אבטחת הגשר, ושלחתי את הצנחנים ל-יח' שלהם. ואז הורה לי חיים לרוץ לחלץ את גיורא שפתחו עליו אש רצינית של טנקים בצומת "אורי". זה היה דמדומים. רצתי במהירות עם עוד שני טנקים (את השניים הנותרים השאתתי לאבטח את הגשר) רצתי והגעתי כמעט עד הסנק הנוער. פתחנו באש אבל לא זיהיתי טנקים יורים שהיו כנראה יותר מדרום. זיהיתי נ"טים, ירינו והשמדנו אותם וחזרנו חזרה לגשר כי היתה חשכה מוחלטת. התארגנו שם להגנה כאשר שני טנקים עומדים ממערב לגשר על סוללת הרכבת עם 4 זחל"מי ה-חרמ"ש, ועל הגשר עצמו עומד הסנק שלי. 1-א' כבר חזר אז ועמדו שני טנקים ממזרח לגשר עם מח' חרמ"ש ומרגמה 81 מ"מ. חיים קרא לי אליו לפקודות. חזרתי לראש הגשר ולא מצאתי שם את חיים. פגשתי שם את ה-קש"א ואת ה-קמב"צ. חזרתי לחיים, איתרתי אותו במחנה הצבאי, הוא הצמיד אלי 3 זחל"מים ו-2 גיפי תול"ר של הצנחנים בפיקוד רס"ן אבירם ואמר שהם יהיו אחראים על הגשר ואני אחזור להתארגנות. הוא רצה להעביר את ה-סמג"ד וה-פל' הנוספת עוד לפני בוקר כי אח"כ תעבור אוג' 162. הוא אמר לי שאני אעביר את הגשר לצנחנים ואחזור להתארגן ב-ש/ת כשאצטרך לאבטח את הגשר אם קורה משהו. אמרתי לו שהגשר הוא נקודה חשובה מכדי שנעסוב אותה בלילה. הוא הסכים ואמר לי שזה לשיקולי. נעתי לגשר. נעתי חזרה ואמרתי לאבירם שאני משאיר אותו בגשר ונע אחורנית. הוא ביקש שאשאיר איתו חלק מהטנקים. הגענו עד כ-100 מ' ממזרח לגשר, והחלו יריות נק"ל, מרגמות וטנקים על הגשר. הבנתי שתוקפים אותו. רצתי לסוללה וראיתי שהם תוקפים מהחורשה בכח די גדול. היו להם רחקים של מקלעים על הבתים. הם ירו רדנ"טים. סנק אחד דווח שהוא נפגע. היה לילה השוך מאוד. הוריתי ל-מ"מ המרגמות לפתוח באש וכוונתי אותו לגגות הבתים. פגענו והם נסוגו אחורה והפסיקו. אח"כ פתחו בפרץ אש מחודש. שוב סם ד-81 מ"מ טיפלנו בהם בהחלה מקרוב בסוחפם של 25-50 מ' מאיתנו, ואח"כ רחוק יותר כי שערנו שיש כוחות נסוגים. למחרת דווחו לנו הצנחנים שהם מצאו הרבה גויות בשטח. שתי גויות מצאנו במרחק 10 מ' מהסנק עם אר.פי.גי.ועם אס.אל.אס. עכשיו היה ברור שלא אשאיר שם את הצנחנים לבד, ונשארתי שם כל הילה.

ש. היו בעיות בצליחה?

ח. עם התמסחים זה היה די שקט. עלינו על התמסח ויצאנו בצד שני. לא היו בעיות.

ירן: אחרי חימוש חדלק ומנוחה ב"עכביש" נענו עם ה-גד' על "כספיי" ובניווט הגענו ל"לקקן" כשה-פל' נעה אחרי ה-מג"ד. היינו אז 6 טנקים וב"לקקן" הצטרף עממי ששימש כ-מ"מ 2. היינו כמה דקות ב"לקקן" ובסביבות 1600 התחלנו לנוע לאזור הצליחה. הגענו לשם ולא מצאנו אף אחד. הגענו לנקודות הצליחה. היו שם 3 תמסחים מחוברים. עלינו בזוגות וצלחנו. זה היה כבר בשחר. בצד השני הורדנו את ה-פל' מהציר. פגשנו את ה-גד' של גיורא. קבלנו פקודה להתכונן לתנועה.

עוֹתָק מִס'...מִתּוֹךְ...עוֹתָקִים

נכנסנו לכלים והחלה הפגזה דלילה. נענו לכוון המחנה. התארגנו במחנה שמדרום לכביש והסרנו את עצמנו בעצים וענפים. ארגנו את הטנקים בהגנה היקפית מאזור האגם המר לכוון מערב ולכוון צפון. בטווחים של 800 היו אנשי חי"ר שהסתובבו והצנחנים ו"לוז" ירו עליהם. כל הזמן הייתה הפגזה, בעיקר על ראש הגשר. לאחר ש"לוז" וצנחנים הגיעו לגשר הם זיהו את מקורות הירי מאזור "אורי". ואז ה-מג"ד נתן לי פקודה לתפוס את "אורי" ולחסל את ה-ארט' שירתה על ראש הגשר. היינו 8 טנקים נענו אחרי ה-מג"ד, הגענו לגשר הביילי וירינו מהעמדות. אח"כ נענו צפון מערבה, ואח"כ דרום מערבה על הציר המקביל לתעלה המתוקה, האזור מלא בונקרים, תעלות וציוד צליחה תוך תנועה ירינו בחיפוי טנק אחד על השני למקומות חשודים. על "טסט" זיהינו תנועה כלי רכב. ירינו מטווחים של 1200. ניסינו לירות מעיכים על רכב בתנועה אבל זה לא הולך כי הפגז איטי. עם ח"ש פגענו בטנק ובעוד שתי מטרות. עמדנו בעמדות לכוון צפון כשה-מג"ד היה לפנינו והמשיך בתנועה. הרגשתי שאני מקבל אש מאחור. הוריתי ל-מח' שאיתי לחזור לציר, שהיה 100 מ' מדרום לנו. זיהינו שזה מהכפר אבל המגמה הייתה לתקוף את "אורי" ולכן חלפתי על האזור כדי לתפוס את "אורי". ירינו על הכפר ב-נק"ל תוך תנועה. הרגשתי בפיצוץ בטנק שלי. לא ראיתי שום דבר. המשכנו לנוע, וטנק שמאחורני אמר לי שהוא חטף בתמסורות וממשיך לנוע. אחרי כ-100 מ' של תנועה צפון מערבה הסחובכתי וראיתי טנק שהחל לעשן, וה-מט"ק שלו, 1-ב' שלנו, רץ שרוף לטנק 1-א' שהיה הטנק היחידי שלא נפגע. הוא לא נפגע כי היה לו גריקן שעמד על הכנף והפגז פגע בגריקן ולא בו.

ש. באיזה מרחק הייתם מהכפר?

ת. 10 מ'. זה היה כפר שעמד על הדרך. בתנועה שנענו וירינו זיהיתי מבין הבתים בטווח 200 מ' אנשי חי"ר רצים. הספקתי להורות ל-1-א' פקודה לרוץ ולחלץ את הצוות שנדפק שם. הם חספו בצריח והטנק החיל לעשן. הם הכניסו את ה-מט"ק פנימה, ונגשו לטנק. הייתה להם בעיה בפחיתות מדף נהג שנפתח רק קצת. לבסוף הם צעדו תוחח לאחור והוציאו את הנהג דרך הצריח. גם הנהג וגם ה-מט"ק היו כוויים. ה-מט"ק נכזה ברגלים והנהג בגב, בידיים ובפנים. את שני אנשי הצוות האחרים אי אפשר היה לחלץ בגלל עשן ואש בתוך הטנק. היה ברור לי שהעסק לא יתקדם. טנק 7 דווח לי שהוא לא יכול לנוע. אני עדין נעתי בקושי. הכנסתי את הצוות שלו לטנק שלי. כל אותו זמן דווחתי ל-מג"ד, שהיה מלפנים, מה שקורה. הוא נע עם 4 טנקים כ-8 ק"מ קדימה, ואח"כ חזר אלינו. בשלב ראשון נחלצנו, כולל הצוות שלי שחטף בהינע סופי, לתוך הטנקים שהיו עם ה-מג"ד. אבל הטנקים הללו לא יכלו לירות. הספקתי להורות לטנק 1-א' שלי לנוע מיד עם הפצועים לראש הגשר. אנחנו ירדנו משני הטנקים. הטנקים היו במצב שיכלו לירות אבל הם עמדו בשטח כזה שהחלטנו לנטוש אותם. עברנו והיינו ליד הביח הגדול עם מח' הצנחנים, האזנתי למה שהולך והבפתי מהקשר מה קוהה. עלינו ירו די חזק. מרגמות ו-נ"טים, ללא פגיעות. החלטנו לחלץ את שני הטנקים. רצנו עם זחל"מ והגענו קרוב לטנק. קפצנו פנימה, וגם לתוך הטנק השני. השני נחלץ והגיע בגרירה לראש הגשר את הטנק שלנו לא הצלחנו

עוֹתָק מִסְׁמְכוּךְ... עוֹתָקִים

לגרור. אני הוצאתי את הראש ונפצתי קל. חזרנו ל-זחל"מ כל הזמן ה-מח" של עממי נשארה בגשר בחיפוי על "אורי" בטווחים של 2400. חזרנו לזחל"מים וחזרנו עם הצנחנים והצוות שלי לראש הגשר. שם חבשו אותי וחזרתי. בלילה היתה הפגזה רצינית בראש הגשר. בחורשה אני הייתי עם הסיור החטיבתי.

עממי: נשארתי בגשר בחיפוי כשה-מג"ד עם ירון ושאר ה-פל" נכנסו לחורשה. ב"אורי" זיהינו תנועה כל הזמן ממזרח למערב. ראינו תנועת רכב לפי אבק או ראשים. ירינו הרבה פגזים ולא זיהינו פגיעות ברורות. רוב הזמן עמדנו כמעט בלי לעשות דבר. מידי פעם, כשהיינו מזהים משהו, היינו יורים. לעיתים ירה עלינו כלי נשק נ"ט של חי"ר, איני יודע מה בדיוק. חפסנו עמדות עם מסתור, ירינו, וה-נ"ט הזה הפסיק. בצהריים כשה-מג"ד חזר הוא שלח אותי עם הצנחנים בפיקוד ה-סמח"ט שלהם צפונה לאורך מסילת הברזל. אני ערתי לרשח הצנחנים, נתנו לי כינוי ברשת, והובלתי אותם. הוא אמר לי לנוע ממערב למסילה. המסילה נמצאת על סוללה מוגבהת וממערב לה היתה דרך נוחה. התחלתי לנוע, והוא אמר לי להגיע ל"מסכה"-31 שם יש כח שלנו. הוא לא הסביר מה בדיוק קרה ולא ידעתי מה מצפה לי. מרחוק ראיתי זחל"מים עומדים על פסי הרכבת. הגעתי כמעט אליהם. מימין היתה תחנת רכבת ואחריה בתים. הגעתי כמעט עד ה-זחל"מים כשפגע נ"ט קרוב לטנק. משמאל ראיתי מתחם נ"ט. נחלצתי לעמדה, ושני הגורים שאיתי חפסו ~~מאחורי~~. ניהלנו אש עם היעד. רובו היה נטוש. ירינו ל-נ"טים שהיו שם, והתקדמתי לאזור ה-זחל"מים כשהסתתרתי מאחורי בנין תחנת הרכבת שם כבר ראיתי חלק מהצנחנים. בינתיים כנסו אלי זחל"מי ה-סמח"ט ובקשר שמעתי שיש להם כח שלכד כמה מאות מ" צפונות לנו באזור הבתים. היה כפר לאורך התעלה בתוך מקום מיוער עם עצים גבוהים. מימין לתעלה היה סוף ובתים. התקדמנו תוך ירי ל-נ"ט וירינו ימינה לסבך בקצב אש רציני של מקלעים ו-כו". התקדמתי במקביל מאחורי באו צנחנים רגליה ונתנו לי הוראות בטלפון האחורי. זיהיתי שם גם טנקים שלנו עם הצנחנים. בכח שנסע עם ה-זחל"מים היו טנקים, וה-מ"מ נפגע ביד מפגז בצריח, וירד והיה עם הצנחנים במבנה. הנהג שלו קפץ החוצה, וכנראה נפגע ונהרג מ-נק"ל. יתר הצוות היה פצוע. סימנתי ל-2 הטנקים האחרים שלו שיצטרפו אלי והתחלנו להתקדם כשאני מוביל והם מאחורי. אמרתי להם לחפות על הגבעה ואני דילגתי. כל כמה עשרות מ' היה שם בית, ואני דילגתי בנוסיעה מהירה. כך דילגנו טנק טנק בין הבתים. הם גם אמרו לי שיש צלפים בצמרות העצים ובסבך. ירינו מקלעים אש תופת לעצים לבתים, לאן שכוונו אותנו. כשכוונו אותי על בית ירינו פגז. לאט לאט התקדמנו. באח הפעמים כשעברתי במקום פתוח ה-נ"ט ירה עלי וזיהיתי בדיוק את מקומו. חפסתי עמדתם כוונתי אליו, יריתי ולא היה ירי. התוח לא ירה עוד זמן רב אחרי זה. ניסינו לעשות כל מה שאפשר והוא לא ירה עוד זמן רב אחרי-זה. ניסינו לעשות כל מה שאפשר והוא לא ירה. הצלחתי לדלג עד הבית האחרון, ושם נאמר לי שמשמאל יש כוחות שלנו, לא לירות עליהם אלא רק ימינה. זה היה כבר אחרי תחום השליטה של ה-נ"ט, ממש בתוך שטח בנוי. הוא אמר לי להפסיק לירות שמאלה אלא רק ימינה לתעלה בצד השני של הכפר. היו להם הרבה

עוֹתָק מִסְמַח...מִתּוֹךְ... עוֹתָקִים

נפגעים, רובם מצלפים, והתחלנו להלץ אותם באלונקות. נחננו להם את האלונקות שהיו על הטנקים, לקחנו את הפצועים ופינינו אותם לבית הראשון. פתאם הגיעה אלינו הודעה מ-40 שעלו על הרשת של המצרים באזור וצפסו דווח שהם אומרים שמצבם קשה והם לא יכולים להחזיק מעמד. זה העלה את המוראל. הכח שהיה נצור שם אמר ל-סמח"ט אחרי שהוא שמע את זה שאפשר להמשיך הלאה מצידו. אבל ה-סמח"ט אחרי שהוא שמע את זה שאפשר להמשיך הלאה מצידו. אבל ה-סמח"ט אמר שלא, כי זה היה כבר לקראת חושך וחזרנו לתחנת הרכבת. הסתתרנו שם וניהלנו אש עם היעד. העלינו את כל הנפגעים על ה-זחל"מים ושלחתי אותם בליווי כמה טנקים חזרה. אני נשארתי שם עם עוד שני טנקים וכח צנחנים לחפות על היציאה שלהם. לי לא היו נפגעים. נחננו להם להתרחק והתארגנו. היה שם זחל"מ תקוע. אחד הקצינים שם אמר לי לנסות לגרור אותו. זה היה ממש מול יעד ה-נ"ט. הם נגשו רגלית, הכינו כבל, באתי במהירות כדי לגרור אותו, ואיך שהגעתי חטפתי נ"ט במחחק מטר מהטנק. מיד נסעתי ממש בלי לגרור אותו. העליתי אותם על הטנק והתחלנו לנסוע. בזמן שאני ניסיתי לחלץ את ה-זחל"מ שאר הצנחנים התחילו ללכת רגלית. הדבקנו אותם, אטפתי עוד כמה חברה על הטנק ונענו דרומה חזרה. בינתיים ירד החושך. כמה נגמ"שים שבאו לקח את הצנחנים מדרום הגיעו אלינו. אחד מהם לקח זחל של ה-סמח"ט או של אחד ה-מג"דים שהיה תקוע וגרר אותו. בדרך הוא נתקל בעמוד חשמל, אז אני נרתמתי אליו וגררתי אותו יחד עם העמוד חשמל. הגענו לגשר הביילי כבר ב-2000. עברנו לצד השני של הגשר שם היה כח הצנחנים בהתארגנות. השארתי שם את הזחל והמשכתי עם הטנק הפגוע של ה-מ"מ שהיה שם וגרר שני זחל"מים, ועם עוד טנק שלי. נסענו איחם עד הגשר, אני אבטחתי אותם, והתקשרתי עם 17 שאסף את הכלים שהיו בגשר, וחזרתי למחנה. שם נשארנו בלילה. היתה שם הפגזה רצינית, למחרת הגיע ירון וה-פל"ק התארגנה מחדש.

ה-ד"ר: בליל ה-16.10 נסענו עם ה-גד", כמו שתואר ע"י המג"ד, והגענו לחצר בערך עם שחר. מיד כשנכנסנו לחצר בא אלי בריצה חיל מאחז המחפורות ובקש שאבוא לספל בפצוע. נגשתי איתו, למרות שהיתה הוראה לא לעזוב את הרכב אלא לצלוח ולא להמתין. הביאו פצוע קשה שנפגע בירך. הוא היה בהלם, וסבל מדימום עורקים מהירך. טיפלתי בו ופיניתי אותו ל-חאג"ד של הצנחנים שישב שם.

ה-חאג"ד שם היה ממש חשוש. הם היו באפיסת כוחות כי הם עבדו בתנאים קשים חחת הפגזה. כמעט שלא היה להם ציוס. נתתי להם כמה מנות חבישה ונוזלים. אח"כ צעקו לנו לגשת למקום הצליחה, זחל"מ 18-ב" עלה ליד המפתח הדרומי וצלח בלי בעיות. אנו נגשנו, לפי ההוראות, למפתח הצפוני וכשרצינו לעלות התברר של-זחל"מ שלפנינו נשבר ציר וביקשו שנגרור אותו אחרוה. גררנו אוגו אחורה, וכשגררנו הדוברה נסעה עם זחל"מ אחד או שנים לצד שני בלי להמתין לנו. ממש לפני הקצה השני הם חטפו פגיעה ישירה והדוברה יצאה מכלל פעולה. הביאו דוברה אחרת, עלינו עליה, וכמה פגזים נפלו למים ממש לפני שעבכנו. עברנו בשלום והמשכנו עם הטנקים וה-זחל"מים שעברו. נכנסנו לחורשה. היה שם שקט לא רגיל, והיתה אוירה רגועה. כל אחד החנה את הרכב בין העצים כדי לפנות את הציר, לנו לא היה מקום מיד בחורשה. חצינו עד קצה החורשה וחנינו ליד ההצטלבות. מרחוק נשמעו יריות מקלעים ממרחק 2-3 ק"מ,

עותק מס'...מחוך...עוחקים

אבל אצלינו היה שקט. כעבור כמה דקות החלה הפגזה ומיד נשמעו צעקות. היכן הרופא. לקחתי תרמיל מס' 2, עם עוד שני חובשים שלקחו שני תרמילים, ורצנו לפי הקולות לכוון הגשר. כעבור 150 מ' מצאנו את מ"פ ה-חרמ"ש שוכב לצד השביל פצוע קשה. הוא חסף מספר רסיסים בבטן. הוא היה בהלם. ראיתי שאי אפשר להכניס לו אינפוזיה אז עשיתי בנסקציה. היו נפילות קרובות וראיתי שהפגז הבא עלול להרוג אותו ואותו. במרחק 20 מ' ראיתי מחפורת. היא לא הייתה מוגנת היטב. כשגררנו אותו לשם היה חיל נוסף פצוע בתוך המחפורת. אבל זה היה עדיף מאשר להיות בחוף. גררתי את יונה פנימה. היה שם מקום לשתי אלונקות, ועוד 20-30 ס"מ ביניהן. היתה שם לחות וחושך. היה קשה לעבוד. לחובש אחד היה פנס כים, ולאורו עשיתי בנסקציה ואחריה הזרתי ליבנה מורפיום לוריד. מצבו השתפר, והוא התאושש. טיפלנו גם בפצוע השני שהיה שם ולקחנו זחל"מ, ועליו העברנו את יונה לצד השני.

בתרגיל שהיה במחוק 500 מספר חודשים לפני כן קרה שה-גד' התקרב לקראת הצליחה, ובמרחק 2-3 ק"מ מהגשר הודיעו לנו שחטפנו ארט' ויש נפגעים. התורה אומרת שבמקרה כזה יש לפנות את הנפגעים ישירות ל-תאג"דים שעל שפת המים בשתי הגדות. כלומר פינני קדימה לתוך האש. בסיכום התרגיל אמרתי שהתכנית גרועה וצריך למצוא פתרון אחר. אז התנפלו עלי אומרו שאינני מביין את התורה. יונה ופצועים אחרים מוכיחים שהבנתי את התורה, והיא לקויה מיסודה. בשני צידי הגשר היו שני תאג"דים חשופים ללא הגנה, וב-ארט' הם ברחו והשאירו את הפצועים ללא טיפול או מחסה. יונה שהיה בגשר 5-8 שעות, כשהוא מחזיק בידו את האינפוזיה ואומר שהוא התפלל כל הזמן שלא יפגעו רסיסים באינפוזיה כי הוא פחד שימות. הוא היה שם לבדו בלי יכולת לזוז וללא השגחה או טיפול. החובשים קפצו לתעלות והוא נשאר. והוא לא היחידי. יש דוגמאות נוספות לכך. בצה"ל היו אז כ-12 טנקי פינני כשלצורך צליחה, שהיא הארוע המרכזי שהתרש אז, היה צריך להקדיש לפחות 6, טנקי פינני לזה. היה צריך שה-תאג"ד יטפל בתוך טנקי הפינני, וכל הזמן יהיו סבבים שילכו מהגשר עד 2-3 ק"מ אחורנית למקום לא מופגז, ושם יהיה תאג"ד נוסף שיקלוט ומשם יפנו אחורנית ברכב או במסוקים. הפינני כמו שהיה היה ממש לקוי. שלא לדבר שממון אנשים מיותרים הסתובבו באזור הגשר בשטח תחת הפגזה. יונה הגיע ל-בי"ח. יתכן שהדבר העקרי שהציל אותו היה שהוא לא נפגע קשה באברים חיוניים אחרת הוא היה מהווה דוגמה לאדם שנפטר עקב חוסר פינני.

נדב. מסתבר שבמהלך הטיפול והפינני החלה הפגזה קרובה וצפופה וה-ד"ר נשכב וכיסה עם גופו את יונה. וזה בהשוואה לטיפול בצד השני של הגשר שיונה סיפר שהחובשים והרופאים קפצו כשירד פגז למחפורות והשאירו אותו לשכב לבד עם האינפוזיה. לגבי הטנקי פינני אז כבר היו הרבה טנקים פגועים שלא יכלו לירות אבל יכלו לנסוע. היה צריך לקחת אותם ולפנות בהם.

ה-ד"ר כשגררנו לספל בהם חזרנו לצומת. היתה הפגזה איומה. אש צפופה ביותר. נשכבנו בתעלות

עוחק מט"ם...מחוך...עוחקים

ובמשך כשעתיים ירדה עלינו ארט' צפופה ביותר במחחק מסר מכל צד ממני עמדו שני עצי תמר שנגדעו מפגיעות ישירות ונפלו אחד מימין ואחד משמאל וכיסו אותי לגמרי. היינו מיואשים ומפוחדים. ופחאום ידידיה, טנקיסט שהצטרף אלי כי לא היה לו טנק, צעק שהוא מצא בונקר. יצאנו ונכנסנו לשם בינתיים התברר ש-רס"ל מרפאה שלי הסתתר מאחורי עץ לאחר שהשוחה שלו נפגעה, וטנקיסטים פגעו מעץ ופצעו אותו מזרוע ובגב. טיפלנו בו, אבל מצבו לא היה קורה ולא רצייתי לסבך אותו בפנינו. כשנכנסנו לבונקר לקחתי איתי מ ק. 25 והתקשרנו ל-10 א", ל-קמב"צ ול-ק.הקשר, והסברנו להם היכן אנו. איני חושב שהיתה בעיה שתהיה ארט' יותר מדויקת. היא היתה מדויקת מאוד. אבל רצייתי שידעו היכן אנו. מאותו רגע אודי החל לכוון כל מיני כלים. כל הזמן החפלאתי על האומץ של ה-קמב"צ ואודי והקשרים שהיו ב-זחל"מ הזה. האש היתה מזעזעת. הוא כוון את הנפגעים. ראשונים הגיעו לבונקר שני טנקיסטים עם כויות של 50-60 אחוז. אחד מהם הבאתי לנשך הבונקר אבל ראיתי שזה לא עסק כי הכויות מחלכלות, אז ישבנו בבונקר ובכל פעם שהגיעו פצועים יצאנו, טיפלנו, והטנק שהביאם היה מפנה אותם לגשר. כך טיפלנו בעוד 6-7 נפגעים. באותו בוקר היו 8-10 נפגעים, חלקם מהצנחנים. ראינו את הצנחנים במרחק ו-2 ק"מ עוסקים בטיהור. והיו להם נפגעים די רציניים. ניצלתי בעיקר טנקיסט לפינוי, וגם זחל"מי ה-חרמ"ש שלנו באו לקריאה שלנו ופינו נפגעים.

ש. איך היה בד"כ סימוך ה-תאג"ד? כל פעם נזקקת לאכוונת ה-קמב"צ או שהיה סימוך שדאו גם בשטח?
ה. על אם הדרך עמד זחל"מ ה-תאג"ד, והיו ארגזים של חומרי הבישה. כל פעם שהגיעו נפגעים הם הגיעו להצטלבות ושאלו היכן ה-תאג"ד. אנו, שהיינו 20 מ' מהצומת קראנו להם. לא היתה בעיה למצוא אותנו, וְמי שנפגע הגיע.

לקראת הצהריים, לאחר שהיו כמה פגיעות בבונקר, החלטנו לעבור לבונקר אחר קרוב יותר לגשר. לא היתה לי הערכה כמה נפגעים יכולים להיות, ורצייתי לעבוד בתנאים יותר נוחים עם אפשרות להשהות. אז נכנסנו לבונקר מצרי עצום שהכיל 6 חדרים. היינו שם עד הערב. לשם הגיעו גם כן כמה נפגעים, הכנסנו אותם, טיפלנו, ויכולנו לפנות. הגיע לשם טנקיסט ~~(X)~~ שנפגע מכדור עוזי, מצבו היה אנוש, הוא נפגע בעורק ואלינו הוא הגיע גוסס. שום טיפול לא עזר. הוא יצא חי ממני אבל אני מחאר לי שהוא לא חי הרבה אחרי זה. בחושך נשכבנו לנוח, וה-קמב"צ קרא לנו בקשר ואמר "מחי תפסיקו להתפרפר, הבואו מיד לחניון הגדודי". אמרתי לו שזה שגעון אבל הוא אמר שזו תפקודה וזהו. לקחתי את שני ה-זחל"מים ונסענו לפי הוראות שלנו. חצינו את החורשה, נסענו 200 מ' שמאלה ושם היתה הצטלבות ועמיר ה-זחל"מ שלו, וה-זחל"מ של 5 הגענו לשם ומיד החלר הפגזה צפופה בקצב מטורף. היה ברור שאני מעדיף לחזור חזבה היה חושך בחורשה, ותעינו בדרך. הסתובבנו שם כחצי שעה.

ש. חזרת על דעת עצמך או דווחת?

ת. לא היה הרכה מה לדבר. כולם התפזרו. זה היה משהו נוראי. אז אני והזחל"מ השני עלינו על הרכב ונסענו. איבדתי את זחל"מ 18-ב", ומצאתי אותו רק למחרת בבוקר. הוא מצא את הדרך והגיע

עוחק מס'...מחוך...עוחקים

לבונקר הגדול. אני תעיתי. ניסיתי לחזור לנקודה ממנה יצאתי, פגשתי שם סמל מודיעין. הוא אמר לי שהוא רואה בונקר קטן. נכנסנו לשם, כ-15 איש, וישבנו שם כל הלילה. היתה פגיעה של רסיס בגודל 15 ס"מ שעבר את כל הבונקר ובנס נעצר בשק חול.

ש. ל-18 ב' היה קשר?

ת. הם עזבו את ה-זחל"מ, נכנסו וישנו. קראתי להם בקשר והם לא ענו.

באותו לילה לא הגיעו אלי נפגעים, ואינני יודע אם היו נפגעים מה-גד'.

ש. היית בקשר עם ה-קמב"צ?

ת. כן. אבל לא הודיעו לי על נפגעים.

כשחזרתי חזרה ל-זחל"מ מצאתי שלקחו לנו 3 חרמילים מתוך 7 שהיו לנו. זה היה ה-חאג"ד של הצנחנים שהיו לא מאורגנים עם ציוד מוגבל. הם לקחו ממני.

ק.קשר, אודי. באשר לפינוי שה-ד"ר דיבר עליו היה שם עץ שמישהו השביק עליו קרטון עם מגן דוד,

והיה ברור שזה ה-חאג"ד. כשעברנו את הגשר, בסוף פל' ה-חרמ"ש, החלו הפגזות על הדוברות. אנשים

החלו לרדת מה-זחל"מים. הוא רץ להכניס את האנשים ל-זחל"מים וזו הוא נפגע. ואז החלה הפגזה

צפופה ובניגוד להוראות של יונה כל האנשים התפזרו בתעלות שהיו מסביב. אנחנו נסענו החוצה

מהחורשה למקום בלי אש. חשבנו שראינו יציאות מהסוף, ה-קמב"צ יכה לשם, והדלקנו את השדה. אז

נפגע סנק ראשון ושלחנו אותו ל-ד"ר.

בכניסה פרקנו החמוש ל-גד' 1 ול-גד' שלנו. היא נשארה שם עוד 3 ימים במקום מבלי שהשחמשו בה.

ה-קמב"צ: כשהגענו ל"מצמד", לאחר כמה ברורים שה-מג"ד ברר פרטים על הצליחה הוא הורה לי לחלק את

פל' ה-חרמ"ש והטנקים שהגיעו לפירוצות בסוללה לפי מספר הכלים שדוברה יכולה להעביר. כך להעביר

את כל ה-גד', ולדווח לו שאני עברתי אחרון. כך עשיתי. היה שם אי סדר כי לקראת סוף מעבד פל'

ה-חרמ"ש הגיע שם גד' 28 של הצנחנים. הם החלו ישר להסתער על הפתחים בלי תכנון וסדר. בכ"ז עברנו

איכשהו. לקראת הסוף החלה ארט'. הפגז ה-3 שנפל באזור נפל על דוברה. למזלנו זה נפל על הקצה

שלה, וחוף מפצוע אחד ממפעילי הדוברות. לא היו נפגעים. עברנו, נכנסנו לחורשה, ושמת לי לב

שה-חרמ"ש נכנסו בין העצים לאורך הכביש. כל הזמן היה טפטוף ארט' חלש. נכנסתי בין העצים.

נתנה הוראה מפורשת ע"י יונה לא לרדת מהכלים אבל אנשים התחילו לרדת מהכלים ולהסתובב. חוץ

מהזחל שלי כולם ירדו מהכלים. פתאום התגברה ההפגזה והחלש הרעשה רצינית. דילגתי משם מיד 150

מ' והגענו לצומת שבקצה הדרומי של החורשה, ושם היה שקט לגמרי. ההפגזה רוכזה על ציר הצליחה.

אני משוכנע שישבו שם קת"קים וטווחו את המקום. לי נראה שיש יציאות קרוב לחורשה, משדה תירס

שהיה שם. התחלתי לירות לשם, וכל צרור שיריתי לשדה היתה הפסקה ביציאות. החברה היו שם די

מבולבלים, והסתובבו שם.

חזרנו למקום לראות מה הענינים אחרי ששמענו ש-מ"פ ה-חרמ"ש נפצע. בדרך לריכוז ראיתי שני חובשים

עותק מס'... מתוך... עותקים

שוכבים תחת הטנק, לא יודעים היכן ה-ד"ר, היכן ה-תאג"ד ושום דבר. לקחנו אותם והכנסנו אותם אל ה-ד"ר והסברנו ל-ד"ר שלא ישלח חובשים לשטח אלא יודיע היכן הוא ויובילו אליו את הפצועים. וכך זה התנהל.

ש. מהתאור של ה-ד"ר לא הבנתי שהוא שלח זוגות חובשים לשטח.

ת. גם אני לא. רק שערתי שהם לא מרוכזים אלא מפוזרים.

ה-ד"ר: כשהחלה ההפגזה היא נפלה ליד ה-זחל"מ שלנו. הקשר שנשאר ברכב כשהלכתי לטפל ביונה נפגע מרסיס בתוך ה-זחל"מ שלנו. הקשר שנשאר ברכב כשהלכתי לטפל ביונה נפגע מרסיס בתוך ה-זחל"מ. גם ליד מיכל הדלק יש רסיסים וגם שני תרמילים שלי חטפו רסיסים. כך שבדיעבד אפשר להיות ב-זחל"מ לא היה עדיף. כשמצאנו את הבונקר התרכזנו בתוכו.

יתכן שמה שהוא מספר שהוא ראה את השנים ההם זה ה-רס"ל שלי שנבהל, ברח ונעמד ליד ה-זחל"מ.

ה-קמב"צ: כללית החובשים ואנשי ה-זחל"מים לא ישבו בכלים וזה בניגוד להוראות. ובהפגזה הם

התפזרו. ואני בטוח שאם זה היה ממשיך לא היינו מוצאים את האנשים. הם היו בורחים הלאה או

מתחבאים ועד שהיינו מאתרים אותם היה לוקח זמן.

אח"כ ההפגזה נרגעה. אני כל הזמן הייתי בחלק הדרומי של החורשה שלא הופגז. עברתי וברתי אם

יש עוד נפגעים, ומה תוצאות ההרעשה, ונשארנו שם עד הערב. בערב ה-מג"ד חזר אלינו, והטנק שלא

נדב צלח את התעלה. לאחר שה-מג"ד שמע מה שהיה בחורשה במשך היום הוחלט שנצא ממנה לכוון המחנות.

כ-400 מ' דרומה לחורשה. מיקמתי את הכלים במקום מרוכז עם אבטחות לאגפים. היתה שם רק מח'

חרמ"ש אחת כי השתים הנוותרות העמיסו תחמושת ונסעו לסנקים קדימה. היינו שם ה-ד"ר, טנק קש"א,

אני, 5, ו-מח' החרמ"ש. היתה שם הפגזה איומה במשך שעות. חשבתי לדלג למקום לא מוכה. התברר שענו

שם ש-קת"ק טווח אותם. אני לא חושב כך. כי זה היה שטח ענק שטווח כל האזור. הסברתי לאנשי

הצוות שב-זחל"מ שלי שאין טעם לדלג כי בכל מקום נופגז. חזרנו למחנות והיינו שם עד הבוקר.

לדעתי במקרים כאלה הכוחות חייבים לשמור קשר איתי כדי שאדע מה קורה איתם. וכאן איבדתי קשר

עם 18-ב', 18 לא ענה לי כי הוא היה בבונקר. את מ"מ 3 של ה-חרמ"ש לא ראיתי גם בבוקר. בבוקר

הוא הודיע לי שהזחל"מ נפגע, כולם בסדר והוא במקום בטוח. יותר לא שמעתי אותו בקשר, ובמשך

יומים לא ראיתי אותו. נסעתי כל הזמן עם ק. הקשר והסחובתי בחורשות ובמחנות וחיפשתי את ה-מ"מ.

הוא דווח שהוא בסדר ולא מצאתי אותו בכלל. איבדתי אותו קשר ליומים. רק למחרת אחה"צ פגשתי אותו.

כל הזמן שהיינו במחנות הייתי נגד פיזור הכח כי לא תהיה שליטה עליו. כי אם קורה משהו ואין

קשר לפחות שאדע היכן הכח צריך להיות. והיו שם המון הפגזות ואיני חושב שבמקרה זה טעיתי.

ש. ה-זחל"מים הוטענו בחמושת שיועדה ל-גד' אחרים, ונשארה במקום. איך ה-גד' היו צריכים

לקבל את התחמושת?

ה-מג"ד. ה-זחל"מים הגיעו ליד הטנקים של ג'ורא שהיו צריכים לקבל את התחמושת. מיד כשהם עברו

החלה הפגזה ונודע לנו על תקיפת הגשר. ואז ג'ורא קיבל פקודה להפסיק הכל ולרוץ למטה. ולכן

עוֹתָק מִס'...מִתּוֹךְ...עוֹתָקִים

התחמושת נשארה שם כי הוא היה צריך לרוץ למטה. הבאנו לו את התחמושת אבל הוא היה חייב לרוץ מיד.

מ"פ י': כל העסק מתחיל מהצטיידות של יום הקרב הקודם. כל היום הזה היינו עמוסים עם פגזים על ה-זחל"מים. היו ח"שים ומעיקים, כמעט מאוד חלולים. לקראת הלילה יצאנו דרך "כספי" בלפזי כשהג'יפים של סיירת "סקד" ו-3 או 6 טנקים. נסענו דרך "כספי" וחצינו לכוון האגם המר בציר חולי. נענו כל הלילה ועם שחר הגענו ל"לקקן" מדרום. משם נענו עם ה-גד' על הכביש לכוון החצר. בסביבות 0500 הטנקים החלו לעבור. ה-פל' שלנו החלה לעבור ב-0545.

יצא להיות באמצע המים עם 4 זחלים על דוברה כשפגזים החלו ליפול במים. זחל אחד שהיה לפני על הדוברה, בדיוק כשיצא מהדוברה לגדה, הדוברה חטפה פגז. הוא נסע, פנה שמאלה וימינה לחורשה אחרי בונקר שהיה שם. ברגע שהוא הסתובב ימינה נפל פגז רציני מאחוריו. ה-פל' התרכז בחורשה. פגזנו את טנקי גד' 1 והתחלנו לפרוק את הפגזים. האנשים ירדו בשביל זה מהזחלים. אני, שהייתי ב-מח' 3 מאחור, לא זוכר הוראה לא להוריד אנשים מהכלים. אנשים ירדו כדי להוריד את הפגזים לטנקים. הם הוציאו את הפגזים מהזבילים וחימשו ישר את הטנקים. אני המשכתי עם מח' 2-זחל"מי המרגמות לכוון הכביש היוצא. אח"כ נכנסנו לחורשה מאחור ושם מיקמתי את 4 הזחלים הללו. כששמעתי שיונה נפצע הלכתי לזחל ה-מ"פ. לא ברור לי אם יונה נתן את ההוראה לא לרדת מהזחלים. כי הוא נפצע כשאנשי זחל ה-מ"פ ישבו ליד הבוגיסים ואז הוא נפצע.

ה-קמב"צ: עד כמה שאני זוכר הוא לא נתן הוראה כזו.

ה-ד"ר: יונה אמר לי שהוא הורה לכולם להיות ב-זחל"מים. כשהוא ראה שהם לא שם הוא רץ להכניס אותם.

מ"פ י': היה אצלינו סג"מ מ-גד' 50, ירון מישר. שמעתי ממנו פרטים. הסתבר שהם ישבו ליד הבוגיסים וכשנפל הפגז כולם הספיקו לקפוץ ויונה לא הספיק לקפוץ חטף רסיסים. אני נגשתי לזחל ה-מ"פ. לקחתי מ.ק. 25 ביד, ירדתי מהזחל, וחיכיתי עוד קצת לקבל הוראות בקשר אם יהיו. ירון שכב בצד הזחל ואמרתי לו שאם יקראו בקשר שיענה. ירדתי עם ה-מ.ק. 25 והלכתי לבונקר שם שכב יונה וה-ד"ר. ראיתי שמיכאל מטפל בו. אני נסכר עכשיו שאחד ה-זחל"מים של מח' 3 שעלה אחרון על הדוברה עם צפגזה החברה קפצו ממנו חזרה ל-גדמ"ז. ראיתי את בר-חי לבד על ה-זחל"מ. שאלתי אותו היכן האנשים, הוא סיפר שהם קפצו מהזחל וחזרו ל-גדמ"ז. שלחתי אותו חזרה עם הזחל, הוא הביא את אנשיו וחזר אלינו. בינתיים יונה פונה עם אחד הזחלים של מח' 2 ל-גדמ"ז. מסביב לזחלים אנשים כבר החלו לחפור שוחוח אישיות. ישבו שם עוד זמן מה. מי שמצא בונקר נכנס לתוכו, אבל כל מקום שישבו בתוך בונקרים היה איחם מכשיר קשר והיו מוכנים לקריאה.

ש. מי קיבל את הפיקוד על ה-פל'?

ח. אני. אמרו לי שיונה נפצע. אז בהכרח קיבלתי את הפיקוד. יונה גם אמר לי בחצי פה שאני

עוֹחַק מִסֵּף...מִתּוֹךְ...עוֹתָקִים

אָקַח אֶת הַפֶּלֶא. הַתְּחַלְנוּ לֵארוֹגֵן אֶת הָעֵינִינִים. פִּיזְרָנוּ אֶת הַרְכָּב שֶׁהִיא צְפוּף. הַהִפְגָּזָה הַמְּשִׁיכָה בְּקֶצֶב רִצְיָנִי. הָיוּ עוֹד כְּמָה פְּצוּעִים שֶׁנִּזְקְקוּ לִפְיָנוּי אִזּוּ שֶׁלְּחַנּוּ זַחְלִים מֵהַפֶּלֶא מִמַּחֲ 3 וּמִמַּחֲ 2, וְהֵם הֶעֱבִירוּ אֶת הַפְּצוּעִים מֵהַדִּיר לַגֶּשֶׁר.

בַּצְּהָרִים עָמִי הוֹרָה לִי לְנוֹעַ לְכוּן הַגֶּשֶׁר. בַּגֶּשֶׁר הָיָה שְׁקֵט גָּמוֹר, בְּלִי אֶף פֶּגֶז בְּשֵׁחַ. הַתְּקָרְבָנוּ לַגֶּשֶׁר. פֶּלֶא הַסְּנָקִים שֶׁכָּבַר עָבְרוּ אוֹתוֹ נִלְחָמוּ בְּצַד הַשְּׂנִי. פִּיזְרָתִי אֶת הַכְּלִים בְּאִזּוֹר הַגֶּשֶׁר וּבִשְׁ/ת. לְקִרְאָת אַחֵה"צ נָתַן לִי הַמַּגִּיד תְּדָרִיךְ לְהַכְנִס לְאִבְטַחָה עַל הַגֶּשֶׁר. אַחֵה"צ נִכְנָסוּ לְאִבְטַחָה בְּאִזּוֹר הַגֶּשֶׁר מִבְּעוֹד יוֹם כְּאִשֶּׁר 4 זַחְלִים כּוֹלָל אוֹתִי עִמְדָנוּ בְּעַמְדוֹת אֵשׁ עַל סוֹלֶלַח הַרְכָּבָה. הַמְּרַגְמוֹת הָיוּ מִדְּרוֹם מִזְרַח תְּחֵלָה הַמְּתוֹקָה מֵאֲחוּזֵי, וּמִמַּחֲ 1 עִם זַחַל שֶׁל 3 הָיוּ מֵהַצַּד הַהוּא גַם כֵּן, פְּרוּסִים לְאוֹרֵךְ סוֹלֶלָה שֶׁל דֶּרֶךְ שֶׁעָבְרָה לְצַד הַסוֹלֶלָה, בְּאִבְטַחָה לְאִגְפִּים. בְּלִילָה, כְּשֶׁכּוֹחוֹת הַגֶּדֶף חָזְרוּ וְעָבְרוּ אֶת הַגֶּשֶׁר נִכְנָסְנוּ לְלִילָה וְקִיבְלָנוּ עוֹד שְׁנֵי סְנָקִים לְאִבְטַחָה שִׁיעֲמָדוּ אִתִּי בְּצְפוּן-מַעֲרָב, בְּצַד הַרְחוֹק יוֹתֵר שֶׁל הַתְּחֵלָה הַמְּתוֹקָה וְשֶׁל הַגֶּשֶׁר הַבִּילִי. מִימִינֵנוּ הָיוּ שְׂדוֹת חִירָס וְאַחֵה"צ זִיהִינוּ שֵׁם עֲרָבִי יִשְׁתַּחֲבֹב. יוֹתֵר מֵאוֹחֵר סְרַקְנוּ שֵׁם וְלֹא מִצָּאנוּ אוֹתוֹ. חֲשַׁנּוּ שִׁיגִיעוּ מִשֵּׁם חִי"ר. שְׂמַחִי אֶת הַזַּחַל שֶׁל סְעֵדִיָה לְכוּן דְּרוֹם-מִזְרַח שֶׁזֶה הַכוּן שֶׁל שְׂדֵה הַחִירָס. שְׁלוֹם, מ"מ 2 הַתְּמָקָם מִשְׂמָאל לַגֶּשֶׁר, עַל הַגֶּשֶׁר הַשְּׂנִי כְּלוּמֵר עַל הַמַּעֲבָר עַל הַמְּסִילָה שְׂאֲחִירָא הַתְּחֵלָה הַמְּתוֹקָה. הָיָה שֵׁם מַעֲבָר לְכוּן הַבְּחִים שֶׁהָיוּ בְּחוֹרְשָׁה. שְׁלוֹם הַתְּמָקָם מִשְׂמָאל עִם סְנָק שֶׁל זֶלְמָן. אֲנִי עִמְדָתִי מִימִין עִם דְּסָנָק שֶׁל יַעֲקוֹבּוּבִיץ. בְּרוּךְ הָיָה הַקִּיצוֹנִי יִמְנִי. לְקִרְאָת לִילָה עֲלִינוּ לְעַמְדוֹת אֵשׁ. כַּח צְנַחְנִים עָבַר לִפְנֵינוּ.

הַמַּגִּיד: הַחֲכוּנָן לְבוֹא אֵלַי בְּרַגְלַי עִם 10 חִילִים. אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ מַה זֶה הִיא שֵׁם. אֲבָל הוּא לֹא בֵּא. בִּ-1900 הִיָּתָה הַהִתְקַלּוֹת הַרְאֻשׁוֹנָה. הַמְּצָרִים נִיסוּ לְהַתְּקָרֵב.

ש. הַצְּנַחְנִים שֶׁלָּנוּ הַתְּקַדְמוּ לִפְנֵי הַכוּן אֵלַי הֵיית מְכוּוֹן?

ת. אֲנִי הֵייתִי בְּעַמְדוֹת עַל הַסוֹלֶלָה. הַצְּנַחְנִים עָבְרוּ אֶת הַגֶּשֶׁר וְעָבְרוּ לִפְנֵי עַל מְסִילַת הַבְּרוּז לְכוּן מִזְרַח וְצְפוּן מִזְרַח. הֵם הַתְּקַדְמוּ לְכוּן הַתְּחֵלָה. אִמְרַת לִי שֶׁאֲבוֹא אֵלַיךְ רַגְלִית עִם עוֹד 10 אֲנָשִׁים. זֶה הִיא לִפְנֵי 1900

הַמַּגִּיד: רִצְיָתִי לְהִרְאוֹת לְצְנַחְנִים אֶת הָעַמְדוֹת הַיֵּכָן שֶׁהַחֲבֵרָה עוֹמְדִים כְּדֵי שֶׁהֵם יוֹכְלוּ לְתַגְבֵּר אֶת זֶה. לֹא רִצְיָתִי לְהַכְנִס לְשֵׁם עִם זַחֲלִים. חֲצִיתִי אִיתָם אֶת הַגֶּשֶׁר, עֲבַרְתִּי אִיתָם מִזַּחַל לְזַחַל וְהִרְאִיתִי לְהֵם אֵיךְ הֵם עוֹמְדִים וְמָה כָּל אֶחָד עוֹשֶׂה כְּדֵי שִׁיּוֹכְלוּ לְהַחֲלִיף עוֹתָנוּ אִם נִצְטָרֵךְ לְעֻזּוֹב. הֵם הָיוּ פְּרוּסִים לְכוּן מִזְרַח בְּאִבְטַחָה.

מ"פ י: הֵם הַתְּחַפְּרוּ אֶחָד בְּעַמְדוֹת בְּשְׁנֵי צִדֵי הַזַּחַל שֶׁל סְעֵדִיָה שֶׁעִמְדָנוּ בְּכוּן שְׂדֵה הַחִירָס כִּי מִשֵּׁם צְפִינוּ שְׂחוֹלִיּוֹת יִכּוֹלוּ לְהַתְּקָרֵב דֶּרֶךְ הַשְּׂדֵה בְּלִי שְׂנַרְגִּישׁ בֵּן וְלִדְפוֹק אוֹתָנוּ מִקְּרֹב. בִּ-1900 הִיָּתָה הַתְּקַלּוֹת רְאֻשׁוֹנָה. יִרְיָנוּ לְכוּן הַחוֹרְשָׁה. שְׁלוֹם הַבְּחִין בְּקוֹלוֹת וְרִשְׁרוּשִׁים. פְּתַחְנוּ בֵּאֵשׁ וְהִיא שְׁקֵט.

ש. הַרְמַתָּם תְּאוֹרָה?

ת. לֹא. אֲבָל אַחֲרֵי הָאֵשׁ הַרְמָנוּ תְּאוֹרָה לְיוֹתֵר רְחוֹק כִּי בְּיוֹם זִיהִינוּ חִי"ר עַל הַכְּבִישׁ, עַל דֶּרֶךְ בְּצַד

עוֹחַק מִסֵּמֶת...מִחוּךְ...עוֹחַקִים

השני של החורשה היכן שמתחילים מחנות אבו-סולטן. זיהינו שם כמה וירינו עליהם. רובם היו בכוון החורשה כך שהבנו שבחורשה יש הרבה מצרים.

ב-2100 היה הקרב העקרי של הלילה. החקדמה חוליה של אר.פי.ג'י. עם אס.אל.אס. לכוון הסנק של זלמן. זלמן עמד ליד שלום ושלום זיהה את הרשושים והזהיר את זלמן. כשהם היו קרובים פתחנו באש. שלום ירה רנ"ט, ירה, וזלמן ירה לתוך החורשה. פגז ראשון הוא פגע בסוללה. אח"כ הוא הגביה קנה וירה לחורשה. תוך כמה דקות הוא ירה 18 פגזים לחורשה.

במקביל עמי פרייס, מ"מ המרגמות, הופעל ע"י ה-מג"ד בקיתו"ק של שלום. הוא ירה זרחן ו-חנ"מ לבחים ולחורשה. בין החורשה לשלום היה סוף צפוף. הוא ירה לשם כמה זרחנים והעסק החל לבעור. ירינו מכל הכלים לחורשה הזו ואחרי כמה דקות חדלנו והיה שקט באזור עד הבוקר.

ש. אחם פתחתם באש לפני שירו עליכם?

ת. זה היה בשניה שחולית ה-אר.פי.ג'י. ירתה. כי זלמן חטף מכה, ודווח שהוא נפגע בטנק. הוא הרגיש חבסה רצינית וחשב שהיתה פגיעה רצינית. אבל הוא המשיך לירות וראה שלא קרה כלום. הלילה עבר בשקט.

מ"פ ז': הגענו באחור. ה-פל' שלנו נעה אחרי פל' ו' אבל לא ממש צמוד אלא התערבנו מאחור עם ה-סמג"ד והדרגים. הגענו בסביבות 0800 לאזור "מצמד". התברר לנו שה-מג"ד עם פל' ו' צלחו על הדוברות. נעמדתי ליד ה-סמג"ד, מטרים ספורים ממנו. הצטופפנו, כי היו שם כלי רכב רבים בחצר, אז ה-פל' **הצטרפה ליד ה-סמג"ד**. כשדוממנו מנועים ונכנסנו החלה רפגזה נוראה. ה-סמג"ד חטף פגז קרוב לטנק. הסתובב שם גט אריק שרון וכל מיני קצינים גבוהים. שאלתי את ה-סמג"ד מתי נצטרף ל-מג"ד, הוא אמר לי להמתין ואח"כ שמעתי בקשר שהעסק של הצליחה מתעכב ויחכן שבאותו שלב לא נחצה את התעלה. אח"כ ניתנו לנו הוראות לעבור להכירה ל-חט' אחרת שנלחמה כ-3 ק"מ מצפון ל-"מצמד", ב"שיק" וב"סרוק". זה האגפים המערביים של החוה הסינית.

ש. מי נתן את ההוראה?

ת. בהחלה שמעתי שיחה של ה-סמג"ד והבנתי שהוא מתכוון להתגנב לכוון ה-מג"ד. גט אני רציית להצטרף אליו, וחשבתי שטנק אחד אולי יכול להסתכן. ראיתי שהיינו אז 8 טנקים ב-פל', וזה לא ילך. ניסיתי לבצע התחמקויות בקשר מיד אח"כ עלה צ'יץ אישית על הסנק שלי ושאל אותי אם אני "זלצר" אמרתי לו שכן. הוא הורה לי להתגבר לגד' אחר, שנתקל בבעיות רציניות 3-4 ק"מ צפונה לנו באזור החוה הסינית. אמרתי לו שאיני יודע את התדר הוא אמר שזה סודר וירד מהטנק. בינתיים התקשרו אלי כמה פעמים ברשת ה-מח"ט וה-מג"ד שלהם. טענתי שאינני יודע את התדר ולא יכול להצטרף לקשר שלו, ואני רוצה להצטרף ל-מג"ד. שאלתי שוב את ה-סמג"ד מה לעשות. בשלב מסוים הוא אמר לי לא להתחבר אליהם, אבל אח"כ כשראינו שזה אבוד מכחינתנו הוא אמר לי ללכת איתם. אמרתי לו שוב שאיני יודע את התדר. ה-מג"ד שלהם עלה שוב על רשת ה-פל' שלי, אמר לי

עוהק מס...מחוך...עוהקים

שוב לחזור ו-כו'. לבסוף הוא נתן לי את התדר עצמו. חברתי אליו מבחינת קשר ואמרתי לו שאיני יכול להגיע אליו בכוחות עצמי. חשבתי שאולי זה יעזור למרות שזה היה פשוט להגיע. הוא שלח אלי את 5 שלו. הוא הוביל אותי, והגעתי לשם. הוא הראה לי בערך היכן לתפוס. זה היה אזור של דיננות. לא היו שם מקומות טובים והם עמדו די בצפיפות. התחלנו לירות. היתה שם תנועה צפופה והמון כלי רכב. גם טנקים שהגיעו יותר מאוחר ובעיקר נגמ"שים ומשאיות שברחו ממזרח מערבה. אני מניח שכנראה היה להם שם גשר. זה היה ממש באזור איסמעיליה. היה להם גשר והם התכווננו לברוח ל-גדמ"ע. ה-גד" הזה עבד יפה. היו הרבה פגיעות על שטח מצומצם היו עשרות כלי רכב שרופים ומצרים בורחים שלא ידעו בדיוק לאן. ראינושהם בורחים לכוון מערב ותוזרים חזרה. כנראה שלא נתנו להם לעבור שם. עמדנו שם 3-4 שעות עד הצהריים וניהלנו אש. היו פגיעות רבות. היו שם טוב קשיים בתצפית. עמדו שם טנקים ונעמדו בשטח. כשירית על טנק אחד, ואח"כ רציח לכוון על טנק נוסף לא ידעת אם הוא טנק מושמד כי הוא עמד במקום. היתה שם צפיפות עצומה.

המשכנו לנהל שם אש כ-3 שעות. כל הזמן הגיעו טנקים שלהם מצפון וממזרח. היו גם דווחים של כוחותינו שמצפון לחוה הסינית. ה-גד" זה היה, אגב, ה-גד" של אמיר יפה, גד" סדיר של קורס מט"קים מ-בסל"ש, עם טנקי שוט.

בסביבות 1200 הוא דווח שהוא קצר בתחמושת. נראה גם שהעבודה בכוון צפון הסתיימה. גד" של חס" 14 החליף אותם עם פטונים ו-אמ. 60. היינו צריכים לחבור איתו. אגב, נביקשתי אישור (גם ה-סמג"ד שלנו הגיע לשם וביקשתי גם ממנו) לחזור חזרה. האישור לא ניתן. שינינו עמדות מצפון למזרח בהתאם לידיעות שה-חי"ר שב"מיסורי" וב"מכשיר" מתחיל לברוח, וגם טנקים. תפסנו עמדות לאורך "לכסיקון" ומזרחה. קצת קודם קרא לי מג"ד השוטים שדווח מ"מצמד" שטנקים יורים עליכם מאזור הצומת. שלחתי לשם את מח" 1 עם מכלים.

הוא טען שהוא לא זיהה כלום. הוא עמד ממש ליד התדר. אמרתי לו לשבור מזרחה ולהכנס על הציר, שם היו פגיעות והתרוצצו טילים. הוא נגש לשם. טנק אחד שלו שנשאר בחיפוי עלה על שד"מ שלנו. הוא פרש זחל. הצוות נטש אותו. בצומת הוא עמד קצת וחזר אלי יחד עם ה-סמג"ד.

ש. היו טנקי אויב שם?

ת. כנראה שלא, רק חי"ר שלהם שירה טילים. היה שם גם מח"ט 14 שתדרך אותו בדיוק, הוא חזר אלי, וכשהחליף עמדות עם יח"מ-חס" 14 הוא הצטרף אלי. היינו פרוסים לאורך הכביש וה-סמג"ד היה דרומי ימני ביותר. ירינו, אבל טנקים לא השמדנו. ירינו גם על חי"ר. כל הזמן לחצנו על ה-סמג"ד להתפנות חזרה ל-גד". בצהריים הוא הודיע לי לנוע ל"מצמד". חזרנו עם ה-סמג"ד לתדר, ושם התכווננו לצלוח.

ש. לגבי האש שיריתם לפנה"צ על המצרים הבורחים יש לך הערכה במה פגעתם?

ת. השמדנו 8-10 טנקים, ו-נגמ"שים ומשאיות. כלי רכב השמדנו כ-20. אבל זה לא בטוח. כי הדווחים הלכו ישר ל-מג"ד. בכלל היה שם נוהל קשה מיוחד.

עוֹתֵק מִסֵּף... מֵתוֹךְ... עוֹחֵקִים

ש. עם ה-יח' שליךך היה לך תאום?
 ת. הכל דרך ה-מג"ד. לא פניתי אליהם בכלל. הם התלוננו שאנו מפריעים להם לירות וכו'.
 היו לי גם התקלויות עם ה-מ"פים שלהם בקשר. אמרתי ל-מג"ד שאני רוצה לעבוד איתו, ושהם יפסיקו לבלבל את המוח. אבל עם ה-מג"ד, אמיר יפה, היה לי תאום מלא.
 5-6 שעות אח"כ נענו עם ה-סמג"ד ל"מצמד" זה היה כבר ערב. שאלתי את ה-סמג"ד מה קורה והוא אמר שטנקים לא יעברו היום בכלל. זה היה 1500-1600. הוטלה עלינו משימה לאבטח את הפתחים בתדר. יש שם סוללות מדרום צפון מזרח ויש שם 4 פתחים היינו צריכים לאבטח ולשמור על החדר מהתקפה. הוא אמר שצפויות התקפות טנקים ו-חי"ר. פיזרנו שני טנקים בכל פתחה, כאשר בינתים סיפחנו לעצמנו שני פטונים ו-אמ-60 שגררו דוברות. שלושם היו קצינים, ועד היום הם אצלינו ב-גד'. הם אמרו לי שאין להם מה לעשות וכו', ביקשתי אישור מה-סמג"ד וצרפנו אותם אלינו.
 עברנו איתם את התעלה והיינו 11 טנקים ב-פל'. בלילה נתנו להם משימה לשמור על הפתחה הצפונית ואנו תפסנו את הפתחות המזרחיות. בלילה אמרתי ל-סמג"ד שאני קצר בדלק ותחמושת. הוא סידר מיכלית ותדלקנו. תחמושת גם כן הגיעה בלילה אבל הצטרכנו לתחמש בבוקר. הלילה עבר בשקט, למרות שירדה ארט' צפופה. עשיתי סיור באותו לילה עם ה-סמח"ט של הצנחנים שהראה לי את הפתחות ונחן לי תדריך. בבוקר ה-18.10 החלטנו לתחמש את הטנקים. הגיע בחור עם זלדה, הסביר לי היכן הפגזים, והספקנו לתחמש רק 2-3 טנקים כשאמרו לי ש-ס.מ. ה-אוג' קורא לי. כל הזמן הייתי בתאום עם ה-סמג"ד שכל הזמן עדכן אותי לגבי הצליחה. בינתים הגיעו המון כוחות, אני חושב ש-אוג' שלמה. כל "עכביש" היה מלא ועמוס בכלי רכב. ה-סמג"ד אמר לי שנצטרך להסתנן אם נרצה לעבור. נגשתי ל-ס.מ. ה-אוג', ג'קי אבן, שאמר לי שאני בעדיפות ראשונה לצליחה כי ה-גד' נשאר עם מעט טנקים וה-מג"ד צריך אותנו. הוא אמר שאני עם ה-סמג"ד נעבור ראשונים, ויחדרכו אותנו במקום. וכך היה. בערך ב-0600 עברנו על גשר דוברות כשקצבו המערבי היה עם ה-טד"ח שלנו. המעבר היה בלי בעיות. אל"מ אחד מצנחנים או הנדסה תדרך טנק טנק איך לעבור. אנחנו כל היום לחצנו לעבור ל-גד' שלנו, ומהכוון הנגדי לחצו שנשאר שם. וכל הזמן בקשר אמרו "קבל מ-21, קבל מ-20, קבל מ-10 שלך אתם עוברים" וכו' ומיד אח"כ היו עוצרים את ה-סמג"ד ממש בגוף אנשים כמו מ.ה-אוג' ס.מ. ה-אוג' וכו', ולא רצו לחת לעבור. כל הזמן אמרו לחזור, להצטרף, לחבור, ואחה"צ כבר הייתי מבולבל לגמרי. כל הזמן בקשר אמרו "הוראה מפורשת של 21 שלי" וברשת שמעתי ש-20 שלנו דיבר עם 20 השני ועם מ.ה-אוג', וכו' וכו'. אבל בבוקר כבר צלחנו.
 ה-סמג"ד. הסיפור מתחיל עוד בלילה, 16.10. יצאנו אחרי ההתמלאות ונסענו עד "כספני"-55. שם ה-מג"ד אמר לי שעלינו להוביל את כל השדרה עם החספוקת של הכח שהיה מהצד השני. בנוסף לזה ידעתי שמצטרף אלינו כח צנחנים עם תול"רים, נגמ"שים, זחל"מים ומיכליות, עמי, פל' ו', ודומני שגם ה-סמח"ט על טנק ה-קש"א הובילו בראש השדרה. אני המחנתי עם פל' זו שהשדרה תעבור והיינו

עוחק מס'...מחוך...עוחקים

צריכים לעבור בסוף. אמרתי לאמנון שישים בסוף בחור שאפשר לסמוך עליו שיוכל לרווח לנו לגבי תנועת השדרה. חיכינו שכל הסור יעבור, נכנסנו בסופי ונענו.

דומני שאז עברנו לעבוד על רשת הצליחה. שמעתי ברשת שמיכלית נתקעה והלך לה ההגה ויש שם פקק. רצתי עם טנק מה-פל' של אמנון קדימה וחיפשתי אותה בשטח כדי לגרור אותה. מצאנו אותה, אבל ראינו ש-נגמ"ש גורר אותה. בינתים ה-סמח"ט וה-מג"ד אמרו לי שצריך להוריד מיד משאית חדשה במקום זה, וה-קמ"ג שולח אותה מ"עכביש"-55 עד "כספי"-55, ושחזור לפגוש אותה. ב"כספי"-55 כל הזמן ירדה ארט' לא מדויקת. מאחורינו היתה סוללת תותחים והם ניסו להטריד אותה. פחדתי שאם יפול פגז על המיכלית הכל אבוד. לכן הזדרזנו כדי להכניסה מהר לציר. זה היה ציר עפר עוקף מ"כספי"-55 קרוב לשעה. לבסוף בא נגמ"ש ה-קמ"ג עם המיכלית ונסענו שני טנקים, המיכלית וה-נגמ"ש. אורי (ה-קמ"ג) שאל אם אני בטוח בדרך. אמרתי שאין בעיה, הקוליס ברורים, ושלא ידאג. ראיתי שהטנקים דוהרים והמיכלית לא זזה. רחמנו אותה עם שני כבלים ל-נגמ"ש כדי שלא תקרע וגררנו אותה עד "לקקן". שם כבר לא מצאתי את שצרח ה-גד'. אמנם היה לי קשה עם ה-גד'. ראיתי שם את ק.חימוש שלנו שטיפל ב-זחל"מ שנתקע ועוד שני טנקים. אח"כ נודע לי ששם של פל' ח'. אמרתי לו לגמור את הטיפול ורצתי לגשר להספיק להכניס את המיכלית. נענו עד צומת "נחלה". עמי תדרך אותי איך להכנס ומאיזה מעבר לעבור. בקשר שמעתי שהוא כבר מתחיל לעבור. זה היה דמודומים, בערך 0530 כשהגעתי ל"לקקן" והתחלתי לנוע. בצומת "נחלה" השתהינו, היה שם פקק ועמדו כלי רכב רבים. מאחורי ראיתי את הדוברות הגדולות. אמרתי ל-"זלצר" לרוץ קדימה כי אחרת לא נצליח לעבור. התנועה שלנו היתה עם הדוברות. עקפנו אותן, משכנו שתי מיכליות סולר (מצאתי עוד אחת בדרך) ונענו במהירות לגשר. כשהגעתי עוד היה שקט בגשר שאלתי את ה-סמח"ט מהיכן לעבור. הוא שאל מה הבאתי. אמרתי לו שהבאתי את מיכליות הסולר וצריך להעביר אותן. הוא אמר לי להכנס למעבר הצפוני. נסעתי לכוון המעבר. בא אלי סא"ל טל ואמר לי להודיע ל-20 או ל-21 שיקבל מ-42 שאני צריך לעבור ת"פ 14 ולאבטח את האזור כי יש ידיעות שהם מתקדמים דרום מערבה מ"אמיר" ומנסים לסגור את ראש הגשר. אמרתי לו "אתה לא יכול להורות לי למי לעבור. תאם עם ה-מח"ט וה-מג"ד שלי".

הוא ירד מהטנק והמשכתי לנסוע. הבלחתי להעביר מיכלית אחת לפני, המיכלית השנייה נשארה בחוף. באותו רגע החלה ארט', בעיקר על הצד השני. הבנתי שעלול להיות טיווח גם עלינו ואמרתי לאמנון שינסה להתפרס יותר בצד ואני ובדוק מה האפשרות לעבור. עמי צעק לי בקשר "אם לא העברו עכשיו יקח זמן רב עד שנפגש. תתאמצו לעבור". אמרתי לו שזה מוכרח ללכת דרך 20, כי 42 ו-41 חוסמים את דמעבר. כשניסיתי להתקדם נעמד לפני הטנק שלא אריק והראה לי לעמוד בצד. יותר לא הצלחתי להתקשר עם ה-סמח"ט למרות שקראתי לו בכל הרשתות. ארט' ירדה לתוך הגשר. ראיתי שהטנקים עלולים להפגע ניסיתי לאתר את אמנון. נראה לי שהוא מוציא אותם יותר קרוב

עותק מס'...מתוך...עותקים

לסוללות. ראיתי שהטנק שלי החכסה באבק והטען קשר שלי אמר שהוא נפצע באצבע. לא היו רסיסים מהפגיעה. כל הזמן ניהלתי מו"מ בקשר עם 20 ועם 21 שידברו עם 42 מה הולך ברשת. כי הם אמרו לי לא להצטרף ל-14 והם אמרו כן להכנס. בנוסף אמרתי להם שאין לי את התדירים. לאמנון אמרתי שלא יזוז בלי פקודה. בינתיים צ'יץ עלה על הטנק שלו. אמרתי לו "אין ברירה, לך". הוריתי לו לצאת ולרוץ צפונה ל"טרוק" או "שיק".

ש. מדוע נכנסת? הרי לא קבלת הוראה ישירה.

ת. לבסוף ה-מח"ט אמר לי שאין ברירה ונצטרך להשאר שם. אני עוד אמרתי לו שלדעתי עמי עבר עם מעט מדי כלים וזקוק לתגבורת. הוא אמר שאין ברירה וזו ההוראה.

אמנון יצא מהגשר. אני עוד נשארתי קצת לידו. הדוברות החלו להדלק וגם טנקים שגררו אותם.

היציאה מהגשר כבר לא הייתה נוחה. הייתה יציאה צרה. לא ראיתי טעם להחרוץ בין הדוברות

השרופות. חבשנו את הטען קשר. הוא דווח בינתיים שהקשר פנים בטנק הלך. זכרתי שבחוץ ליד

"נחלה" עמד טנק פגוע בגלגל מניע ונראה ריק. החלטתי שבצעקות נכוון את הנצב לשם ונחליף

קופסת ק.פ. יצאנו והזלפנו קופסה. פינינו את הטען קשר לתחנת פינוי של הצנחנים ב"לקקן".

מצאתי בינתיים סכנאי צריח והעליתי אותו כטען קשר עד שנמצא מישוהו. בדיוק אז בא אלי אמנון

רשף ואמר שהם מתחילים להתקדם מ"אמיר" דרום מערבה וצריך לחסום אותם עם כל מה שיש לי.

אמרתי לו שיש לי פה טנק וחצי. אז הגיעו שני הטנקים ראיתי שמטפלים בהם. לאחד מהם הייתה

נזילת דלק והשני היה כשיר. אמרתי לו לעלות על הרשת של פל"ז. לי אמנון נתן את הרשת של

ה-חט", ועבדנו בתדר ה-חט". רצנו עד צומת "נחלה", ונכנסנו לאזור הסוללות. ראיתי שם טנקים

של 14 עומדים ויורים. ירו המון פגזים ומטרות לא זיהיתי. התחברת עם אמנון עמיקם?

ת. אוד לא. עמדתי בצומת "נחלה" וראיתי את אזור הגשר חוסף ארט" קשה ודוברות נדלקות, אבל

באזור החוה והתעלות לא זיהינו מטרות טנקים. עמדתי ליד הסוללה עם הטנק השני. לא זיהינו כלום.

ש. ה-מח"ט היה שם?

ת. עמד לידי גם הוא לא ירה בשלב זה הוא קרא לי אליו. עמדתי לידו והוא הורה לי להצטרף

ל-פל"ש שלי שבאזור טרוק" למשוך אותם לאזור 199 ולהתקדם מזרחה ולראות מה קורה שם כי יתכן

שהם ינסו לפרוץ משם. לקחתי את הטנק שהיה איתי ורצתי איתו. בינתיים הגיע ה-מ"מ של אמנון

לצומת "נחלה". הוא סיפר ל-מח"ט 14 שהוביאו אותו אחורה לאבטח. הוא לא בדיוק הבין מה קורה.

מח"ט 14 צעק עליו ואמר לי לקחת אותו איתי. תוך כדי נסיעה הוא דווח לי שעלה לו טנק על

מוקש ולפי הזכור לו כל הצוות חי. רצנו דרך "מצמד" עלינו על "טרטור" ותכננו לכוון 199.

למעשה יצאתי שם ועוד אחד שלו ואני שהייתי ימני ביותר. הכנסתי אותו לעמדות, אמרתי לו שאיני

מזהה אבל יש לי ידיעות שטנקים מתקדמים. אני המשכתי להתקדם. ב-1800 זיהינו שני טנקים בברור.

מה שאמנון עמיקם אמר זה לא מדויק כי באזור "טרטור" בצומת הגיעו שני טנקים לתעלת המים,

עוֹתָק מִטְּ...מֵתוֹךְ...עוֹתָקִים

וכנראה שירו על "מצמד". השמדנו את שניהם. אחד נפגע, הצוות יצא, ירינו כבש נוסף והוא לא נדלק, השני נדלק, על הטנק שלישי ירינו אבל לא יכולתי לצפות פגיעה בגלל האבק. התותחן שלי טוען שהוא ראה רשף. אחרי היריה הטנק הזה לא זז. המשענו לעמוד שם תוך החלפת עמדות, הוא הורה לי כמה פעמים לעבור לתדר של גד"אחר. אבל לא ידעתי את התדר, וכל הזמן היו צעקות, לבסוף אמרתי ל-מח"ט שאין לי לוח תדרים, איני יכול לעבוד כך, ואם הוא רוצה שידבר איתי ישירות כי יש לי את התדר שלו. הוא הורה לי ללחוץ מזרחה. התחלנו להתקדם. הוריתי למכלס"ט שעמד לידי לשפר קדימה בזהירות כי ראיתי הרבה חי"ר. שאלתי את אמנון למקומו, אבל לא יכולתי לזהות אותו. אמרתי לו לנסות לשפר עמדות לכוון אמיר. הוא עמד כ-ק"מ צפונה ל-199. כשהתקדמנו גילינו הרבה אנשי חי"ר. איני חושב שזו היתה נסיגה שלהם כי זיהינו שהם ממתקנים משהו על הסוללה שאחרי הכביש מסווח 1000 ואולי פחות. התותחן שלי זיהה 3 דפניות, הוריתי לו לירות בהם.

יותר מאוחר כ-באתי לשם ראיתי שם מזודות של טילים הרוסות. גם אז כבר חשדתי שאלו טילים. מח"ט 14 שאל שוב מדוע אינני מתקדם. עניתי לו שלדעתי אי אפשר להתקדם אבל אני מחסל מטרות קרובות לציר. ניהלנו שם קרוב ל- $\frac{1}{2}$ שעה נוספת אש נגד חי"ר. הטווחים היו 800-1000. ירינו בתותחים ובמקלעים. אז כבר היה לי מקלע נ"מ שגם בו השתמשנו. ירינו גם על נגמ"ש אחד ועל כל מטרה שנראתה. יותר מאוחר מח"ט 14 שאל מה קורה. אמרתי לו שהם לא חוקפים אבל יש שם חי"ר שמסתובב. הוא אמר לי להשאיר את "זלצר" במקום ולגשת אליו. חתכתי ישר דרך השטח והגעתי אליו. הוא היה בין "טרטור" ל"נחלה" עם הטנק והנגמ"ש שלו. הוא שאל שוב מה הענינים. אמרתי לו שלדעתי אין שם טנקים אבל יש הרבה תדר שצריך לנקות אותו כי הם מפעילים טילים. שכחתי לציין שכל הזמן ירו עלינו טילים. הם לא פגעו, וכנראה שירי התותחים המם אותם.

ש. היו לך עמדות טובות?

ת. לי אישית כן. על 3 הטנקים שהיו מאחורי לא כווננו טילים, אבל כלפי מזרחי הם עמדו בעמדות אש. אמרתי לו שזה הזמן שאחזור ל-גד"א שלי, כי מאווחים שקלסתי המצב שם לא טוב. זה היה בערך ב-1330. הוא הסכים והורה לי לחזור לגשר. חזרתי ל"לקקן", אספתי את 19 שלנו ואח הטנק הנוסף שעמד שם ואמרתי להם לנוע אחרי לגשר. כל הזמן ניסיתי להתקשר עם אמנון. נכנסתי לרשת ה-פל"שלו. הוא אמר שהוא נע לכוון הגשר עם הכח. בערך ב-1600 נפגשנו בגשר. באותה שעה היה שקט שם. לא ירדה ארט", העבירו זחל"מים בצורה מסודרת. ספמ.ה-אוג" היה שם. כשבאתי הוא אמר לי שטנקים לא עוברים, ואני אשאר כ-פל"אבטחה על הגשר. הסברתי לו שה-גד"א נשאר עם 5 טנקים ואינני חושב שזה מוצדק. הוא ענה שכל זמן שאין פל"א אחרת אני אשאר שם. גם סמח"ט הצנחנים שהיה שם אמר שהוא רוצה שאשאר. עודכנתי מה קורה, וקיבלתי פקודה להכנס לקראת לילה לפתחים. תדרכתי את אמנון בנושא. אמרתי לו שיעדכן אותי מה קוהה אצלו, וסיפרתי לו

עוֹתָק מִסֵּף...מִחוּךְ...עוֹתָקִים

שמצאתי את הצוות שלו שעלה על המוקש, הטען קשר אצלי ו-3 האחרים העליתי על זחל החימוש. את סכנאי הצריח שסיפחתי שחררתי. התארגנו שם, בינתים בא ה-רמ"ט עם קומנדקר. אמרתי לו שאני צריך דלק ותחמושת. לי בטנק נותרו 10 או 11 פגזים. הוא הבטיח שישתדל להביא. בינתים הלכתי ל-ס.מ.ה-אוג' ואמרתי לו שאני מוכרח אספ' לטנקים. הוא אמר "רוץ" ל"לקקן" ותביא מה שאתה רוצה". שלחתי משאית של הצנחנים לצומת "נחלה", זכרתי שהיו שם כמה טנקים פגזעים, ושלחתי אותה להביא תחמושת. הם הביאו תחמושת ומלאנו תחמושת לי ולטנק מ-פל' ח'.

הבטיחו לי שיביאו בלילה תחמושת. ב-1800 קיבלנו מיכלית דלק. המילוי היה קשה, כי המיכלית עבדה בגראביטציה, ולא היה מקום גבוה להעמיד אותה. איכשהו אילתרנו את זה. תוך כדי החדלוק החלה ארט'. החדלוק המשיך, אבל נזהרנו שהמיכלית לא חדלק ותתפוצץ עלינו. הם כנראה טווחו את הגשר כך שזה נפל 100 מ' מאיתנו. יותר מאוחר אמרתי לאמנון שימשיך לחדלק כי אני חוזר לטנק שלי. הוא דווח לי ב-2030 או 2100 שכל הטנקים שלו מחודלקים. אמרתי לו שמה לעשות בלילה ודאי לא יהיה לנו, אבל נוכל לשמש מקלט טוב לצנחנים, ולכן אם מתחילה ארט' שיכניס אלפנו כמה שיותר. בסביבות 2400 נרדמתי. קיבלנו הפגזה רצופה כל הלילה. לקראת בוקר, בסביבות 0300, התעוררתי וראיתי שכל הגשר עמוס טנקים. הבנתי שאם ארצה לעבור אז רק בהסתננות. הייתי בקשר עם סמח"ט הצנחנים ובקשתי שיבדוק עם 41 את אפשרות המעבר, ומי מחליף אותנו, ושיתן לי אישור לבסוף ג'קי עלה על הרשת ואמר לי שיש בסוללה תחמושת בשבילי, שאתחמש, והוא יאפשר לי לעבור. אז התחלנו להתרוצץ ולחפש תחמושת ולעבור. בינתים מה שהפריע לי זה שכל הציר של "עכביש" "לכסיקון" ו"נחלה" היה עמוס כלי רכב רכים שעמדו על הציר כשטנקים עקפו אותם מהצדדים וירדה עליהם ארט'. עוד אמרתי לחברה שלי שעוד מעט הכל יבער. ובאמת כך היה. כעבור 10 דקות הם החלו לטווח את הכביש. מי שהצליח לברוח ברח, אבל הרבה רכב נפגע. כשהחלה לרדת ה-ארט' נכנסנו חזרה לחדר, ובקשר ג'קי אמר לי "חכנים את כל הכח שלך, פתחתי רווח". אמרתי לאמנון לרוץ פנימה עם כל התחמושת שיש לו ושיכניס גם את 3 הכלים שהיו איתנו בלילה, ונכנסנו. המעבר היה יותר מסוגר. היה שם אל"מ שתדרך כל אחד. אני עוד זוכר שהוא עשה לי צרות ולא הסכים ל-ק. החימוש שלנו לעבור כי הוא אמר שבך טנקים עוברים. לבסוף הוא הסכים.

ש. מה התדרוך שהוא נתן?

ת. הוא אמר לנסוע ישר בלי למשוך בהגה, ואת הקטע האחרון, עם ה-סג"ש לעבור בזהירות ב"לאו" כל הזמן. לעבור טנק אחרי טנק ולא בבת אחת. וכשהטנק האחרון עובר לעבור גם אני. וכך זה היה. עברנו לאט. ארט' החלה לרדת, ולא היה שום דבר מיוחד. גם ק. חימוש עבר. לבגבי הצוות הזה הוא דווח לי שהם ירדו בזמן ה-ארט' מהזחלים ונעלמו.

ש. איזה צוות?

ת. הצוות שנפגע ו-ק. חימוש לקח אותם. 3 אנשי צוותם הם נמצאו הרבה יותר מאוחר לאחור

עוהק מס... מחוך... עוהקים

שכמה זמן נחשבו אצלנו כנעדרים.

עברנו והסתדרנו בחדרה ליד המחנות הראשונים. את ה-גד לא מצאנו. בקשר היה לי גם את עמי וגם את נחב, שאלתי אותם היכן הם והם אמרו לי "תכנס בשער הימני, תפנה ימינה ואח"כ שמאלה". עמדתי על הכביש ולא ראיחי שום שער עד שלבסוף עמי הבין היכן אני ואמר לי "תכנס למחנה, תגיע למגדל המים ותפנה שמאלה ואז תגיע לגשר המחוקה שם אני עומד". חלק מה-פל היינו צריכים לשוב אחורנית כדי להכנס למחנה. וכך התחברנו עם ה-גד.

ש. באיזה מידה הצליחה נשחה לפי חרגולות ונוהלים שהכרת מקודם?

ת. קבוצת הפקודות המקדימה לא היחה מלאה. התכנון היה צליחה על גשר הגלילים. לא היה צריך לעשות טבלת הישטים. כששאלתי את עמי מה עם טבלת הישטים הוא אמר "עשה סדר תנועה מדויק, אבל התנועה תהיה רצופה" ואמנם עשינו סדר תנועה היכן עובר כל אחד על הגשר מבחינת מיקומו בשירה. עשינו אח זה עוד בערב ה-10.15. למחרת לא היחה שום פקודה לגבי הצליחה וגם עמי לא ידע איך הוא עובר. ידענו שאנו מובילים שירה לראש הגשר, אבל לא ידענו על מה ואיך נעבור. כשעמי הגיע ל-"מצמד" שמעתי שהוא מתדרך בקשר כלי אחרי כלי מהטנקים שלידו איזה מעבר לנסוע, היכן לעבור, וכמה עוברים על כל דוברה, ואיך לעבור ו-כו'. תדרוך מוקדם לא נעשה אבל הוא נתן להם את זה בקשר. ושמעתי את זה. נדמה לי שיונה בעצמו צעק על ה-זחל"מים ברשת ה-גד לא לעלות יותר מדי. לסיכום, הצליחה היחה די חפוזת וההוראות באותו שלב היו שונות ובקשר לכל כלי וכלי.

ש. למה לדוברות יצא לך לחרגל בעבר?

ת. עברנו אימוני צליחה בצאלים אבל לא על דוברות כאלה אלא על אחרים. בצליחה עברתי אני על גשר הדוברות לא על הדוברות עצמן.

רס"נ צדעון שיפוני מ"פ מפקדה: בתאריך 17.10.73 היינו בעכביש 52 אחרי שהגדוד יצא בלילה הקודם. הקמנו לפני הוראה ששירה חטיבתית והמתנו עד ה-10.17. אחה"צ אז קיבלנו הוראה לנוע עם כל השירה לכיוון לקקן. תוך מגמה לעבור את הגשר מיד. בשירה היה תחמושת, סולר, בנזין ומזון. היו שם, מבחינת קצינים 25 סרן טל, סרן וילי שהיה "דקל" אחראי על התחמושת, מ"פ מיפקדה של גד" 3, רסן גיל, והיה רסן טלע שהוא קצין שליטה, סרן אבטלוס קצין שליטה, ועוד 3 סגנים שהיו בחבורת השליטה. בצוות שלי היה הנהג צברי מרחובות, הקשר היה רב"ס דניאל נוימן ז"ל, רץ שלי-דב שטרייזר ורס"ג גדי חובר. התחלנו לנוע אחה"צ ומיד החלה הפגזה שהפגזים רודפים אחרינו. לא היו פגיעות. הגענו ללקקן בתנועה על עכביש, קצת לפני החוץ. ישבנו שם במחפרות לצידי הרכב תוך כדי הפגזה. למזלנו הפגזים נפלו לקרקע הסובענית ולא היו רסיסים. הפגיעות היו קרובות. בחלק הראשון של הלילה הבחנו באורות באגם המר (עכשיו אני מניח שזה אורות האניות התקועות). התקרבו אלינו שני טנקים או נגמ"שים שלנו שהפעילו זרקורים והתחילו להרביץ עלינו. עד עכשיו איני יודע מי הם היו. הם דפקו כמה צורות ונפצעו 2 נהגים קל. משום מה הפסיקו לירות, ירדו והתנצלו.

עוחק מס... מחוך... עוחקים

הפצוע שלנו (מהגדוד) פונה ועוד לא חזר עד היום. ישבנו לא על הרכב אלא בצד, לפי הוראה, מחשש החלקחות או התפוצצות במקרה של פגיעה, ברכב בלילה עברו טנקים אל הגשר ובגללם עיכבו אותנו בצד.

במשך הלילה שלחנו 2 מיכליות לתדלק והן נכנסו עד לתדר ותדלקו כלים שלנו. אם אינני טועה הם תדלקו את פלוגת זלצר שלנו. הכל חחת הפגז - ואיש לא נפגע.

בשחר ה-18.11.73 קיבלנו הוראה לעבור, נכנסנו לתדר התנועה היתה שקטה, עד שנכנסנו לתדר והופגזנו. עלינו על התמסחים חלק עבר ומיד החלו משאיות לשקוע בצד המערבי של החעלה. המשאיות היו לילנדים שזוקעים מצד בחול. אני עליתי על התמסח השני כשלפני 2 משאיות סולר. כשהגענו לצד המערבי לפנינו שתי משאיות תקועות בחול והטרקטורים לא יכולים לחלץ אותן. הוזהרנו שאם גם אנו נצד נשקע והכל ייסתם ואמרו לנו לחזור לגדה המזרחית.

ש. אחם הייתם השויה המינהלית הראשונה שצלה?

ת. כן. לפנינו הדלק והחמושת בתוך זחל"מים ונגמ"שים. אם כן, חזרנו על התמסח לצד המזרחי ירדנו, ונכנסנו להדר. ניסיחי לקבל רשות לעבור על הגשר הקבוע, ישר היה סא"ל צעיר ילא הרשה ואמר שנשקע, וקודם נראה איך יחלצו את המשאיות החקועות. התחילה הפגזה נוראה. שני צנחנים שדיברתי אתם רגע קודם נהרגו. שמעתי בקשר ש"11" ו-"12" שלנו מדברים על חוסר בסולר. אמרתי לעצמי: זה לא עסק. כאן איך סיכוי להישאר בחיים ושם מחכים לדלק ומוכרחים לעבור. באותו רגע הגשר היה ריק. רצתי לסא"ל צעיר ואמרתי לו ששם צריכים סולר ומוכרחים להביא. ענה: טוב, תעבור, ונראה מה יהיה בצד שני.

עברנו ובצד שני היה נחמד מאוד, ממש אשקט. אמר שאלו אותי בקשר איפה אני נמצא וענית. בשדרות רוטשילד.

אמרו לי. טוב, הגיע עד סוף השדרה, תפנה שמאלה ותמצא אותנו. כך עשיחם. כל השויה החטיבתית עברה אותי.

נחנו ואכלנו כחצי שעה. היתה הפגזה ונכנסנו לשוחות שהיו במקור. שמעתי בקשר שהגדוד יגיע לשדה החעופה, אל הגדוד. אבל לפני שהגענו לשדה החעופה, קיבלנו הפגזת תופת. שם פגשתי את הרופא קצין החימוש ופלוגת החרמש שלנו. הם סיפרו לי שיונה (מ"פ החרמ"ש) נפצע, וגם פרסי קצין החימוש.

נכנסנו לבונקרים עד גמר ההפגזה. הגענו לשדה החעופה בשלוש ומצאנו את הגדוד עם המג"ד (הסמג"ד נשאר בשטח) והטנקים היו ריקים לגמרי, כל המעייכים שהיו לנו לקחו וחסרו מעייכים. חוץ מזה לא חסר כלום. באותו זמן החרוצצתי להחיש התדלוק מחשש הפגזה. בינתיים ירד ההליקופטר שהמג"ד טפק אותו. שתי משאיות סולר לקחו לשטח לכלים שלנו שלא באו עוד. ונתתי לצוות מג"ד שיקחו להם אוכל (אני מניח שזה נועד לצוות סמג"ד שנשאר בשטח). הגדוד הלך ונשארנו לבד. היה עוד אור. חשבנו או לצאת מהגשר או לחזור למקור שלפני הגשר, בו היינו בחניה הראשונה, במגמה להיות קרובים לגשר.

ש. היו לכם כבר משאיות או מיכליות ריקות?

עוֹתָק מִסֵּפֶר...מִתּוֹךְ...עוֹתָקִים

ת. כן, הכל היה ריק, אחת לא יכלה לזוז ואחת חילצה ופרקו ממנה מעיכים, אך כבר לא היתה כשירה לנסיעה. השארנו אותה בשדה התעופה. הנהג והמלווה הצטרפו לקומנדר שלי.

לפני הלילה ניסינו לחגות את התעלה מזרחה אך כשראינו איזו הפגזה שם סובבנו את כל השיירה וחזרנו למחנה בו חדלקנו את הגדוד כי ראינו שיש שם מחפירות ותעלות. שם שהינו בלילה וגם בוקר. יצאנו לכוון הגשר. התנועה הייתה קשה והפגזות כל הזמן. עברנו, כל השיירה את הגשר בלי שום פגיעה. בחציה פגשו את הנהג של משאית שנתקעה ליד הגשר ביט קודם ואת עוזריו. לקחנו אותם בקומנדר. הגענו ללקקן ושם היה ריכוז עצום של רכב. יכלו לקטול את כולם. בא אלי הרמ"ט ואמר לי שראה כלי רכב תקינים בשטח. יצאנו לשטח באיזור לכסיקון ומצאנו את הרכב, אך כולו היה פגוע. בדרך תקפו מטוסים. חזרנו ללקקן השיירה לחזור מלאים לצד המערבי. אך לא אישרו לנו לעבור. הסמח"ט היה ממונה על העניין הזה והבטיח שעעביר אותנו "חלק" אך הגשר נשבר כמה פעמים ולא נחנו לנו לעבור. חיכינו בערך עד שלוש וחצי אחה"צ. אז הפגזים התקרבו ותפסנו מחסות. הקשר רב"ט נוימן ז"ל נהרג, וכל היתר נפצעו מאנשי הקומנדר חוץ ממני וטובלי. פינינו הפצועים, אז הסמח"ט הורה לארגן השיירה ולנוע. השעה הייתה חמש בערך. בגלל ההפגזות השיירה נותקה באמצע. "25" הצליח לעבור עם חלק מהשיירה והרוב של השיירה, אתי, לא הצליח לעבור, שלחתי ג'יפ ועליו סרן אביהלום ורס"נ גיל לבדוק מה התקלה, והם תפסו את הרגלים ועברו לצד השני מבלי למלא את תפקידם בסדר. שלישי ביותר, לדעתי. נשארתי קצין יחיד עם כל השיירה. החלטתי להעביר אותה ויהי מה. אנשי הגשר גם תפסו מחסות. אמרתי להם: אם העסק לא יזוז כולם ימותו. חילצנו השיירה וכולם עברו לצד השני בלי נפגעים ופגיעות. עברנו על גשר הדוברות. משאית אחת נתקעה בגלל מנוע ובלילה ספגה פגז. בצד שני היכה לנו הקמ"נ החטיבתי (רס"נ אורי זכאי) להוביל אותנו לסמח"ט למקום בו חיכו לנו. השעה הייתה אחת בבוקר, 20.11.73. אז העברנו תחמושת לשתי פלוגות הזחלמים "סוללה" ו"יומרה" שיביאו תחמושת ~~מאחורי~~ ודלק לטנקים שהיו רחוקים יותר. כל הזמן הפגזות.

מצאנו בונקר ותפסנו מחסה. הייתי די המום מזה שאנשי נפצעו.

קיבלנו פקודה מהסמח"ט להחקדם לציר חבית ובשלוש בבוקר הגענו לציר חבית ואז קיבלתי הוראה מ-"11" שלנו שעם שחר אהיה עם השיירה בצומת "סקרנות" "חבית" ומשם יקח אותי. לקחתי מן השיירה החטיבתית מה שהייתי צריך לגדוד - סולר בנזין וכו'. והגעתי לצומת עם אור ראשון ומיד קיבלנו קטיושות. ייתכן ששמעו המצרים את ההכניח. אגב, שכשבאנו לשם תפסו בעמדות לא מטוהרות חיילים מצרים עם מכשירי קשר (שייתכן שהם טיווחו. ההפגזה הייתה מצוינת להפליא. לקחתי מיד לכיוון התעלה על ציר "סקרנות" (הערה שלי-???) לגבי ציר "סקרנות"). כי לא ידעתי לאן ה-סמג"ד ירצה לקחת אותי. האנשים נכנסו לתעלות והתקשרתי עם 11 שלי והזהרתי שלא יבוא חלילה לצומת המופגז, ענה לי לבוא ל"סקרנות" 46. חזרתי לשטח המוכה בריצה הגעתי לסמג"ד

עוֹתָק מִסֵּף...מִחוּךְ...עוֹתָקִים

שְׁחִיכָה עַל סְקָרְנוֹת וְשֵׁם תִּדְלָקְנוּ וְחִזְרָנוּ ל"חֲבִית" וְשֵׁם פִּגְשָׁנוּ אֶת הַשִּׁירָה הַחֲטִיבִיתִית. עַל "חֲבִית"
הַיֵּינוּ בְּלִילָה, שֵׁם הַתְּמֵלָאֲנוּ.

ש. מִמִּי הַתְּמֵלָאֲחֵם מֵהַשִּׁירָה הַחֲטִיבִיתִית?

ת. לַשִּׁירָה הַחֲטִיבִיתִית הִיָּה רִזְרֵבָה אֲבָל בְּאוֹתוֹ יוֹם אַחֲצֵ' הָאוּגְדָה, דַּחְפָּה. אִז הִגִּיעוּ שִׁירוֹת גְּדוּלוֹת
עַל צִיר "חֲבִית" וְכִבֵּר לֹא הַיֵּינוּ צְרִיכִים לַעֲבוֹר אֶת הַגֶּשֶׁר כְּדֵי לְקַבֵּל, אֵלֵא הָאוּגְדָה דַּחְפָּה בַּעֲצָמָה.

ב-21.11 שׁוֹב מִיֵּלָאֲנוּ אֶת הַגְּדוּד בִּשְׁטַח "וּדְאוֹת" "סְקָרְנוֹת" חוּךְ הַפְּגִזוֹת תְּמִידִיוֹת. ב-22.11 אוֹחוּ דְבַר.
הִקְמַחִי בְּסִיסֵם אֶךְ בַּחוּךְ בְּסִיסֵם טִילִים דַּפְקוּ הַמְצָרִים עִם שְׁטוֹחַ מִסְלוּל. לֹא הִיִּיתִי אִז שֵׁם כִּי יִשְׁכַּחִי עִם הַמַּח"ט.
הִיָּתָה הַפְּגִזָּה רְצוּפָה עַד לַמַּחֲרָת 23.11. אִם קוֹדֵם עֲשִׂינוּ פִּיזוֹר עֲצוּם שֶׁל הַכִּלִּים שֶׁלָּנוּ שְׁעֵמְדוּ מֵאוֹת מִטְרִים
מְכַלִּי אֶחָד לְשָׁנִי וְזֶה הַצִּיל. רַק מְכוּנִית אַחַת נִפְגְּעָה מִרְסִיסִים וְאִיבְדָה הַסוּלָר שֶׁלָּהּ.

ש. הָאֵם בִּימֵי הַקְּרִבּוֹת חוֹלְקָה פִּעַם אֲרוּחָה חֲמָה אִו שְׁתִּיה חֲמָה בְּאוֹפֶן מְרוֹכֵז?

ת. לֹא. זֶה לֹא נִיתֵן וְאִין זִמָּן. תְּאוֹרֵטִית זֶה נִיתֵן לְגִרּוֹר מִטְבַּח נִייד וְלַהֲכִיךְ תָּה חֵס, אֶךְ לֹא נִיתֵן
לְחַלֵּק אֶת זֶה לְחִיילִים כִּי זֶה יֵאָרִיךְ אֶת הַתְּדִלּוֹךְ בְּשַׁעָה נּוֹסֶפֶת. לְדַעֲתִי אֲסוּר לַעֲשׂוֹת אֶת הַדְּבַר הַזֶּה.

בְּשׁוֹט אוֹפֶן. כְּשֵׁשׁ סְכַנַּת הַפְּגִזוֹת אֲסוּר לַעֲכַב אֶת הַמִּילּוּי אֲפִילוּ לְדַקָּה אַחַת. אִם הִיָּה לָנוּ מִטְבַּח נִייד הִיָּה
עוֹד כְּלִי שִׁיעֲכַב לָנוּ אֶת הַתְּנוּעָה. הַהוֹרָאָה שֶׁלִּי הִיָּתָה שְׁשׁוּם אָדָם מִיּוֹתֵר לֹא יִהְיֶה בְּשַׁטַּח כְּדֵי לְהַקְטִיךְ אַחוּז
הַפְּצוּעִים. אֲגַב, אֲנִי עֲצָמִי נִסְעָתִי כֹל הַזִּמָּן בְּקוֹמֵנְדִקֵר וְלֹא בְּזַחֲלָ"מ אִו נְגַמ"ש, כִּי יִדַּעֲתִי שְׁאֵם אֲנִי מוֹבִיל
אַחֲרַי נִהְגִּי מִשְׁאִיוֹת הֵם לֹא יִלְכוּ אַחֲרַי כְּשֵׁאֲנִי נּוֹסַע מוּגֵן, וְאִין לִי הַצְּדָקָה מוֹסְרִית לְדַרוֹשׁ זֹאת מֵהֵם.

ש. הָאֵם לְאוֹר הַנִּיִּסְיוֹן בְּמַלְחֵכוּ הַחֲקָנִים לְדַלֵּק, תַּחֲמוּשֶׁת וְכוּ' הֵם סְבִיבִים?

ת. לֹא. צְרִיךְ הַרְבֵּה יוֹתֵר. הַמַּלְחָמָה תּוֹכְנָנָה בַּהֲנַחָה שֶׁהַשִּׁירוֹת הַמִּינְדְּלִיתוֹת כִּמְעַט בְּלַחִי פְּגִיעוֹת לְאַרְט'.

נּוֹכַחְנוּ שֶׁהַשִּׁירוֹת הַמִּינְהַלְתִּיוֹת פְּגִיעוֹת לַפְּחוֹת כִּמוּ הַלּוֹחֲמִים. כְּשֵׁאֲתֵם מִפְּסִיד מְכוּנָה אַתָּה מִפְּסִיד כֶּךָ וְכֶךָ פְּגִזִּים
וְכֶךָ וְכֶךָ דַּלֵּק. אִם יֵשׁ שְׁתֵּי מִשְׁאִיוֹת וְאַחַת נִדְפַקַת אִינֶךָ יִכּוֹל לְחַדְלַק גְּדוּד. אִם נִמְשִׁיךְ לְהַלְחֵם וְלַהּוֹבִיל
בְּכִלִּים רְכִבִים הַכְּמוּיוֹת לֹא מִסְפִּיקוֹת. כִּי יֵשׁ גַּם קְלָקוּלִים וְגַם פְּגִיעוֹת. אִם יִחַקְעוּ כְּלִיִּם יִתְכַּן שְׁחֲטִיבָה
שֶׁלָּמָה לֹא תוֹכֵל לְהַלְחֵם.

וְהַלְלִים נַחְקָעִים. אֲפִילוּ כְּשִׁמְנִסִּים לְגִרּוֹר. לִילָה אֶחָד הִיָּתָה לִי רַק מִשְׁאִיחַ אַחַת עִם גִּ'רִיקָנִים שֶׁל בְּנִזִּיךְ.
בְּלִילָה שֶׁל הַגֶּשֶׁר הִיָּה נִפְלָה לְעֵלָה. בְּקוֹשֵׁי חִילְצָתִי עִם נְגַמ"ש שְׁכַמְקָרָה עֵבֶר בְּדֶרֶךְ. אִם הִיָּתָה שׁוֹבֵרֵת אֲקַס
לֹא הִיָּה בְּנִזִּיךְ וְשׁוּם כְּלִי שֶׁל חֲרַמ"ש בַּחַט" 421. בְּמִזֵּל חִילְצָנוּ, אִו לּוֹא פְּגִזִּים הָיוּ פּוֹגְעִים בַּשִּׁירָה מֵה
הַיֵּינוּ מִבִּיאִים לְחֲטִיבָה?

תּוֹסֶפֶת שֶׁל רַט"נ שִׁפְנוֹנִי: כְּשֵׁנְעָתִי עִם הַדְּרָגִים הָרֵאשׁוֹנִים הַשְּׂאֲרָתִי אֶת כֹּל הַרְזִרְבוֹת שֶׁלִּי עִם סַגְנִי, סֶרֶךְ הַדְּרִי

(אוֹ אֲדִרִי) ב-18.11 הֵם קִיבְּלוּ הַפְּגִזוֹת שֶׁמֶהֵן נִהְרַג הַנְּהַג טר"ש עֵבֶבִי יַעֲקֹב ~~XXX~~ וְלִידוֹ

יִשָּׁב בַּחוּר מִחַט" 600 שְׁנִיסָה לְהַגִּיעַ לְחֲטִיבָה שֶׁל כְּרַמְפִּיסֵט, אִינְנוּ יוֹדְעִים אֶת שְׁמוֹ. זִיל שְׁנַסַּע מֵאַחוּרִיָּה

הַתְּדַרְדֵּר (הַנְּהַגִּים קִפְצוּ הַחוּצָה) נַחְקַע בְּמְכוּנִית הַנְּשִׂרְפָת וְעֵלָה גַם הוּא בְּאֵשׁ. כֶּן הָיוּ פְּצוּעִים בְּאוֹתָהּ הַפְּגִזָּה

בְּצִיר "עֵבֶבִישׁ"-פּוֹטוֹן".

עוֹתָק מִסְׁמַח...מַחוּךְ...עוֹחֵקִים

סרן נדב סער, קש"א: כשראיתי שיש מלחמה רשמי בעצמי לימ"ח שלי במחנה נתן (שלהסנקים בשדה חימן) נכנסתי לחימן ואמרתי לסמח"ט שאני רוצה מיד להיצמד לעמי כי יש לי שני קצינים שיטפלו בסוללה שלי. הסמח"ט אמר שהמצב בשליטה, והסדיר שולט במצב, עמי לפעלה, רץ למחנה נתן, הימ"ח שם היה מכולגן. מסקנה שלי - קש"א צריך להצתות מיד למג"ד אין לי מה לחפש בסוללה שלו כי מפעיל לאו דווקא יחידת אש אורגנית שלו אלא כל יחידה שנמצאת בשטח. קש"א צריך להצתות ישר למג"ד.

המג"ד עמי מורג: מה שנדב אומר נכון. חשוב מאוד שהקש"א יהיה כל הזמן ליד המג"ד. בשלב הראשון כשהגעתי לאיזור הברגה הקש"א מאד חסר לי. היינו בחניון ולא ראינו כלום. לא היו לנו אס.אל.אס. ולא אמצעי א"א לראיה ואם היה לי קש"א יכולתי להזמין תאורה וסיוע. ללא אלה אמנם היתה שם הרגשה מאד לא נעימה.

נדב סער: נעתי למטה עם רכב רך במדגרת גדוד החתם וזה הלך מהר. הגעתי לאיזור הברגה עם חשיכה ביום ראשון בערב. המח"ט היה כבר שם. יותר מאוחר קרא לי המס"ח ואמר לי: "יש משימה מיוחדת אהה מצטרף לעמי לפריצה למעוז הפירדן דרום "הזיון" כדי לחלץ את הנצורים שם. קיבלתי הדריך מהמס"ח והמח"ט.

תיכננתי את האש כיוון שהוכחב לנו ציר תנועה עם ירי לשני הצדדים. לא היו נתוני מודיעין. היתה הערכה אישית שלי, מהכרת השטח ומהכרת השטח המצרית, שיהיו לנו נ.ט. בצדדים ועלי לגלגל את האש לפני חוף תנועה. לפוע ולדלג יחידות אש והסכימו לזה. ודרשתי גם מסך אש לאחור כי הערכתי שיהיו לי שתי פריצות ציר פנימה והתחצה. זה היה פרויקט קשה. בשלב זה לא נוצר עוד קשר שלי עם עמי. הפקודה שלי היתה לעלות על טנק המס"ח ולנוע לעמי. לא היחה לי מפה אבל אמרו לי איפה עמי. יחידות אש אז של מילואים, יחידות ארטילריה, לא היו אז בגיזרה. דתומתים (?) שלנו לא אמינים ונעים לאט יותר מפטונים. מה שכך היה בגיזרה גדוד ארטילריה שנקרא מילו (?) שזה כנראה גדוד סדיר 402.

עליתי על טנק המס"ח, קיבלתי בינתיים מפה והתחלתי לעבוד על המפה להוציא לי נקודות מוצא ופחאזם הסנקים התחילו לנוע בלי לקחת אותי. קפצתי על טנק אחר והצטרפתי על טנק המס"ח כעבור 20 מ' מסתבר לי המצב קשר לא תקין, אין צידוד, תקלות במנוע, ירדתי מהטנק כי היה חבל לי על הזמן כי הערכתי שעמי יציג לי את התכנון שלו. היינו כבר מתורגלים יחד, מאימונים. עליתי על זחל"ם ונעתי בקושי כי היה חושך. לאחר כשני ק"מ קיבלתי פקודה באלחוט מקמב"ץ הארטילריה שהפרויקט בוטל ועלי לחזור. למחרת בבוקר נעתי עם הזחל"ם עד איזור הפטון הפגוע ועמי הזכיר אותו בתחילת דבריו, ועמי שלח לי טנק אחורה, עם סגן ברגר. כשעליתי שאלתי את ברגר איזה קשר יש לו לטנק. ענה שיש לו רק מקמ"ש אחד. פירקתי מקמ"ש שני עם פתיל מהזחל"ל שלי (מקלט עזרו עליתי וברגר מיתקן את זה). את הזחל"ם שלי שלחתי אחורה ונענו קדימה כ-800 מ' ונכנסנו לקרב הראשון.

קבלנו הפגזה, ואני כהרגלנו, הייתי 20-30 מ' מעמי, באחד מצדדיו. התקדמתי עוד קצת צפונה ומערבה לצפות וראינו טנקים בסווחים ארוכים. ביקשתי וקיבלתי אש (אני חושב שזה אותו ניילון של שלוש).

עוֹתָק מִסָּׁמֶת... מִתּוֹךְ... עוֹתָקִים

טיווחתי אותו לתוך חורשה שאיתרתי אותה עם משקפת ובה הבחנתי סנקי אויב במחפורות. הם דיילגו בעקבות האש שהונחתה עלינו. תוך כדי כך ירו ופגעו בטנקים שלנו.

עמי: האויב שנדב טיווח אמר היה מערבית לערוב 36 בתוך השטח טווח 4000. כשהאויב החל לצאת משם, יכולנו לדפוק אותם. הטנק שדפקתי אותו, ועליו סיפרתי הוא טנק שיצא משם, נע קצת בשטח פתוח, ואז השמדנו אותם.

לגבי סדרי העבודה שלי:

נדב: עקרונית, או שיש לי סוללה או גדוד ח"פ למשימה מיוחדת או שאני נכנס ומבקש יחידת אש, או שהמס"ח שהוא בהאזנה על רשת חטיבתית ועל רשת ארטילרית וכך עשה במקרה שאנו עוסקים בו. היתה זו החלטה נבונה. כל הקש"אים היו על רשת אחת וכך הקש"א נמצא ברשת ניהול אש חטיבתית וברשת בקרת אש שלו (לכל קש"א יש בקרת אש שיחידות האש נכנסות אליה, והוא לא מחליף רשת, פה המס"ח החליט החלטה

חכמה שריכזה את השליטה וכל הקש"א והמס"ח האזינו על רשת אחת כך שהיתה לנו תמונת קרב מלאה בקטעים הקטנים שלנו. נדמה לי שהמס"ח (עודד אמר לי שלרשותי יחידת אש מסוימת. האש הזו נכנסה. מה שקרה אחרי זה מבחינה ארטילרית באותו מקום היה שההפגזה נהייתה יותר צפופה בעיקר על פלוגה מצפון לי, כנראה פלוגת וילון. אמרתי לו לסגור מדפים ואמרתי לו איך לשבור כיוון כדי לצאת

מהטיווח אחורה, שמאלה 200 מ' והוא יצא מן הטיווח. אני עצמי לא נעתי כי הייתי מן ההפגזה ופפאום במקרה גילחי יציאות של קטיושה. צעקתי לסגור מדפים ושניה אחרי זה ירדו עלינו הפצצות על הטנק. הטנק שלי קפץ, נסענו אחורה, פתחנו מדפים וראינו שהפצצות והרסיסים נפלו על הטנקים. זה היה באיזור "הברגה", 20-30 השניות מאז היציאה ועד הגיעה הספיקו לנו לסגור מדפים ולהינצל.

שני טענתי שהפעלת נ.מ. שלנו צריכה להיות מרכזית לפי פקודה בלבד, הזהרתי את החברה שירי ב-0.3. על מטרות גבוהות רק גורם לכך שיהיו את החניון לפי הנותבים, חותכים אליו, ומיד יש הנחתה. אצלנו זה אמנם היה בשליטה של המג"ד או קצין תורן. תמיד היה קצין אחד ער ומפקד חניון.

עמי: הכוונה היא לקש"א ומ"פ ומולה. היה דיילוג בשעת הנחתה בצורה כזו שיקח להם הרבה זמן לאתר

אם המקום החדש. זה למדנו מהקש"א מיד בהתחלה. אחד התפקידים של הקש"א היה כרגע שמזהה אש ארט" על יחידה לאתר את הכיוון ולתת פקודה לאן לדלג.

הדבר השני זיהוי מטוסים. כל זמן המלחמה הקש"א היה ממונה על זיהוי מטוסים. מי שהיה צועק "מטוסים" הקש"א מיד היה מעדכן של מי. עם זאת היו בעיות לא כולם שומעים את הקש"א, למשל, אך כעקרון הקש"א הדריך וכיוון.

נדב-הקש"א: חשוב היה שעשינו כמה תריגילים יחד ואחרי שהיה ברור לי שהמג"ד ואני משרים על אחד, הרשתיתי לעצמי להכנס לרשתות ולתת הוראות ולא היה לנו תיקול בזה. למשל, הייתי נכנס ברשת ומודיע רביעית סקיהוקים בשעה חמש לאא לפתוח", בזיהוי מטוסים לא היו לי בעיות כי עבדתי פעם באמ"ן וזיהוי נשק לא היה בעיה בשבילי.

עוֹתָק מִס'...מִחוּץ...עוֹתָקִים

ש. יש עוד מישהו בגדוד שאפשר לסמוך עליו בעניין זיהוי מטוסים?

עמי מג"ד: אני חושב שהמ"פים זיהו וגם אני יכול, אך זה לוקח לי יותר זמן ואני לא תמיד שלם עם הקבועה. לא היה לנו איזשהו אימון מדויק בנושא. אני נסכר שפעם כשהייתי סמג"ד 184 הפצנו תמונות של בוגי מטוסים, אך זה נשמח ולא רוענן בשום אימון שלנו.

נדב קש"א: צריך לציין שמצרים עבדו בשבלונות. אם ראית זרחן.....

שלבנים אלה חסר לי בעיקר מודיעין כללי ומודיעין ארטיילרי לא היה לי איתור סוללות אויב. לא ברור לי למה אף אחד לא יזם חפיסת תצפיות חצי נייחות איזה נגמ"ש שיזדחל לגבעה. אפשר היה לנצל את הקח"קים שלנו אחרת עם מידה רבה של סיכוני אמנם. כי האמצעים שלהם לא טובים ולא היתה להם הבטחה. לגבי "חמוטל" אנחנו ירינו, לדעתי על החלק הקיצוני של "חמוטל", אך היה לי קושי בזיהוי האולי עמי צודק בזיהוי שלו. בעליה על "חמוטל" זכור לי כך: עמי אמר לי בקשר, צפוי שיחיו שמלים למעלה. עניתי לו בבטחון האופייני כל צה"ל: אין בעיות, אני מנחית, קיבלתי כמות אש לא גדולה, 155 מ"מ הנחתי פגזות או יוהר למרכז היעד וטיווחתי תוך תנועה. קשה היה לזהות הפורות הי"ר שלהם כי הן מתמזגות יפה עם השטח והם מסלקים את העפר. אינני יודע מה היו תוצאות הירי. כשעלינו על היעד סגן ברגר ששימש כמט"ק התחיל לירות בתותח והפסקתי לראות מה הולך. כיוון שלא הסכמתי שנחמה חמישה בטנק מלאתי תפקיד של טען קשר. בסוף הקרב המג"ד עלה לברד על היעד וששה סריקה בצורה של "שמונה" כדי לחפש נידרים ולהלץ.

ש. לגבי הנחמה הארטיילרית על "חמוטל" האם הכמות הוגבלה על ידי האגד?

נדב: כן, נתנו לי הקצבה מסוימת. האמת היא שכמויות הארטיילריה בגיזרה היו מצומצמות והעסיקו כל מיני דברים. ושנית, התפיסה שלנו עדיין היתה שמספיק הנחמה קצרה בצרוף סנקים. כדי לשקשק את החי"ר המצרי. לא ידענו מה יושב שם, על "חמוטל", פגם גדול היה שאני דפקתי על הקטע שעליו אמר עמי שעולים, אך אינני יכול לכסות יעד של 5 קילומטר רוחב מסרה ועומק של..... זה פרויקט לשלושה אגדים. לא היתה הכנה ארטיילרית מסיבית לפני העליה וגם לא דרשתי זאת במימד. בשלב הפריצה אין טעם לארטיילריה כי מספיק הורידו המצרים. הם הורידו גם 21 מ"מ זרחן, סגרת מדף, עברתי 20 מטר ופתחתי מדף וזו תרגולת שהתכנסנו בכל הגדוד מי שלא צריך להיות בחוץ שיסגור מדף בהפגזה ורק מט"קים עם ראש בחוץ.

עמי: עלינו על נקודה מסוימת בהפעלת הארטיילריה המצרית ממזרח לתעלה. שמנו לב שהם מפגיזים תמיד באישור אחד והם לא עוקבים אחרינו באש. תמיד שטח מסוים חטף את ההפגזה בין אם היינו שם ובין אם לא. אח"כ התברר לנו, גם בעקבות שיחה עם המס"ח, שלמצרים יש כמות כזו של קנים שאינם מנצלים את כל קשת הציוד שלהם ואז היינו עוקפים את המקום הזה.

נדב: גם לי הסתבר שהם מכסים שטח במסות. הסיפורים על טיווחים אולי קיימים במקומות אחרים. הם עוברים מחס שטח לחס שטח בכמות עצומה של אש. אם הצלחת לעשות עיקוף או לתמרן בלי לדבר שטויות

עוֹתֵק מִסֵּפֶר...מִחוּךְ...עוֹתֵקִים

בקשר (וזה הלך אצלנו לאחר נסיון עם זלצר שאמר בקשר "400 דרומה לי". ומיד קיבל פגזים.
עמי: בהתחלה החברה ריו אומרים "יורדת עלי ארטילריה" או "מתקרבת", נדב השתיק את העניין הזה ומאז הרגלנו את החברה שלא יטווחו את עצמם, אלא דברו ברמזור "יש לנו צרות" או באה אפדמיה או מגפה, וכו'.

נדב: המצרים טווחו אותנו לפי הדיווחים האלה. הרשות שלנו לא נחסמו כמעט (להוציא פעם אחת חצי שעה) ומכאן שהם לא חסמו אותך כי פשוט רצו להאזין.

אגב לעניין זיהוי מטוסים, כאשר דוביק תמרי בא לכוון אותנו במסוק על הטנקים המצרים שחדרו. המסוק טס נמוך כמו שצריך, אך כשהופיע מעל רכס כל המקלעים בצדוד נעו לעברו ואני צעקתי מהר זה בלי ריינגר שלנו, לא לירות. דבר שני- רביעית כאילו התחילה לרדת עלינו ובתחילה חשבתי שזה סוחוי ורק את השלישי זיהיתי כסקיייהוק ואמרתי שזה כוחותינו וכך נחסכה לנו פתיחה באש על שלנו. המטוסים כנראה זיהו את הפנלים ועלו עוד פעם.

בדפיקת טנקים הגדולה בציר פוטון ביקשתי יחידות 155 מ"מ וטיווחתי 2 נקודות כשאני סוגר את השיירה עם ריכוז אש מאחור וריכוז אש לפנים כדי שיהיה להם ברדק למרות שזק ממשי צולי לא גרעתי. ואח"כ אמנם תפסנו עמדות שולטות, הם בכלל לא היו מצודדים עלינו והיתה חגיגה שלמה.

עמי: אני גם יריתי אך התותחן שלי לא פגע. צריך להיות ברור היום שאם יש פגז טוב זה הח"ש, הוא מדליק ומהיר. ח"ש שנכנס 95% הטנק נדלק. היתה טענה שהח"ש אינו טוב מעל טווח 2800. אך ב-3800 הפגז פגע וטנק התפוצץ. לא משנה איפה פוגע בטנק חודר. על הצריח של טנק שגרתי היה חור 20 ס"מ פלדה במקום שהיה צריך להינתז מהטנק. אי אפשר להגיד זאת על הח"ש המצרי. שאינו יעיל בטווח ארוך.

נדב: לגבי הטנקים בציר פוטון חבל שלא קיבלנו יותר ארטילריה. אני אז הורדתי תאורה אך לא היתה יעילה הפתיחה של הפגזים היתה נמוכה. יותר מאוחר הוטבר לי שיש תקלות במרעומים.

תוך כדי העסקה של ראור בציר פוטון, עמי פתאום אומר לי שהעומק יש ריכוז רכב גדול. הפתחתי שם לפני חושך ועם כדור שלישי סגרתי מטרה ושם כנראה קטלתי בהם חזק.

אני קיבלתי את הפקודה לחציה כאשר עמי גרר את הטנק המצרי למודיעין. הצטרפתי אליו וקיבלנו קבוצת פקודות מאולתרת. לא היה שום מידע מודיעיני ולא היה לי שום תכנון גם קבוצת הפקודות בטסה אח"כ היתה בשיטת ה"שלוף" אבל לא היחה כרירה.

הערת אגב: ביני ובין עמי הוטכס על חרגולת לאן שזז המג"ד זו הקש"א וזה חיוני. קש"א מנוסה מתמצא

בו באוריה ושריון וזה חשוב שיהיה צמוד למג"ד כל הזמן ושותף לתכנון. לא זזים אחד מהשני.

בציר "טרטור", שם היו המון שמלים, מי שהציל את המצב היה הסמג"ד עם הראש הפתוח שלו וקור הכוח שלו. ירינו שם כמו ששוגעים. מבחינה ארטילרית היה לי קשה מאד לצפות וכשעליתי לצפות קיבלתי אש. יריתי על סגול 186 חפורות באיזור החווה הסינית. דווקא מה שהיה קרוב אלי היה לי קשה להעסיקו

עוֹתָק מִסְּ...מַחוּךְ...עוֹתָקִים

וקש"א אחר, אורי העסיק משהו אך ההעסקה לא היתה יעילה. אחרי הפריצה ב"טרטור" חזרנו דרך הדיונות ואספנו פצועים.

לגבי הצליחה עמי עבר ראשון. כשנכנסתי לתדר עלה הסמח"ט לטנק שלי והחל לנהל ממנו את הענינים. אמרתי לו **ישראל**, תרד מכאן כי אני צריך לעבור עם המג"ד, והוא ענה: "לא, זה בסדר". פתאום הגיעה פקודה אף טנק לא עובר יותר כי יש לחץ על הגשר. המשכתי נורא לנדנד כי שיערתי שעמי יצטרך ארטילריה שם ביחוד כשהם כוח קטן בעבר השני ובראש גשר מופגז. בלבלתי את המוח לכל העולם שקיבלתי היתר שרק אני אעבור עם הטנק.

ביקשתי שוב מהסמח"ט לרדת וענה **"שלישי"**, היחה הפגזה בחוץ **מצמד** שכנסתי למחפורת. הסמח"ט החליט לצאת חזרה לכיוון ציר **"עכביש"** אמרתי לו שלא לעבור שם כי רק הרגע זה נפרץ ולא טוהר. החליט בכל זאת. נענו וחטפנו סאגר מעל הרזש שלי. שברנו לדיונות. הסמח"ט אמר לי לחכות ולעבור עם השיירה בעוד כמה שעות. זה לא נשאה לי והתחלתי לנוע בדיונות לבד במגמה להגיע לגשר, לעבור לבד ולחפש את עמי בשטח. באמצע הדרך שמעתי את מח"ט 14 אמנון **רשף** בקשר: סנקי אויב עולים על הגשר מדרום, כל מי ששומע אותי לעלות, סנקים התחילו להתקדם ואז ראיתי במפה שאני נמצא בין המצרים ובין הסנקים שעולים מולם. חזרתי לאחור, כדי שלא ידפקו עלי שלנו, חצייתי הגשר בערב והצטרפתי לעמי שבא אלי.

לקח שלי. אם סמח"ט צריך טנק מעלים על טנק גור לא על טנק קש"א. לי טוב שמג"ד עבר לראש גשר בלי הארטילריסט שלו לידו. ראיתי את הקמב"צ חונה בחורשה. אמרתי לו שכדורי נפיץ ארטילרי כשנתקלים בעצים הופכים לרסוק אויר אם הוא לחיכה והריסוס על זחל"מ פתוח הוא רציני. יחיאל המשיך לעמוד שם כדי לשלוט בענינים. משם נסעתי עם עמי לאיזור המחנות כשאני מקבל כל אנשי הגדוד שהיו שם חזרתי לחניון והתחילה הנחתה על כל השטח עם פגיעות קרובות וסמיכות ביותר בלילה זה עברו החברה של ברן את החעלה. בבוקר, כשהיה נדמה לי שפחות סמיך, הוצגזי את האף החוצה וראיתי 10 מ' ממני אר. פי. ג'י. ט. מרים את הידיים ונענע.

ש. בלילה בו הייתם על גשר הביילי והיו התקפות למה לא הרמתם תאורה? **עמי**: כך הרמנו. אני הגעתי לגשר כשהיתה ההתקפה על הגשר. הפתרון המידי היה אז להפעיל את ה-81 מ"מ כי כולם כבר ירו. במקום לירות במכה ראשונה תאורה ירינו אל מקורות האש זרחה חנ"ם לסרוגין. כשהשתרר שקט הרמנו תאורה. בתאורה לא ראינו כלום נגמרה התאורה הם פתחו באש ושוב ירינו זרחה חנ"ם. אח"כ עברנו עוד פעם לתאורה של 81 מ"מ, לא ראינו כלום והפסקנו עם התאורה. היה שם ג'ונגל, ודי שמישהו יתכופף ולא יראו כלום. על הסיפור של צונץ(מ"פ הרמ"ש) ששמע רחשים ולא הרים תאורה אני לא יודע מה היה שם כי לא הייתי במקום.

נדב: עברנו את הביילי לכיוון מחנות אבו סולטן. עמי צפה וראינו "שמח" עם השוטים. הוא קיבל הוראה או שביקש בעצמו ללחוץ. ראינו שוטים בעררים ומתפוצצים. שם לא הוקצו לי יחידות אש.

עוהק מס"מ...מתוך...עוהקים

אז נכנסתי לתוך הטנק, והתוחתן שלי דפק 2 טנקים ו-2 נגמ"שים מ-1200.

בהמשך התנועה יריתי על כמה מטרות (אש ארטילריה) שאני מציין אותן לאו דווקא לפי סדר כרונולוגי: על בסיס טילים שאיני זוכר את מספרו. הוא היה מאוד רחוק. הטווח ממני היה כ-7 ק"מ והיה קשה לצפות, אם כי זיהיתי בבירור את המקום. יריתי לשם כמדומני 175 מ"מ, חמושת טובה, ופגעתי קרוב. קש"א שני נמצא מערבית וצפונית ממני. הוא גם צפה דהיינו באותה רשת. הוא אמר הכדור שלך 200 מ' קצר ו-200 שמאלה, קש"א השלישי גם צפה מזווית אחרת ונתן תיקונים ובעבודה משותפת של שלושתנו הכנסנו את הכדורים פנימה לבסיס הטילים.

העתקתי את האש מזרחה כ-100-150 מ' והכנסתי פגיעה ישירה במכ"ם השני. לאחר מכן הגיע לשם גדוד טנקים ודפקו עם חותכים והדליקו.

היתה מטרה באיזור נורה 28 וביקשתי 175. מ"מ. הכנסתי שם פגז נפיץ אחד והחחילה שם ריצה משוקעת של כמה מאות מצרים. עברתי לרסוק אויר מרעום קיבבה (שזה הולך מהר) והתחלתי לרדוף אחריהם באש.

באותה נורה, בשלב מאוחר יותר עמי נתן פקודה לאיזו פקודה להכנס לשטח חולות קשה לתנועה ולזיהוי. מיד כששמעתי שמ"פ שואל איפה ואיך, בלי לטכות ברבה נתתי פקודה לארטילריה להוציא כדור נפיץ אחד לזיהוי, נכנסתי לרשת ואמרתי בעוד 30 שניות כדור בשטח צפה הכדור נפל על נורה 28 והמ"פ קיבל זיהוי והלך מיד לשם. זה הלך אצלנו במקביל, בלי בירבורים.

דפקתי שם עוד מטרות, אינני זוכר בדיוק מה, חלק עמי ציין לי חלק אני ביקשתי.

לגבי קטיושות: אני טענתי כל הזמן שחח"ם לא דאג מספיק לאמצעי איכון של סוללות אויב. המגל"ר שנמצא בשימוש (מגלה רשת) הוא מכשיר אופטי שפשוט חותכים, עושים טריאוגולציה ומקבלים קואורדינטות, הם לא היו קדימה כי לא מאורגנים ומצוידים לזה אין להם נגמ"שים, נשק וכו'.

אנחנו, הקש"אים, היינו בחניוני הלילה. ניסינו לחתוך עם ה... ליציאות. זה היה מאוד קשה לרפוק את הקטיושות, מה גם שזוהי משאית משחררת ומסחלקת. הקטיושות עשו צרות בהיץ החקלאי הצפוני ראיתי יציאות של קטיושה והתחלתי לטווח. לא היו לי חמושות כמו זרחן שאני יכול לראות בכדור. כשהכדור נפל בשטח פתוח זיהיתי ונתתי חיקון. אך כשנפל בג'ונגלים לא ראיתי. עשיתי את הטיווח והכנסתי אותו פנימה. כשלא ראיתי חוצאות הוצאתי אותו שוב החוצה והכנסתי עוד פעם פנימה. זה לקח המון חמושת ואמרו לי פתאום עצור. אין חמושת. התעקשתי, קיבלתי יחידה אחרת ודפקתי את הקטיושות. אינני יודע בדיוק כמה אבל ראיתי קטיושה אחת עושה את הספירלה כמו הטילים שנפגעים. ודאי שפגענו במשהו.

באיזור מקצרה וילון (פל' ו') קרא פתאום 17 והבנתי שחוטף הפגזה וציין היכן היציאות. התחלתי להפעיל קנים והוא נתן תיקונים ואני, מתוך הכרות שלי אותו אישית, ומתוך היכרות עם הפגז המתאים. העברתי תיקונים מעובדים לפי הטיווח של וילון. זה הלך טוב מזוד והיו פגיעות בול

עוֹתָק מִמֶּנּוּ...מִחוּךְ...עוֹתָקִים

בתוך הסוללה שהפסיקה לירות עליו. אחרי שעה התחדשה האש ושוב עברנו בשיתוף הפעולה כשאני מטווח על סמך הנחונים של וילון בלי שאראה כלל את השטח. הוא עשה עבודה יפה מאד, פגענו שוב בסוללה והיא סתמה את הפה.

גם בסיס טילים אחר ספג מאתנו באותה שיטה. עם בסיס טילים אחר היתה בעיה: יריתי 175 מ"מ ומשום מה היו פיזורים של 1500 מ" ו לא הצלחתי לסגור על המטרה ונתתי "חלל מטרה". זלצר (פל"ז) הודיע לי פתאום שבאיזור בסיס טילים 6115 יש המון חי"ר. זו היתה חגיגה יפה, את הפקודה ההחלטית נתתי מהמקור, ליד עמי, זלצר היה דרום מערב מאתנו. זלצר סיפר בערך איפה ואני תרגמתי זאת לתותחנים קיבלתי אישור לרוץ לזלצר כדי לצפות בעצמי, אך עמי אמר שאפשר לצפות מ-200 מ' הצידה מהמקום בו הייתי. עברנו שם לרוסוק אוויר 175 מ"מ וזה היה יוצא מן הכלל. זה חומר נפץ אר.די.אי.קס. שעוצמתו גדולה הרבה מט.נ.ט. ופגז מצויץ וריסוק לא נורמלי. קראנו למטרה הזו בוליביץ כי ראיחי חברה מתעופפים והיו פגיעות לא נורמליות, אני הייתי כ-4000 מ' משם. הורדנו שם 40 כדור.

בשלב מסוים, כשהיה לנו 120 מ"מ נתתי פעם הוראה ל-120 מ"מ שירוץ עם קנה קדימה אבל לא בוצע כי לא קיבל אישור ממיפקדה ממונה. לדעתי, צריך להיות יותר גמיש בנושא זה ושלמפקד יהיה מספיק דם, אם הוא מקבל פקודה מקש"א לקחת קנה על שרשראות עם כמה כדורים עליו עם אבטחה של 2 זחל"מים ולרוץ 2 ק"מ קדימה לפרוץ על הכביש להוציא תאורה (לא קובע כאן מידת הדיוק) ולחזור חזרה. צריך יותר גמישות בעניין כזה.

עמי: היו כמה פעמים, כשהיינו במקצרה, שרצינו תאורה ולא קיבלנו, כי כל השי"נים היו מחוץ לטווח וביקשתי מהמח"ט שיקדמו ייזו יחידה, והיתה תקופה מסוימת, די מתוחה, שלא היה לנו אף יחידת חת"ם שמסוגלת לחת לנו תאורה. את ה-81 מ"מ שלנו נתנו למקומות הקיצוניים והם ניצלו אותה.

נדב: ירינו הרבה מאד נ.מ. על מטוסים מנמיכי טוס וזה היה בשבילי הפחעה, כי בששת הימים היילים כמעט ולא ירו התרגולת היתה שאני זיהיתי ונתתי הוראות לירות או לא לירות.

ש. האם היו מקרים רבים שביקשתי ארטילריה ולא קיבלתי?
ת. כן, בהחלט. אמנם אני אף פעם לא הייתי במצב קריטי כי לנו יש תותח 105 מ"מ, אז אני יורה בו. אך אם היה לי אגד ארטילרי על חמוטל היינו עובדים אחרת, ארטילריה זה דבר שיכול לחסוך הרבה. אם היתה לי תחמושת שאני עד היום צועק, ואין הייתי נראה אחרת. לוא יכולתי באבו סולטן להוריד לתוך החורשה פגזי זרחן, אז זלמן לאאס היה צריך להלחם שם בטנק מטווח 20 מ'. אמנם הוא דפק שם שניים, אך גם יכול היה להשרף בעצמו. הייתי יכול למסך אותם, לשגע אותם, לדפוק חי"ר, לעשות הרבה דברים, הונאות עם עשן ועוד. אבל לא נותנים לי. או כששני מחיל להעסיק נותנים לי 5 כדורים כי לא היתה תחמושת. החברה צודקים ברגשתם שלא הרגישו כמעט ארטילריה שלנו, אבל זה לא מדובר על הסיוע הצמוד שאנחנו נתנו לגדוד אלא על מדיניות

עותק מס'...מתוך...עותקים

"נס". הכמות שאנו ספגנו מהאויב היתה עצומה וההעסקה שלנו, לדעתי, לא היתה יעילה, או מחוסר קנים או מחוסר אמצעי איכוץ, לא טיפלנו בזה בצורה משמעותית, כלומר לדפוק גדוד או שניים שלהם.

ש. האם נוסף למה שסיפרת היו מקרים בהם קציני שריון טיווחו ארטילריה, בעזרתך, או לבדם? באיזה מידה הקצינים בגדוד ידעו להסתייע כך?

נדב: "וילון" (מ"פ ו') הוא פשוט נבון, ידע לעבוד נדפק סוללה, שזה דבר קשה, גם וילון וגם זלצר ידעו לעבוד וידעו להסתייע.

בדרך כלל, בהחלה, כשבא קש"א, ואפילו שמכירים אותו, ואמר לסגור מדפים או מדריך לזגזג כשרואה שעל אז לא כל כך מחייחים. אבל כשוילון נשרט במצח מרסיס הוא מחייחם אחרת. בדרך כלל וילון וזלצר ידעו לעבוד קראו אוטומטית לי במקרה הצורך ואני נכנסתי לרשת שלהם וזה עבד מתואם. במקרה של היחלקות, מיד אחרי שלעמי נחן פקודה הודעתי למ"פ בעצמי, כשאני נכנס לרשת, שהקצתי יחידת אש לטובתו ואני מוכן. אפילו להרגשה הטובה שלו זה כדאי.

א. הקש"א צריך להיות עם המג"ד.

ב. לקש"א צריך להיות טנק ולא נגמ"ש. כי נגמ"ש לא יעמוד ב:ארטילריה כזו והוא גם בולט בין הטנקים ומושך אש. בטנק קש"א צריך להיות מכשיר וי.אר.סי. נוסף שהוא של הקש"א. כשרציתי רשת ארטילרית, 10% זו רשת ארטילרית יותר גבוהה או רשת חטיבתית הייתי צריך לבקש מהמט"ק להעביר לי. במקרה שלי זה עבד יפה כי המט"קים שלי היו מתורגלים, אבל זה הפריע. אני יכול לשדר רק אם החברה כמצב "אדיש" בכובעים שלהם, אבל למעשה על הקרב הם האזינו וכשהייתי צריך לדבר הייתי צריך לומר לעבור ל"אדיש" החברה עשו זאת מהר, אבל זה הפריע. או בדיוק אני רוצה להפעיל ארטילריה כשהמט"ק שלי מודד טווח ונותן הוראה לתוחן וזה מפריע. ועוד אינני רוצה שישמנו את הרשתות הארטילריות וכובעים של הצוות זה מפריע לעבודה. אצלו השתוללו שלוש רשתות בקשר פנים וזה הפריע לחברה.

יהודה טל, סמג"ד: יש פתרון לכך לחבר מיקרופון ישיר למשדר ואז המט"ק מעביר לך ללייטר או לרשת

הארטילרית שלך ויש לך מיד שידור, אני עובד כך וזה עובד מצוין.

נדב, קש"א: השידור לא הפריע לי, אך צריך להיות מצב שאני מחליף את החדשים.

ה-סמג"ד: אז לזה אתה צריך "קוף 40" עם רמוט קונטרול.

נדב: אני בכל זאת חושב שצריך מכשיר נפרד.

ה-סמג"ד: זה יסרב לאת הכל.

נדב: אני מוכל לוותר על קצת פגזים בשביל זה. כי ממילא אני עוסק בדברים אחרים ויורה פחות.

המשך לקחים של הקש"א:

ג. אני רוצה על צריח של טנק קש"א מיתקון למשקפת 20x120 זה חיוני אם אני דופק מטרות

משבעה קילומטר.

עוֹחַק מִס'...מִחוּךְ...עוֹחַקִים

ד. צריך להיות מיתקון למפה על הצריח, מין תפס שמחזיק תיק מפות עליו. אני מזדהה אחרת מאשר שריון כי אני מוכרח לדעת בדיוק איפה אני. אם אני טועה ב-1500 מ' הכנסתי פגז פנימה. למזלי, במקומות שאני לא ידעתי, עמלי אמר לי, אבל לא כל מג"ד יודע להזדהות טוב. אני צריך מיתקון למפה כך שהמפה לא תיקרע ברוח וכו'.

ה. על דופן צריח של טנק קש"א צריך להיות מין מיתקון כמו שיש לנגמ"שים הסדירים למרגמה 52 מ"מ כדי שאוכל להרים האורה, ואם מפעיל את זה קצין תותחנים זה יותר יעיל מאשר חייל אחר, ודבר שני כדי שאוכל לסמן למטוסים כשאני מכניס אותם לחקיפה.

ה-סמג"ד: יש לי ויכוח עם הקש"א בקשר למיקומו. אני גורס שהקש"א צריך להיות במקום כזה שיש לו התצפית הטובה ביותר על הגדוד והוא יכול לעבוד בשקט. אין צורך שיסתער תמיד עם המג"ד וינופול כקש"א, למשל, במקרה של ציר "טרטור", לוא היה נשאר לידי במקום להסתער עם המג"ד. היה יכול לחת סיוע יעיל וטוב.

עמי מג"ד: הדוגמה של "טרטור" אינה אוכיינית כי שם פשוט נכנסנו למלכודת.

נדב: אני מסכים עם הסמג"ד שעל הקש"א להיות במצב בו יפעל ביעילות כקש"א, אבל למעשה, עמי בדרך כלל נעצר היכן שיש תצפית טובה, ולעיתים עולה לבד לצפית ואז טוב שאני בתצפית איתו. דבר נוסף: כשאין לי ארטילריה או אין לי טווח ארטילרי אין סיבה שקצין מנוסה כמו קש"א לא יהיה ליד המג"ד לא יסייע לו באיתור מטרת ולא יירה על טנקים ולא ידחוף את האף. איפה שצריך. אך עקרונית נכון שתפקיד קש"א הוא לטווח ארטילריה ולא לתפוס טנקים.

ש. האם בתוך הטנק תפקידך צריך להיות טען קשר, כפי שהיית, או שאתה צריך להיות בצריח?

ת. לדעתי טען קשר. אם כי המס"ח היו חמישה בטנק. בטנק צריכים להיות רק 4 אנשים, ואם יש קרב אם זה רק מפריע אם יש חמישי. בלאו הכי אני יכול להכניס ארטילריה מטוחים קרובים. אם אני מאחור אני לא צריך לדפוק על טנקים אז יכול להיות בצריח ולצפות ולכוון. אם אני נלחם על החי"ר שלי ושל החברה אז אני טען קשר. ממילא אז לא אח עסק עם ארטילריה.

עמי: הקשר שלנו ידע לקרוא את הקרב וכל פעם הכניס את יחידות הארטילריה שלי לכוננות בלי לחכות לחדריכים שלו, זה איפשר לו להיכנס לקרב בלי שהיות וכלי בעיות. ולאור ניתוחים של המג"דים עם המח"ט אני חושב שאנו הגדוד היחיד ששבע נחת מן הארטילריה וכשביקשנו קיבלנו מיד והיחה מוכנה.

נדב: זה נובע מכך שהוצאת פקודה מקדימה ומכך ששלושתנו (אני, המג"ד והמס"ח) עובדים על גל אחד. היה מקרה שעמי אמר לי "17, חדפוק שמה" אז עניתי לו "צפה שטח 30 שניות לפגיעה". כי ידעתי איך הראש שלו עובד. בדרך כלל החברה מתקשים להבין שהעבודה בארטילריה לוקחת זמן וחם מחכים לשטית "שלוף". חסכתי את זה בכל שכל פעם נחתי לארטילריה שלי פקודה מקדימה, בכל פעם שזויתי. אז הייתי צריך רק לחקן "אלף קדימה" או משהו כזה.

עוֹתָק מִסֵּפֶר... מִחוּץ... עוֹתָקִים

הצרה: כשהיינו על ציר "עכביש" ראינו סוללות קטיושות שלנו 175 מ"מ ו-155 מ"מ עומדות על הכביש ממש, 20 מ' ממנו. זה נראה לי אידיאלי או שהציר מושך אש והטרילריה נדפקת או שהארט' מושכת אש והציר נדפק.

גם כשעברתי את הגשר לצד שני, בשדה, על תחילת המסלול, עמדה סוללה של אמ-105, 155 מ"מ, היו נכנסות שט למחפורות ומשכו אש דוקא לציר שכל השיירות עוברות בו. וזה דבר המור, יכלו לזוז קדימה ולפרוס.

יום אחד, לפני הקרב של "חמוטל", אחד המג"דים עצר סוללה של 120 מ"מ שקיבלה פקודה להתפרס בשטח אויב.

לגבי קצין חש"נ מטווח בצה"ל מלמדים את הנוער להוציא אזימולים, איך לטווח, איך לעשות מיסגרים. לדעתי זה בזבוז זמן וכסף, ולא יעבוד. הנושא בבובו ייעשה ע"י מ"פים. כשקצין שריון יצטרך להוציא אזימוט מתוך סנק זה לא שווה כי יהיו טאניות. (אני עצמי מוציא אזימוט ישר מן המפה ולפי העין).

הנושא של מיסגרים והכרת תחמושת ארטילרית מצריך ניסיון. אחרי שאתה מטווח אלף פגז אז אתה יודע המה מזייף הפגז בשליש הראשון של הטווח. השיטה, לדעתי צריכה להיות כמו שאנחנו עבדנו. קצין השריון לא נוהג פקודות לארטילריה ישר אלא מעביר ידיעות דרך הקש"א.

ה-קש"א:..... זה סוגי תחמושת. אני צריך הרבה תחמושת זרחה, בעיקר על הטנקים שלהם, תחמושת ארט' לא מזיקה לטנקים במיוחד אלא אם היא קרובה מאד. היא קוצצת אנטנות, מכריחה לסגור מדפים, מטרידה וכו'. אבל זרחה יהיה יעיל כי הם רצים עם חביות דלק מאחור.

כמובן צריך רסיק אויר נגד חי"ר לא מחופר. צריך גם תחמושת עשן, בעיקר צבעוני, ואין תחמושת כזו. אם יש ברדק בשטח שאני מטווח שלא אחקין כדור אויב כי לא זיהיתי וכן גם למיסוך. לנושא ה"שמל", שיש לו שטח מת של 400-500 מ' עד שהנשוט משתלט על הטיל הפתרון שלי הוא ליצור מסך עשן בטווח 200 ממנו או עליו, להכנס עם הכח וכשאני עם הטנקים קדימה הוא לא יכול לירות עלי שמלים.

ש. זה לטנקים?

ח. ל-ארט'. אני מדבר על מצב כמו "טרטור". שאני יודע שיש טילים ומוכרח לרוץ. אני עוצר עוד 5 דקות. אם אני יורה פגזי עשן זה מתאבך מהר ויוצר עשן סמיך. ואם אני יכול להסחדר עם כוון הכוח ולמסך קטע או הכל זה יכול לחסוך נפגעים. זו תחמושת שאפשר לנצל. לחילוף היא היונית. אם היה לי עשן ב"חמוטל" הייתי מכסה את כל "חמוטל" בעשן תחמושת עשן ל-ארט' היא היונית. ה-מג"ד: בלילה ה-12-18 אחרי שנגמרה ההתקפה על הגשר ישבנו שם בחניון לילה, וישיים הורה לי לנווט את 217 לגשר הביילי כי עם אור ראשון היא מיועדת לעבור את הגשר, ולהגיע לאבו סולטן. ש. המצליחה אני זוכר הפקודה הייתה ללכת צפונה, לפנות שמאלה בסוללה ו-כו'. האם הייתה תכנית

עוחק מס...מחוך...עוחקים

יותר רחבה מה תפקיד ה-גד במערב התעלה?

ה. ודאי. חוכננו ללכת לעברו מחנות אבו-סולטן לדפוק אותם ולרוץ קדימה.
בליל ה-17-18 קיבלתי פקודה ללכת לנווט את חט" 217 של נתקפה לגשר הביילי ולתת להם תדרוך על השטח והציר שפונה צפונה שביום הראשון לא איירתי אותו עקב הביצחיות שם. ברצוני לציין שכל מעבר אוג" 162 לא הוכן ע"י אף אחד למעט ה-חט" שלנו.
היה ברור ל-מח"ט שאם עוברת שם אוג" יש לכוון אותה, ומי שיכוונה זה בני הביח. ואנו היינו "בני הביח" היחידים. ואז ה-חט" התארגנה לשילוט וסימון הצירים וכיוון ה-אוג" למעברים.
נעתי אחורה, וליד שגי המגדלים שבקצה המסלול המזרחי חברתי עם נתקה. הסברתי לו את הכיוונים ואת פני השטח, והצענו לו להתפרס משני צידי המסלול כדי שלא יזטוף ארט". חזרתי לגשר וחיים הורה לי להתכוון להכנס אחרי חט" 217 בבוקר. לא היה לי קשר עם פל" ז", ומצב החחמושת והדלק היה לא טוב. בבוקר ה-10.18 חט" 217 החלה לעבור על הגשר ואני הצבתי שני אנשי חרמ"ש ב-זחל"מ לחסימת הדרך דרומה, ושיראו להם את הציר המדויק. הם עלו על הציר הנכון, נעו על הסוללה צפונה, ואז חיים הורה לי ש-פל" ז" תחבור אלי מיד ואני אכנס אחריהם. היו להם שם בעיות כשהכח הראשון נחקל כי הם היו שדרה ארוכה מדי. לדעתי הם טעו כשהכניסו איתם את ה-חרמ"ש שהיה צריך להשאירו מאחור. זה סתם את הצירים כי זחל"מים שקעו וסנקים פרטו על הסוללה. חיים אמר שאני אוביל את ה-חט". נעתי אחריהם במשימה לעלות על "חיפה" ולפרוץ אחרי נתקה לעבר מחנות אבו סולטן. במחנות התפרסתי וראיתי שנתקה נדפק חזק. הוא היה 400-500 מ' לפני, פרוט לכל מחנות אבו סולטן. התברר לי מחיים שהוא דווח שיורים עליו טילים. ניסיתי לאתר את מקורות הטילים והצעתי ליים במקום להכנס למהומה למשוך צפונה לא על ציר "חיפה" ולהכנס באזור "אורחה". חיים הסכים. נסעתי צפונה, אבל ראינו ש"חיפה" התפנה ונכנסנו עליו. היתה מהומה נוראה בשטח. ה-חרמ"ש היה מרוכז בתוך חצרות של סוללות, הרבה סנקים שלו בערו, וחלקם נעו דרומה כדי לעלות על "אורי" מצפון. ראיתי שלא אצא מזה אז אמרתי לחיים שאני רוצה למשוך צפונה. הוא הסכים, אמר לי "קבל את "מכנס" פל" ה-נגמ"שים לטובתך". הכנסתי אותם משמאלי, מערביית לי לאורך סוללה ממנה הששתי שחי"ר יורה משם. הוא רץ לאורך הסוללה וירה לשם. ורצתי צפונה כשזיהיתי שסנקים יורים עלי. נענו חוך ירי על הסנקים. אמי הובלתי. ירינו כדור, תפסתי מחפורת, נעמדתי ודפקתי עוד שני סנקים.

ש. היכן זה בדיוק?

ה. צפונית למחנות אבו-סולטן, בטווחים של 600 מ'. חלקם היה בשטח פתוח וחלקם בצמחיה שמדרום ל"אורחה". בינתיים "זלצר" הצטרף אלי כך שהיינו גד"מלא. הוריתי ל-סמג"ד לפרוס את "זלצר" מאחורנית לחיפוי "וילון" היה יחתי, וה-מח" המצוינת של משנה "לוז". התפרסנו הסנקים של "לוז" והסנק שלי התחלנו לדפוק. "זלצר" ירה על הצד המזרחי של החורשות ואני לחזית כשהתקדמנו לאורך הסוללה. בינתיים אריק, מ"פ ה-נגמ"שים, עבר לצד שני של הסוללה ודווח לי

עוֹתָק מִסֵּפֶר...מִחוּךְ...עוֹתָקִים

שהוא מנקה את העסק. קיצרתי טווח אליהם עד 100-200 מ', ותוך הירי השמדנו עוד טנקים. הייתי קצר בתחמושת ובדלק. הכנסתי את ה-מח' קדימה והיא דפקה עוד טנקים בטווחים של עד 20 מ'. היה מצב שטנק מצרי נסע בחורשה וטנק שלנו על השביל והם שחקו במחבואים, עד שהטנקיסט שלנו, זלמן, עצר במקום כשהמצרי נסע אחורה, ופגע בו מ-20 מ'. אבל הוא דווח שהוא נותר בלי תחמושת. הוצאתי אותו אחורנית והכנסתי טנק אחר לאבטח שם, גם הוא עם מעט תחמושת. ואז דווח לי מ"פ ה-נגמ"שים שהוא מזהה עוד 3 טנקים בחורשות שהסוללה הסתירה אותם. הכנסתי את ירוך עם טנק והוא איתר את הטנקים בטווחים של עד 80 מ' והשמידם בחורשה.

הטנקים המצרים ירו עלינו בטווחים של 600-800 כשפגעתי בטנק הראשון מיד ראיתי שהחברה דילגו ממנו. הוא התפוצץ מפגז שני. היתר המשיכו לירות ירי מדולדל. כשהחלנו לדפוק יותר טנקים ראינו אותם בורחים. בין העצים ראיתי מקו"מ של סי-55 בטווח 200 מ'. יריתי בו וגם הוא התפוצץ.

בינתיים גיורא וה-מח"ט הצו את מחנות אבו-סולטן בציר "חיפה" ויצאו מצד שני של "חבית". הם עלו על גבעה ממערב ל"חבית", ודפקו כמה מטרות.

כשגמרנו את הקרב עם הטנקים חיים דרש שאחברו אליו ב"חיפה". נסעתי בתוך סוללות התותחים הרבות שהיו שם. ה-קס"א צעק לא לירות בתותחים כי היתה שם תחמושת. ירוך זיהה בסיס טילים עם טילים והשמירו.

מחקירה במקום ראינו כ-15 טנקים שרופים שהשמדנו בטווחים קצרים.

ש. עם כמה פגזים יצאת?

ת. מעיכים לא היו לי בכלל וגם לא חלולים. אני, כמפקד מדור תותחנות, ראיתי שהיו חלולים

מהסידרה שפוצצו קנים במטווחים. וכשהגיעו החלולים. בדקתי את התחמושת וראיתי שזו אותה סדרה. אמרתי לחיים שאני לא לוקח אותם, מחשש שהקנה יתפוצץ. וזרקנו את התחמושת הזו בשטח.

אני משער שהיו לי 15-20 ח"שים ו-4-5 מעיכים. אחרי הקרב עם 15 הטנקים נשארתי עם כ-5

ח"שים ו-4-5 מעיכים. אחרי הקרב עם כ-5 ח"שים. היו שנשארו ריקים לגמרי. ז' היתה מלאה

לגמרי, וב-ו' היה $1/4-1/2$ בטק.

חברנו לחיים אחה"צ, התפרסנו על הגבעה שממערב ל"חבית". גיורא עמד בצפון מערב ואני צפונה ודרומה. מטרות רבות לא זיהינו. הרגשנו ש-ח"שים יורדים עלינו מדרום. בקשתי מחיים שיבדוק

עם נתקה אם הוא לא יורה עלינו כי היתה שם בעיח זיהוי. אני ראיתי שאלו שוטים אבל איני

יודע אם הוא זיהה אותנו. חיים אמר שנתקה לא יורה אלינו, ואנו המשכנו לחסוף ח"שים.

ה-סמג"ד משך מערבה, עלה על גבעה וזיהה 3 טנקים מצרים יורים ארט'. הוא השמידם מיד ונהיה

שקט. לא היו לנו בעיות בשטח פרט לבעיות בטן. היתה דיילמה מה לעשות רצינו שהתחמושת תגיע

אלינו לא דרך אבו-סולטן שלא היתה מטוהרת לגמרי לפי דווח ה-קמ"נ. לא רציתי לחזור ל-ש/ת

להתמלא. גם גיורא היה בלי תחמושת. לבסוף חיים החליט שלא נקבל אספ' בהיטס אלא נחזור ל-

עוֹתֵק מִס'...מִתּוֹךְ...עוֹתֵקִים

ש/ת להחמלא. אמרתי ל-קמב"צ בקשר להכין את פל"ה-חרמ"ש עם תחמושה על ה-זחל"מים ושחתכונן ליציאה. חיים הורה לי לחצות את מחנות אבו-סולטן ולהגיע ל-ש/ת דוויר סוויר, למלא מחדש ולהביא אספ" ובטן לגיורא. החחלתי לנוע, ה-סמג"ד פרס ונשאר במקום עם מח" של "וילון". אנו קיבלנו את "מכנס" ח"פ לחזרה הוץ. חזרנו במהירות. חצינו את אבו-סולטן במהירות, ותוך 20 דקות היינו ב-ש/ת. בקשר אמרתי ל-קמב"צ שיודיע ל-מ"פ מפק" שיהיה מוכן עם הרכב שלו להעמסה מהירה. רציתי לחזור לפני חושך לחיים כי היתה לנו בעיה איך להביא דלק לגיורא. ידענו שזה מסוכן להעיבר מיכליות בלילה דרך אבו-סולטן. הגענו לשם, היה מאורגן היטב. המפקדונים הוציאו תחמושה מהכלים והטנקיסטים הכניסו לטנקים. ראיתי שאין זמן אז הוריתי ל-מ"פ קודם לסיים את מילוי פל"ו, כדי שאצא אתה ועם ה-חרמ"ש שהיה עמוס תחמושה ו-פל"ז תחמש יוחר מאוחר תגיע עם אריק, מ"פ ה-נגמ"שים. ח"א המצרי התערב בעסק והתחיל לרדת על הגשר. היתה שם הילולה גדולה של נ.מ. הם גם עברו מעלינו, אז הכסקנו את המילוי, התפרסנו וירינו עליהם. אז דווח לנו ה-קמ"ן החסיבתי שמגיעים מסוקים. לא ידעתי אם זה קומנדו או חביות תבערה. ראינו מסוק גדול מתקרב. הטען-קשר שלי ירה נ"מ, פגע לו בזנב והוא ירד ליד בית. התקדמתי, ואיך שהוא נגע בקרקע ירינו מעיך וחיסלנו אוהו. אני משער שבחוכו היו פצצות תבערה כי אחרי שהתקרבת אליו היתה התכוצות אדירה. ירינו שם על 2-3 חברה שברחו. אחד רק נפצע ונתפס. המשכנו לחדלק ויצאתי בינחים קידמתי את ה-חרמ"ש ליד הגשר הביילי. לקחתי שתי משאיות סולר והתקדמתי עם פל"ו כשהארנו שם את פל"ז ושני טנקים של פל"ו עם בעיות חימוש. היו שם גם אנניי חימוש שיחקנו אותם מיד. התחלנו לנוע. היו צרות עם המיכליות וה-זחל"מים שנתקעו, פרסו זחל, ולא הצליחו לנוע. ש. לא נעתם דרך הכביש?

ה. לא. דרך חוליות. כיוון שפחדתי לעבור דרך אבו-סולטן משכתי צפונה וחתכתי בשטח. ניווטתי לתוך החניון. היחה בעיה לעבור את הסוללה שליד הכביש. בינחים פל"ז חברה אלינו תוך חנועה. שלחתי את אריק עם נגמ"ש קדימה והוא איתר את הפרצה ויצאנו לחניון. הוריתי ל-סמג"ד לחלק את התחמושת והדלק לגיורא כי אני הולך לנוח. ה-סמג"ד אני הגעתי עד לחבירה עם עמי כשנכנסנו למגדלי המים. רק אז יכולתי לזהות היכן הוא עומד. שלחנו אז את פל"ז קדימה, כאשר פל"ו התארגנה מאחור. עמי יצא עד "חיפה" עם פל"ז ועם ה-מח" של "לוז" כשהמשנה שלהם פרס זחל על הסוללה ממש, הוא נתקע שם אחרי גשר המים. לתוך מחנות אבו-סולטן נכננו פל"ז ז'ה-מח" של "לוז". אז ירון, מ"פ ו' דווח שהוא נע. ה-מג"ד: הוא נפצע, חזר לטנק שלו שבינחים גרר אותו ק. החימוש ה-חט", ירון מצא את הטנק, עלה עליו, והצטרף עם שאריות ה-פל"ו שלו אלינו.

ה-סמג"ד: אני הייתי הטנק האחרון ב-גד". הוא חבר איתנו בדיוק כשה-גד' נחקל עם הטנקים בחזית.

עוֹתָק מִסְּ...מִתּוֹךְ...עוֹתָקִים

אז ירון הופיע. אמרתי לו להתפרס מיד אחרי פל" ז' כדי שלא יחסוף אש כי אנו חוטפים מטוחים קצרים. לגבי הטנקים ההם אני בדעה של עמי. היה מטח אש ראשוני של טנקים שירו. אני ופל" ז' עמדנו בעמדות אש טובות, אבל דומני שהנהגים לא זיהו שם טנקים ומאז שפחחו באש הם לא השיבו. אני זוכר שזיהיתי ל-פל" ז' טנקים שעמדו בין העצם ונראה לי שהם לא יורים כדי שלא יזוהו. אני זוכר שעמי צעק לאמנון "אני חוטף אש מתוך החורשה, זהה שם טנק. ואמנון לא יכל לזהוח עד שלבסוף במקרה ראיתי אותו. כי פעם אחת הוא ירה אחרי שהיה מוסתר לגבינו בין השיחים. ואז פל" ז' דפקה אותו. אח"כ התקדמנו עד צומת "חבית"- "ורדית".

ה-מג"ד: לא היינו מדרום ל"אורחה". ובמפה ראיתי עכשיו שיכולנו להמשיך דרך החורשה ולעלות על "ורדית" ולמשוך לצומת "גשירה".

ה-סמג"ד: יצאנו דרך "ח'פה" ל"חבית", והמשכנו צפונה.

ה-מג"ד: זה היה מול "ורדית" חבית".

ה-סמג"ד: כן. ועמדנו כש-פל" ו' עמדה כלפי צפון, פל" ז' אבטחה כלפי מזרח ולדרום. ואז התחיל העסק עם השטוח מסלול. בהתחלה חשבנו שזה השוטמים של נתקה. אני, שעמדתי הכי דרום מערבי לא יכולתי לזהות בכלל. ראיתי פגיעות ולא זיהיתי, והוא אמר לי כמה פעמים שאיזה נ"ט יורה. זיהינו 3-5 טנקים בעמדות תצפית. הם עלו, ירו, וחזרו. זיהינו רק שני מדפים. אמרתי לחותחן שימחין לו. חיכינו, עלה טנק לעמדה, חטף פגז, פנה שמאלה ואז דפקנו אותו. אותו דבר היה עם עממי שעמד לידי. פגענו שם 3 טנקים בברור.

כש-פל" ה-חרמ"ש הגיעה הכנסתי אותם ל-גד' 1 ושרידי גד' 3 שעמדו בשתי שדרות ואמרתי לאנשים שהם עשו עבודה יפה. ההתחמשות היחה יפה וטובה, ותוך שעה הם גמרו את תחמוש ותדלוק ה-גד' של גיורא. שם נשארנו כחניון חטיבתי.

ש. כמה טנקים היו לכם כשירי?

ח. היו 6 של "וילון", 3 טנקי פיקוד ועוד 8 זה 17 טנקים.

ה-מג"ד: ועוד שני טנקים לא תקינים ב-ח/ה.

בבוקר ה-10.19 הורה לי חיים לתפוס את "גשירה". השארתי את אמנון בחיפוי והתקדמתי עם ירון. תפסנו עמדות וירון זיהה ב-1500 מ' חי"ר רב מסתובב. אמרתי לו לדפוק אותם במעיכים. הוא דפק את 3 המעיכים שהיו לו ודווח על בריחה מבוהלת. התברר שהיתה שם סוללת תותחים גדולה ומחופרת ואם היינו מתקדמים היינו נצפקים בשטוח מסלול.

התקדמנו עוד וזיהינו משאיות על "חבית" מצפון לדרום. הדלקנו אותם. שלטנו על "נורה" ודפקנו כל מה שנע שם. היו שם שני נגמ"שים גדולים שהעבירו תספוקת ל-גדמ"ז ודפקנו אותם, וכל מיני בורחים לכוון "אורחה". ב"אורחה" ה-סמג"ד עמד עם חברה זיהה בריחה וקיבל דווח מה-קמ"ן שמפקדיהם מחזירים אותם לעמדות. הוא ירה מעין עליהם, אני זיהיתי את בסיס הטילים שבפרברי

עוֹתָק מִסֵּפֶר...מִחוּךְ...עוֹתָקִים

איסמעיליה הדרומיים על "חבית" בסווח 5 ק"מ. לא היחה לנו ארט' לשם אז הוריתי לחתוך שלי לירות ב-4400. פגז ראשון היה ב-8t, אח"כ 4t, וזה נפל קרוב למטרה.

גיורא נע ממערב לי ומ-3½ ק"מ השמיד את הפסיס. זיהינו בריחה אחרי הפגיעות. זה היה ב-2½ ק"מ מ"גשירה" השמדנו ברחנים שנעו בחורשה ועם ערב חזרנו לחניון לילה ב"ורדית"-חבית". אח ה-חרמ"ש שלחתי עוד בבוקר אחורנית עם "מכנס" ל-ש/ת כדי להתמלא שוב בתחמושת שנוכל לתחמש. הוא נע ל-ש/ת וה-קמב"צ טיפל בו. בזה חס ה-19.10. כל הזמן זיהינו את הקטיושות שירו על הגשר ושמענו מה-מח"ט שזה גורם נפגעים רבים בגשר. ה-קש"א טווח את ה-ארט' לשם והשתיקם ל-1-1½ שעות. חניון הלילה עבר כרגיל. באור ראשון חפסנו שוב את הגבעה בה היינו מבוקר התקדמנו כ-1 ק"מ צפונה ונכנסנו לסוללות התותחים שירון דפק קודם. הכתוב בנו שם, וקיבלתי פקודה לנוע ל"מקצרה". נענו לשם. שם פגשתי את פינקו שנחן לי חדרין על האזור. התפרסתי על מקצרה מצאנו שם צומח טלפונים. טיפלנו בה. היו כל הזמן קרבות אויר. ירדה עלינו קצת ארט', וכך עבר ה-20.10. כל הזמן ראינו מטוסים שלהם נופלים ורצנו לתפוס את הטייסים.

סה"כ היינו כל הזמן באזור של "מקצרה", התקדמנו לאט לאט עוד דונם ועוד דונם. באחד המקרים ירו עלינו טילים, הלכנו אחורנית והורדנו שם ארט' והעסק נרגע. היה שם מקרה שנפלו הרבה מטוסים. רצנו אחרי טייסים, ואז ה-מח"ט אמר לי שכנראה הופל מטוס שלנו ומערבית ל"ודאות" צנח הטייס. שלחתי לשם את מ"פ ו" עם עממי. הוא רץ והגיע אליו בדקות האחרונות. היתה שם תחרות בנינו לכלים מצריים שרצו לטייס. הוא נשאר מח' בחיפוי שירתה לעבר הכלים האלה, ועממי הביא את הטייס.

ב-25.10 היינו עם 25 טנקים.

ש. קודם דובר על 24 טנקים, אחרי "חמוטל". אח"כ ירדתי ל-17. איני זוכר שנפגעו לכם כ"כ הרבה טנקים.

ה-סמג"ד ירדנו ל-18 אחרי ש-פל"ח הלכה עם דני מט. עם בוקר נוספו 3 של עממי ועמדנו על 21. בגשר צרפתי עוד 3 טנקים והיינו 24. אבל לעמי נדפקו 3 טנקים.

ה-מג"ד: אחרי "חמוטל" נדפקו לנו שני טנקים במלכודת הטיילים הזאת, טנק נוסף עלה על מוקש ב"מצמד". 3 טנקים נדפקו ב"טרטור"-לכסיקון מ-פל"ח שחברה לצנחנים ועלתה על מארב נ"ט. ו-3 טנקים נוספים לא היו כשירים. ממערב איבדנו טנק באזור מחטת-סולטן ושני טנקים שנפגעו ותוקנו מיד והוחזרו אלינו. כך שב-25.10 היינו עם 25 טנקים שוב.

כל הימים עד הפסקת האש בלילה תפסנו ברחנים שברחו ממזרח. בעיקר ה-חרמ"ש עשה את העבודה עם חאורה של ה-קש"א ועם אס.אל.אס. שמצאנו שלל. ומאז אנחנו מסחובבים בשטח.

ה-סמג"ד: לגבי "אורחה" התמונה היחה כמו שהיה לגבי "גשירה". אני נעמתי בסוללה. ירינו מעיף אחד בירי חצי עקיף ופגענו קרוב לאיזה משאית. אמרתי לעמי שאני רואה בריחה וממשיך הלאה.

עוֹתָק מִסֵּ...מִתּוֹךְ...עוֹתָקִים

מעִיכִים כְּבֵר לֹא הָיוּ לָנוּ וִירִינוּ חֲלוּלִים. וְאִז־הֵקֵמְנוּ, אֹרֵי, צַעֲקָ לִי בְקֶשֶׁר "תִּמְשִׁיךְ לִירוּת כִּי הַקְּצִינִים מְנַסִּים לְהַחְזִירָם לְעַמְדוֹת". יִרִינוּ שֶׁם כ־12 פְּגִזִּים וּלְבִסוּף רֵאִינוּ קְצָרִים בְּחַמוּשָׁת וְחִדְלָנוּ. הִסְתַּבֵּר שְׁלִמְצָרִים לֹא הֵיחָה שׁוֹם יִדְיָעָה עֲלֵינוּ. כִּי אֲמַנּוֹן עֲמִיקָם שְׁעַמְדָּ עַל הַצּוּמָת שֶׁל "חֲבִית" - "וֹרְדִית" פִּגַע מְטוּוּחִים קְצָרִים מְאֹד בְּמִשְׁיָת וּבִנְגַמ"ש. לְמַחֲרָת הִגִּיעָה פִל"ה -חֲרַמ"ש עִם תְּחִמוּשָׁת. קִידְמָנוּ אֵת ה־ד"ר וְאֵת ה־5 שֶׁלָּנוּ שֶׁהוּבִילָם לְשֵׁם. ה־ד"ר מִמֶּשׁ פִּרַס מֵהַסּוּלְלָה.

ש. "חֲבִית" הִיָּה פְתוּחָ?

ת. "חֲבִית" - "וֹרְדִית" הִיָּה פְתוּחָ וְאִנּוּ יִשְׁבְּנוּ שֵׁם.

ש. וְצוּמָת "צַח"?

ת. לֹא. מִשֶּׁם צִילְגָנוּ לְ"מִקְצָרָה", אֲנִי לְקַחְתִּי אֵת ה־חֲרַמ"ש וְפָה הִיָּה מֵהַ שְׁעֵמִי סִיפֵר עִם הַמְטוּסִים. בְּשִׁלְבַּ מְטוּסִים שֶׁלָּחֲנוּ גַם מִחַ' לְחַפּוּס יוֹתֵת מְעֵרְבָה לְכוּוֹן 6115 וְהֵם דּוּוּחוּ שִׁישׁ שֶׁם כְּלִים פְּגוּעִים שֶׁלָּנוּ. אֲבָל אֲמַרְתִּי לֹא לְהַחְקֵרָב אֲלֵיהֶם.

ב-17.10 אַחַה"צ, כֶּשֶׁה-מַג"ד טַעַן שֶׁהוּא קְצָר בְּחַמוּשָׁת הָיוּ עֲרֵמוֹת תְּחִמוּשָׁת ש־5 פִּרְקָ בְּחוֹרְשָׁה. אֲלוּ הָיוּ פְּגִזִּים שֶׁהוּבָאוּ עֲבוּרָ גִד"1, אֲבָל הֵם לֹא הִסְפִּיקוּ לְהַעֲמִיס כִּי הֵם נִקְרְאוּ ע"י גִד"1 לְקִרְבּוֹת. אִז אַחַה"צ בָּאתִי לְקַחֵת אֵת הַפְּגִזִּים הָאֵלוּ עֲבוּרָ ה־גִד"1 שֶׁלָּנוּ. עַמְדָנוּ שֶׁם חֲבֵרָה שֶׁל גִד"1 וְאִמְרוּ שֶׁזוֹ תְּחִמוּשָׁת שֶׁלָּהֶם. הַתְּחִילִי שֶׁם מְרִיבּוֹת דֵי רְצִינִיוֹת. לְבִסוּף לְקַחְנוּ חֲצִי מֵהַכְּמוֹת שֶׁהִיָּתָה.

ב-18.10 בְּסִבִּיבּוֹת הַצְּהָרִים שׁוֹב הִיָּה צְרִיךְ תְּחִמוּשָׁת עוֹד לֹא שְׁמַעְתִּי שֶׁצְּרִיכָה לְהִגִּיעַ שִׁירָה מְסוּדָרָת אוּ רִכֵּב שִׁיכּוּלִים לְקִלוֹט וּלְהַבִּיא תְּחִמוּשָׁת ל־גִד"1, הַתְּחַלְנוּ לְחַפֵּשׁ שׁוֹב תְּחִמוּשָׁת. פִּדְרָךְ רֵאִינוּ מִשְׁאִיוֹת שֶׁלֹּא יִדְעָנוּ שֶׁל מִי הֵן עֲמוּסוֹת מְכַל טוֹב הַתְּחִמוּשָׁת קֵלָה, פְּגִזִּים, מִים, דֶּלֶק, סוּלָר וְהַכֵּל. הִנְהִגִים יִשְׁבּוּ בְּפָנִים צְפוּפִים בְּתוֹךְ הַכְּלִים. לֹא הִיָּה שׁוֹם קְצִינָן אוּ אַחֲרָאִי שִׁיכֵל לְהִגִּיד לִי לְמִי זֶה שִׁיךְ. סַחַם עַמְדוֹ בְּכַבִּישׁ בּוֹ חוֹרְשָׁה וְהַחּוּלוֹת. בְּדִיוֹק אִז הִגִּיעַ ה־חֲרַמ"ש שֶׁה־מַג"ד שֶׁלַח כְּדֵי לְהַעֲמִיס תְּחִמוּשָׁת עֲבוּרָ ה־גִד"1.

הַמִּשְׁךְ לֹא נִיתֵן לְפַעֲנוּחַ.